

Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody

Daniela Komínková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav environmentální bezpečnosti

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Daniela Komínková**
Osobní číslo: **L17344**
Studijní program: **B3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Řízení environmentálních rizik**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody**

Zásady pro vypracování

1. Připravte rešerši současných poznatků ohledně efektivity neziskových organizací v ochraně přírody.
2. Provedte dotazníkové šetření mezi podporovateli organizací.
3. Porovnejte výsledky dotazníkového šetření s poznatky z rešeršní části.
4. Navrhněte možná zlepšení vedoucí ke zvýšení efektivity neziskových organizací v ochraně přírody.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BOUKAL, Petr a kolektiv. Fundraising pro neziskové organizace. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.
2. ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. Úspěšná nezisková organizace. 3. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0249-5.
3. VERÍSSIMO, Diogo, Hamish A. CAMPBELL, Simon TOLLINGTON, Douglas C. MACMILLAN a Robert J. SMITH. Why do people donate to conservation? Insights from a 'real world' campaign. PLoS ONE [online]. January 25, 2018, 13 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0191888>

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Matyáš Adam, Ph.D.**

Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2020**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

doc. Ing. Pavel Valášek, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Daniela Komínková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Nevládní neziskové organizace hrají významnou roli v ochraně přírody a krajiny již od počátku 20. století. V kontrastu se státními organizacemi však značnou část prostředků těchto organizací tvoří příspěvky od jejich podporovatelů. Vnímání efektivity jejich aktivit veřejností je tak určující pro získávání podpory a posléze pro výsledný dopad na ochranu biodiverzity. Cílem bakalářské práce je získat pomocí kvantitativního výzkumu ucelený obraz toho, jak jsou aktivity českých nevládních organizací zabývajících se ochranou přírody vnímány svými příznivci a navrhnout možná zlepšení vedoucí ke zvýšení efektivity jejich fungování.

Klíčová slova:

efektivita – nezisková organizace – ochrana přírody – percepce – podporovatel

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

Non-governmental non-profit organizations have played an important role in nature and landscape protection since the early 20th century. However, in contrast to governmental organizations, a significant part of NGOs' funds are contributions from their supporters. The perception of the effectiveness of their activities by the public is thus crucial in gaining support and consequently for the impact on biodiversity protection. The aim of this bachelor thesis is to obtain, through quantitative research, a comprehensive picture of how the daily activities of Czech non-governmental conservation organizations are perceived by their supporters and, further, to suggest possible improvements leading to increased effectiveness of their functioning.

Keywords:

Effectiveness - Non-profit Organisation - Nature Conservation – Perception - Supporter

Poděkování:

Děkuji panu Mgr. Matyáši Adamovi, Ph.D. za odborné vedení, konzultace, ochotu při zpracování bakalářské práce a pomoc s šířením dotazníkového šetření. Panu Mgr. Martinu Schlossarkovi, Ph.D. děkuji za konzultace a ochotu při zpracování dotazníku. Za pomoc s šířením dotazníku mezi podporovatele neziskových organizací děkuji také paní Bc. Ing. Evě Lukáškové, Ph.D. a ochotným pracovníkům neziskových organizací v ochraně přírody.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 NEZISKOVÝ SEKTOR	11
1.1 TYPOLOGIE A FUNKCE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	12
1.2 PRÁVNÍ VYMEZENÍ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	14
1.3 FINANCOVÁNÍ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	15
2 NEZISKOVÝ SEKTOR A OCHRANA PŘÍRODY	17
3 EFEKTIVITA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	20
3.1 HODNOCENÍ EFEKTIVITY V NEZISKOVÉM SEKTORU	21
3.1.1 Hodnocení efektivity NNO z pohledu zahraničních autorů	23
3.1.2 Hodnocení efektivity NNO z pohledu tuzemských autorů	24
4 PERCEPCE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	26
4.1 PERCEPCE EFEKTIVITY NEZISKOVÉ ORGANIZACE.....	28
4.1.1 Percepce efektivity neziskové organizace jejími podporovateli	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 CÍLE A HYPOTÉZY	34
6 METODIKA PRÁCE	35
7 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	38
7.1 IDENTIFIKACE RESPONDENTŮ A NNO ZAPOJENÝCH V DOTAZNÍKOVÉM ŠETŘENÍ.....	38
7.1.1 Identifikace respondentů zapojených v dotazníkovém šetření.....	38
7.1.2 Identifikace NNO zapojených v dotazníkovém šetření.....	41
7.2 PERCEPCE EFEKTIVITY	44
7.2.1 Percepce efektivity zkoumaná pomocí modelových situací	44
7.2.2 Percepce efektivity zkoumaná pomocí definice efektivity a doplňkových otázek	49
7.3 PERCEPCE EFEKTIVITY VE VYBRANÝCH OBLASTECH ČINNOSTI NNO	51
7.4 NÁVRHOVÁ ČÁST	65
7.4.1 Aktivita stávajících členů	67
7.4.2 Nakládání s financemi	69
7.4.3 Pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody	72
7.4.4 Spolupráce s jinými neziskovými organizacemi	73
7.4.5 Spolupráce se vzdělávacími zařízeními/samosprávami	75
8 DISKUZE	78
8.1 SROVNÁNÍ POZNATKŮ ODBORNÍKŮ S VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	78
8.2 POSOUZENÍ HYPOTÉZ.....	80
ZÁVĚR	83
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	90
SEZNAM OBRÁZKŮ	91
SEZNAM TABULEK	93

SEZNAM PŘÍLOH.....	94
---------------------------	-----------

ÚVOD

Neziskové organizace plní v dnešním světě nelehký úkol – vznikají a pomáhají tam, kde se ziskové podniky nechtějí nebo nemohou zapojit. Důvodem je nízká ziskovost těchto oblastí. Neziskový sektor tak prostřednictvím svých aktivit vyplňuje mezery ve zdravotnictví, vzdělávání nebo ochraně práv. Podobná mezera existuje i v segmentu ochrany přírody; ziskový sektor z přírody často čerpá, ochraně přírody se však často věnuje jen do zákonem požadované míry. Činnost neziskových organizací v ochraně přírody je tak pro péči o životní prostředí zcela klíčová. Pokud totiž budou existovat podobné organizace, můžeme tak chránit přírodu před nežádoucími vlivy antropogenní činnosti a zároveň se vyvarovat rizik, která by ze zanedbané přírody mohla plynout pro lidstvo.

Jelikož se jedná o neziskové organizace, většinou nestátního charakteru, je pro ně životně důležité zajistit si pro svou činnost prostředky. Tyto prostředky mohou být nabyty ve formě grantů, dotací nebo darů a příspěvků firem či běžných fyzických osob. A právě příspěvky od běžných lidí jsou většinou zásadním příjmem, který udržuje neziskové organizace v chodu. Získat a udržet si pravidelné podporovatele je tak pro dané organizace velmi podstatné. Jak toho ale dosáhnout? Klasické ziskové organizace často využívají k přilákání zákazníků různé ekonomické ukazatele, které zdůrazní jejich zisk, obrat, pozici na trhu nebo efektivitu jejich činnosti. A lidé na to slyší. Podobným směrem se proto vydává i nespočet neziskových organizací – chtějí lidem ukázat, že jejich činnost je prospěšná, účelná a že má efekt. Dá se totiž předpokládat, že organizace považovaná za efektivní, bude mít u potenciálních podporovatelů lepší pozici.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická, rešeršní část je rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole jsou uvedeny současné poznatky o neziskových organizacích, jejich postavení na trhu, funkcích a financování. Druhá kapitola se věnuje postavení neziskových organizací v ochraně přírody. Ve třetí kapitole jsou shrnuty názory tuzemských i zahraničních autorů ohledně efektivit neziskových organizací a jejího hodnocení. Poslední kapitola teoretické části je věnována percepci neziskových organizací, včetně percepce jejich efektivit.

Obsahem praktické části této práce je vyhodnocení realizovaného dotazníkového šetření mezi podporovateli vytípaných tuzemských neziskových organizací v ochraně přírody.

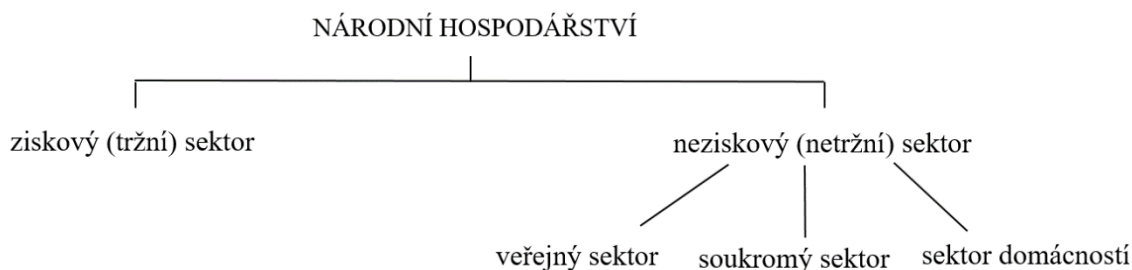
Účelem šetření bylo zjistit postoj podporovatelů k podporované neziskové organizaci, k jejím aktivitám a efektivitě. Poslední kapitola praktické části je věnována srovnání výsledků šetření s teoretickými poznatky.

Cílem práce je zjistit, jak jsou české neziskové organizace v ochraně přírody vnímány svými podporovateli a zda jsou považovány za efektivní. Dílčím cílem práce je také na základě výsledků šetření vytvořit návrhy, které by mohly vést ke zlepšení fungování organizací a percepce jejich aktivit, a tím přispět k ochraně přírody.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NEZISKOVÝ SEKTOR

Neziskový sektor má v ekonomice daného státu své pevné místo. I když je v literatuře často označován jako netržní, svou činností v rámci trhu doplňuje ziskový (tržní) sektor a umožňuje tak plynulý chod ekonomiky (Boukal, 2013). V rámci neziskového sektoru existují tři subjekty – jedná se o organizace veřejného neziskového sektoru, organizace soukromého neziskového sektoru a domácnosti.

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování. Překresleno dle Rektořika (2007)

Neziskové organizace mají v ekonomice nezastupitelnou roli, přestože jejich primárním účelem není vytváření zisku. Jejich role je zásadní zejména z toho důvodu, že neziskové organizace působí převážně v oblastech, které jsou pro subjekty ziskového sektoru neatraktivní, protože nepřinášejí zisk, nebo ve kterých ani stát nenabízí možnost poskytovat služby na tržním principu, jelikož nad nimi chce mít dohled. Do gesce neziskového sektoru tak spadají především odvětví, která slouží k rozvoji celé společnosti, jedná se například o sociální a zdravotní služby, vzdělávání, ochranu životního prostředí aj. (Krechovská a kol., 2018).

Neziskové organizace lze tedy označit jako subjekty založené na nekomerčním principu, například za účelem dosahování společného dobra, a slouží veřejnému prospěchu či prospěchu určité skupiny (Hejduková, 2015). Organizace, fungující v neziskovém sektoru, jsou tedy zakládány s cílem dosáhnout přímého užitku, který má většinou charakter veřejné služby. Nejčastěji se neziskové organizace rozlišují dle zakladatele na dva typy:

- veřejnoprávní neziskové organizace
- soukromoprávní neziskové organizace

Veřejnoprávní neziskové organizace spadají do veřejného neziskového sektoru, jsou zakládány veřejným sektorem (stát, samosprávy, Česká televize, apod.) a placeny z veřejných rozpočtů. Často jsou proto označovány jako vládní nebo státní.

Soukromoprávní neziskové organizace může založit či zřídit jiný subjekt než subjekt veřejného sektoru – zakladatelem či zřizovatelem mohou být domácnosti, právnické osoby či fyzické osoby. Tento typ neziskové organizace se označuje jako nevládní či nestátní nezisková organizace (Hejduková, 2015). Tyto organizace mohou být financovány z veřejných či soukromých zdrojů, nebo jejich kombinace. Častým zdrojem příjmů jsou i prostředky z vlastní činnosti organizací.

Následující text se věnuje primárně právě nestátním neziskovým organizacím (dále NNO).

1.1 Typologie a funkce nestátních neziskových organizací

Vzhledem k široké škále činností, které tuzemské i mezinárodní NNO zastřešují, v rámci desítek oborů, je velmi těžké jakkoli standardizovat NNO. Přesto existuje několik znaků, které by měla naplňovat každá z nich. Typická NNO naplňuje dle Salamona a Anheiera (1999) cit. dle Nadace Neziskovky.cz, následujících pět znaků:

- organizovanost (organizace má stálou, formalizovanou strukturu)
- soukromý charakter a nezávislost na státu
- nerozdělování zisku (mezi členy a rozhodující osoby)
- samosprávnost (organizace má vnitřní strukturu)
- dobrovolnost (lidé se účastní dobrovolně)

Tyto znaky dále doplňují funkce dané NNO. Jak už bylo zmíněno, NNO mají v rámci trhu nezastupitelný ekonomický přínos; smyslem neziskového sektoru jsou ale také přínosy v sociální, politické či morální sféře.

Dle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO), cit. dle Nadace Neziskovky.cz, mohou mít NNO čtyři funkce:

- **servisní**
 - NNO se servisní funkcí poskytují ve vybrané oblasti přímé služby svým klientům, řeší tedy konkrétní veřejné problémy. Tyto NNO většinou poskytují zdravotnické či sociální služby, organizace jsou typické svou profesionalizací, bývají nečlenské.
- **advokační**
 - NNO s advokační funkcí bojují za práva vymezených skupin nebo za vybrané veřejné zájmy. Tato činnost spočívá v prosazování změn či bránění změnám vůči veřejným i soukromým institucím. Organizace se zabývají

ochranou životního prostředí, zdraví, práv apod.; bývají členské i nečlenské.

- **zájmová**

- NNO se zájmovou funkcí se zaměřují na organizování zájmové činnosti pro své členy, nebo pro širší veřejnost. Organizace se věnují oblasti sportu nebo kultury; bývají členského charakteru.

- **filantropická**

- NNO s filantropickou funkcí podporují finančně i hmotně veřejně prospěšné aktivity. Jedná se o nadace a nadační fondy a jsou převážně nečlenské.

Tabulka 1: Typologie NNO v ČR dle funkcí. Zpracoval Sekretariát RVNNO na základně usnesení vlády ČR č. 608/2015. Zdroj: Nadace Neziskovky.cz

Funkce	Hlavní činnost	Vnitřní struktura
Servisní	Sociální, zdravotní péče Vzdělávání a výzkum Humanitární pomoc a charita Kultura Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc	Převážně nečlenské
Advokační	Ochrana životního prostředí Ochrana lidských práv Prosazování rovnosti a nediskriminace Ochrana práv menšin Ochrana zvířat Ochrana práv spotřebitelů Boj proti korupci apod. Kulturní aktivity	Členské i nečlenské
Zájmové	Sport Volný čas Včelaři, myslivci, zahrádkáři Komunitní spolky Další	Členské
Filantropické	Poskytující granty a dary	Převážně nečlenské

Krechovská a kol. (2018) toto rozdělení ještě doplňují, jako významnou funkci neziskového sektoru zmiňují také budování komunity, vytváření sociálních hodnot v občanské společnosti, poskytování nástrojů k vyjádření duchovních, politických, profesních hodnot a názorů či průkopnictví ve vybraných oblastech.

1.2 Právní vymezení nestátních neziskových organizací

Neziskové organizace působí na základě různých právních předpisů, protože nabývají rozličných právních forem (Krechovská a kol., 2018). Tato skutečnost je dána tím, že rozptyl služeb a funkcí, které tyto organizace společnosti poskytují, je velmi široký. Neexistuje tedy jedna právní norma, která by je zastřešovala všechny. Pojmy „nezisková organizace“ a „neziskový sektor“ jsou proto z hlediska českého právního řádu nedefinované, jedná se o pojmenování užívané veřejností (Boukal, 2009).

V rámci tuzemské legislativy existuje několik právních forem, kterých mohou NNO nabývat. Většinu z nich definuje Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) Jedná se o:

- Spolky a pobočné spolky
- Nadace a nadační fondy
- Ústavy

Některé NNO však nadále fungují ve formě obecně prospěšné společnosti, dle zrušeného zákona č. 248/1995 Sb., od roku 2014 již ale není možné nové zakládat (Šedivý & Medlíková, 2017).

Tabulka 2: Statistika počtu NNO v letech 2014-2017, rozděleno dle právní formy NNO. Překresleno dle Nadace Neziskovky.cz. Zdroj dat: ČSÚ

Rok/právní forma	Spolky	Pobočné spolky	Nadace	Nadační fondy	Ústavy	Obecně prospěšné společnosti
2014 (prosinec)	86 956	26 118	508	1 407	123	2 926
2015 (květen)	87 698	26 225	495	1 442	206	2 912
2015 (prosinec)	89 584	26 423	505	1 518	388	2 894
2016 (březen)	90 412	26 463	510	1 544	488	2 865
2016 (prosinec)	92 878	26 370	516	1 635	686	2 792
2017 (duben)	93 651	26 414	515	1 670	752	2 774

Pro úplnost se do neziskového sektoru řadí i církevní právnické osoby, řídicí se zákonem č. 3/2002 Sb. Lze sem zařadit i sociální družstva, fungující dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a školské právnické osoby, registrované MŠMT¹ (Nadace Neziskovky.cz).

1.3 Financování nestátních neziskových organizací

Všechny subjekty na trhu, včetně neziskových organizací, musí získávat prostředky a zdroje k pokrytí svých nákladů, fungování a provádění své činnosti. Přístup k financím je ale v rámci neziskového sektoru velmi specifický. Na rozdíl od ziskového sektoru se NNO nezaměřují na generování zisku, ale na naplňování poslání, které si organizace určila. Důsledkem toho je, že na rozdíl od klasické firmy, kde se na konci účetního období zisk rozděluje mezi vlastníky, NNO převádí svůj hospodářský výsledek do dalšího roku a nadále ho používá k uskutečňování svých cílů (Šedivý & Medlíková, 2017).

Při financování všech NNO by mělo být, dle Krechovské a kol. (2018) dodržováno několik principů:

- **vícezdrojovost**

- NNO by měly získávat finanční prostředky z různých zdrojů - to jim zajišťuje nejen určitou nezávislost, ale zároveň je podpořena udržitelnost organizace. Pokud totiž selže jeden zdroj příjmů, chod organizace je zajištěn z jiných zdrojů.
- Důležité je i procentuální rozložení různých zdrojů; to by mělo být rozloženo rovnoměrně, aby výpadkem hlavního zdroje nedošlo ke kolapsu NNO.
- Zdrojem příjmů mohou být dotace od státu či jiných organizací a institucí, příspěvky FO i PO aj. (Stejskal & kol., 2012).

- **samofinancování**

- Samofinancováním se rozumí podnikatelská či jiná hospodářská činnost NNO, často ve formě prodeje vlastních výrobků nebo ve formě příjmů z nájmu majetku NNO. Řadí se sem také členské příspěvky.

¹ NNO užívající tyto právní formy ale neparticipují na ochraně přírody.

- U většiny NNO nejsou tyto příjmy dostačující k tomu, aby pokryly chod organizace, přispívají ovšem k diverzifikaci finančních zdrojů.
- **fundraising**
 - Představuje unikátní metodu získávání finančních prostředků, je typický pro NNO.
 - Jedná se o oslovování vhodných dárců fundraiserem – pověřenou osobou k jednání s dárci; jeho cílem je dosáhnout dlouhodobé spolupráce mezi organizací a dárcem. Prostřednictvím správně vedeného fundraisingu tak může NNO získávat větší částky, dárci přispívají pravidelněji.
- **neziskové rozdělování zdrojů**
 - I když NNO dosáhne zisku, nelze ho z principu rozdělit mezi vlastníky či členy. Veškerý zisk (včetně příjmů ze samofinancování) se tak nadále používá k neziskové činnosti.
- **daňové úlevy**
 - NNO mohou využívat mnohé daňové slevy, podobnou možnost mají i jejich dárci (dle platné legislativy). Příkladem je osvobození od mnoha majetkových daní nebo osvobození od daně z příjmů; pro dárcce existuje možnost snížení daňového základu.

Zdrojem financí pro NNO jsou především veřejné instituce (ministerstva, samosprávy, velvyslanectví), nadace, jednotlivci, firmy a jiné organizace nebo klienti, nakupující výrobky z produkce organizace (Šedivý & Medlíková, 2017). Organizace z těchto příspěvků poté financuje nejen své projekty, ale i chod samotné organizace, náklady na propagaci apod. S čerpáním financí z veřejných zdrojů a od nadací však často přichází vyšší požadavky na účetnictví a hodnocení efektivity nakládání se zdroji, s čímž by měla organizace při plánování rozpočtu také počítat (LeRoux & Wright, 2010).

Některé NNO, ovšem velmi dbají na svou nezávislost, proto se spoléhají zejména na příspěvky od dárců a podporovatelů; příspěvky z veřejných zdrojů nebo od firem proto přijímají jen v menším měřítku. Tuto strategii využívají zejména NNO v ochraně přírody nebo v ochraně lidských práv. Pro tyto organizace je proto nesmírně důležité, aby si vybudovaly stabilní okruh dárců a podporovatelů, kteří se budou ztotožňovat s danou NNO a budou její činnost vnímat jako efektivní (Boukal, 2013).

2 NEZISKOVÝ SEKTOR A OCHRANA PŘÍRODY

Zájem o přírodu a děje v ní jsou přirozenou součástí lidských dějin. S tím, jak narůstalo množství poznatků o životním prostředí (ŽP), bylo stále jasnější, že o přírodu je třeba pečovat, byť toto snažení bylo spíše v gesci bohatších vrstev, šlechty, panovníků nebo jiných mecenášů. Příkladem z historie tak může být budování obor nebo rybníků. Výjimkou nebyla ani literatura popisující soudobé rostlinné a živočišné druhy, první díla mají svůj původ až v antice. V roce 1866 pak byla Ernstem Haeckelem ekologie definována jako vědní obor, který se zabývá vztahem organismů a jejich prostředí a mezi organismy navzájem (Boukal, 2009).

S nárůstem poznatků v oblasti životního prostředí, ale rostly i vědomosti ohledně chemie, fyziky, techniky a dalších oborů a s tím docházelo i k rozvoji průmyslu, intenzifikaci zemědělství apod. Pokrok lidstva začal být stále rychlejší a jeho dopad na přírodu stále intenzivnější, a protože v počátcích se zdálo, že možné negativní důsledky způsobené tímto pokrokem, budou pouze lokální, ochrana přírody byla upozaděna (Bruyninckx, 2018). Důsledky intenzivního průmyslu a zemědělství však postupem času začaly ovlivňovat celý svět, výjimkou tak nebylo (a stále není) ani vymírání živočišných a rostlinných druhů či nárůst znečištění ovzduší a s ním spojené změny klimatu (IPCC, 2020; United Nations, 2019). Díky výzkumům dnes víme, že akce na jedné straně světa může vyvolat reakci na jeho druhé straně.²³

V minulém století proto začaly vznikat iniciativy odborníků a organizace se zaměřením na ekologii a ochranu přírody, založené především na dobrovolnictví. Celosvětový boom proběhl v 60. letech; na našem území se první organizovaní ochránci přírody sdružovali v rámci Hnutí Brontosaurus, které vzniklo v roce 1974 pod patronátem Socialistického svazu mládeže. Dalším subjektem byl Československý svaz ochránců přírody, působící od roku 1979 (Boukal, 2009). Díky tlaku těchto iniciativ a organizací docházelo (i na úrovni států) k přijetí

² Tzv. efekt motýlích křídel (butterfly effect). Více o tomto efektu např. zde: <https://www.americanscientist.org/article/understanding-the-butterfly-effect>

³ Příkladem může být například znečištění Antarktidy, přestože je zde lidská činnost minimální. Více o znečištění Antarktidy např. zde: https://www.irozhlaz.cz/veda-technologie/priroda/antarktida-vedci-uklid-masarykova-univerzita_1903201800_pj

mnoha opatření a deklarácí, vedoucích k ochraně přírody.⁴ Ochrana přírody byla přesto i nadále spíše záležitostí zainteresovaných jedinců.

Ochrana přírody je proto i nyní stále diskutovanou záležitostí. I přes varování mnohých akademiků ohledně stavu planety, iniciativu dobrovolníků a postupné zapojení se vlád, ochrana přírody stále není na ideální úrovni (Independent Group of Scientists, 2019). Situace ohledně ochrany přírody se ale oproti minulosti výrazně změnila. Dnes se totiž řeší nejen na úrovni akademických kruhů a ekologických nadšenců; debata se přesouvá mezi většinovou společností a stává se tak celospolečenským problémem. Z ochrany přírody se tak stává téma, se kterým se dennodenně setkáváme, jeho důležitost je nám neustále připomínána; lidé již vůči němu nejsou tak imunní jako před pár desetiletími. Důsledkem jsou například studentské protesty,⁵ kampaně obchodníků se zaměřením na udržitelnost, deklarace států o ŽP, ve kterých prohlašují, že budou na ochranu přírody více dbát, či projekty nadnárodních organizací.⁶ V praxi je však i nadále ochrana přírody spíše doménou neziskového sektoru (Verísimo & kol., 2018).

V tuzemsku v tomto oboru působí násobně více nestátních neziskových organizací než státních; činnost NNO má v ochraně přírody i delší tradici. Po roce 1990 vznikla v této oblasti celá řada nových NNO, ve své činnosti však nadále pokračovaly i výše zmíněné organizace, Hnutí Brontosaurus a Svaz ochránců přírody, nyní již jen s přívlastkem český. Vznikly také tuzemské odnože mezinárodních organizací, např. Greenpeace Česká republika. Počet organizací a jejich podporovatelů s přibývajícím lety rostl, rozšiřovalo se i spektrum jejich funkcí a poskytovaných služeb. V České republice tak v současnosti fungují desítky NNO se zaměřením na různé segmenty ekologie a ochranu přírody, některé působí pouze regionálně, některé mají i mezinárodní přesah. Spojují je však podobné hodnoty a cíle. Cílem všech NNO v ochraně přírody je dle Boukala (2009):

- ochrana přírody a krajiny a veřejného zdraví v urbanizovaných oblastech,
- zachování kulturních a památkových hodnot sídel a krajiny, spolupráce s regionálními i lokálními partnery,

⁴ Např. Stockholmská deklarace, Kjótský protokol, Minamatská úmluva o rtuti apod.

⁵ Studentské protesty probíhají pod hlavičkou „Fridays for Future“ – více informací dostupné zde: <https://www.fridaysforfuture.cz/>.

⁶ Například projekty Evropské unie – soustava Natura 2000 apod.

- osvěta a vzdělávání.

Funkce těchto NNO je převážně advokační, fungují jako „hlídací psi“ v oblasti životního prostředí, kdy nejčastěji upozorňují na rizika vedoucí ke znečištění nebo narušení ŽP (Boukal 2009). Konkrétním příkladem je účast NNO na připomínkových řízeních, kdy např. při výstavbě dálnic NNO často upozorňují na možné dopady stavby na lokální ekosystémy.⁷ Díky vzdělávacím činnostem se organizace angažují také v oblasti prevence; v případě katastrof se pak často podílí na odstranění nebo zmírnění jejich následků na přírodu.⁸

⁷ Vlivem nových dálnic na ŽP se často zabývá např. NNO Děti Země; jednou z jejich posledních aktivit na tomto poli bylo podání rozkladu proti stavbě dálnice D55 v úseku Staré Město u Uherského Hradiště – Moravský Písek. Rozklad byl ale zamítnut, více informací zde: <https://zdopravy.cz/dalsich-devet-kilometru-d55-ma-stavebni-povoleni-deti-zeme-neuspely-s-rozkladem-42929/>.

⁸ Příkladem takovéto aktivity může být společný lesnický projekt Hnutí Duha a Lesů ČR „Týdny pro les a divočinu,“ zaměřený např. na budování oplocenek v Českém ráji, nebo výsadbu bříz v oblastech postižených kůrovcem na severní Moravě. Více informací zde: <https://lesy-cr.cz/tiskova-zprava/spolecny-lesnicky-projekt-lesu-cr-a-hnuti-duha-zacal/>.

3 EFEKTIVITA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Základem pojmu efektivita je slovo efekt tj. výsledek, účinek, následek. Pokud je tedy něco označováno za efektivní, očekává se, že to má adekvátní výsledky, je to účelné apod. (Nechybujete.cz, 2018). V mnoha oblastech proto pozorujeme snahu o určení efektivity, tedy určení, zda je něco efektivní nebo ne. V podnikohospodářské teorii a praxi, kde je kladen důraz na maximalizaci zisku/hodnoty pro vlastníky, jsou ukazatele rentability a ekonomické přidané hodnoty společnosti, včetně její efektivity, vnímány jako klíčové a vrcholové finančně-analytické ukazatele, na základě kterých mohou zainteresované strany zhodnotit, zda je daný podnik úspěšný. To pak může přilákat nové investory či zákazníky (Boukal & kol., 2015).

Efektivita a její měření však není jen doménou ziskového sektoru. Efektivita je pro potřeby neziskového sektoru obecně definována jako získání maximálního výstupu z jednotky vstupu (Boukal, 2013). Za efektivní je považována ta organizace, která se stejným objemem vstupů dokáže generovat největší objem výstupů, nebo ta, která stejný objem výstupů generuje s minimálním objemem vstupů (Boukal & kol., 2015).

Stejně jako v ziskově orientovaném sektoru, usilují zájmové skupiny (vedení, podporovatelé, aj.) i o hodnocení efektivity neziskových organizací. Stejně jako u klasických firem, totiž může mít zhodnocení efektivity u NNO a zveřejnění těchto výsledků vliv na podporovatele. I u NNO lze, podobně jako u ziskových organizací, využít finanční analýzu, časem se ovšem zjistilo, že charakter těchto organizací předem vylučuje pro hodnocení používat některé její metody (založené např. na ukazatelích rentability). V kontextu neziskových organizací, např. není možné měřit úspěšnost ziskem, ekonomickou ani tržní hodnotou firmy. Často se tak využívají různé nefinanční ukazatele a kritéria; jejich užití a specifikace je nadále tématem odborných diskuzí. Případné měření efektivity v rámci neziskového sektoru má tedy svá specifika, nezávisle na tom, zda se jedná o státní či nestátní organizaci (Boukal & kol., 2015). Plošné hodnocení efektivity NNO ale v současnosti stále neprobíhá, částečně právě i z toho důvodu, že neexistuje konsenzus ohledně přístupu k efektivitě či oblastem, ve kterých by měla být hodnocena. V následujícím textu je představen vývoj konceptu hodnocení efektivity v neziskovém sektoru.

3.1 Hodnocení efektivity v neziskovém sektoru

Problematika hodnocení a měření efektivity NNO není v odborném světě novým tématem. Akademičtí pracovníci i zaměstnanci neziskového sektoru napříč kontinenty se jím zabývají již desítky let (Lecy & kol., 2012; Liket & Maas, 2013). Například Herman a Renz (1999) uvádí, že čím více roste odpovědnost a množství aktivit NNO, tím je důležitější hodnotit jejich efektivitu. Zároveň však uvádí, že pokud chceme klasifikovat efektivitu NNO, je třeba zaměřit se na celou organizaci; jestliže bychom hodnotili pouze efektivitu dílčích složek organizace (konkrétní projekt, aktivitu dobrovolníků apod.), výsledky by se nedaly vztáhnout na celou organizaci a byly by relevantní pouze pro zkoumanou oblast. To je také důvodem toho, že existuje velmi málo komplexních analýz, které posuzují efektivitu NNO. Většina těchto analýz je totiž vytvořena na základě výpočtu ekonomických ukazatelů, zdrojem dat jsou účetní výkazy NNO. Výsledkem je, že se hodnotí spíše efektivita související s ekonomickou situací organizací; o tom, zda je činnost NNO prospěšná, jestli NNO naplňuje své cíle apod., však podobná finanční analýza mnoho nevypovídá. Herman a Renz (1999) poukazují na to, že přínos činnosti NNO je spíše hodnotový a morální a z toho důvodu by na ni nemělo být pohlíženo čistě z ekonomického hlediska. Přesto byla ještě na začátku nového tisíciletí většina organizací posuzována pouze na základě finančních ukazatelů, po vzoru běžných podniků (Herman & Renz, 1999).

Na přelomu tisíciletí se proto stále více začíná klást důraz na poněkud abstraktnější, nefinanční hodnocení efektivity NNO. Zatímco dříve byla hlavním nástrojem měření efektivity právě finanční analýza, s rozšiřováním služeb a funkcí neziskového sektoru bylo zjištěno, že takovéto měření má v určitých ohledech nevypovídající hodnotu a je třeba se zaměřit i na jiné aspekty efektivity, než na ty finanční. Konkrétní případ ve své práci uvádí Sawhill a Williamson (2001). Autoři tu na příkladu NNO The Nature Conservancy,⁹ která se celosvětově věnuje ochraně přírody, popisují, jak může být obtížné posuzovat efektivitu nestátní neziskové organizace. Přestože se organizaci po finanční stránce velmi dařilo – rostly její příjmy, plochy chráněných území i počet dobrovolníků – a finanční analýza ji tedy řadila mezi vysoce efektivní organizace - počet druhů v rámci chráněných území se i nadále zmen-

⁹ Více o organizaci The Nature Conservancy dostupné zde: <https://www.nature.org/en-us/>

šoval. Vedení organizace se proto rozhodlo, že se přestane soustředit na jednoduše (ekonomicky) ocenitelné aspekty práce organizace a zaměřili se na cíle a jejich plnění. Za cíl si tedy mimo jiné dali právě udržení stabilní biodiverzity chráněných území. Díky tomu, že se jim tento vytyčený cíl daří naplňovat, považují sami sebe za efektivní organizaci.

Přístup The Nature Conservancy však není ojedinělý. Tezi o nutnosti zohlednění nefinančních kritérií, kterou Herman a Renz (1999) zmiňují, začíná přijímat stále více autorit v oboru. I ostatní NNO a lidé zainteresovaní v neziskovém sektoru začali mít zájem o to, aby byla posuzována nejen finanční stránka NNO. Otázkou tedy bylo, na které další stránky se zaměřit. A hned vzápětí vyvstala další nejasnost; jak se bude vlastně efektivita v těchto oblastech hodnotit? Odborníci i vedení jednotlivých organizací se proto snažili (a stále snaží) vytvořit, co nejdokonalejší systém, jak komplexně vyhodnotit efektivitu NNO. Největší podporu odborné veřejnosti má hodnocení efektivit na základě známkování či bodování jednotlivých kritérií. Situace se proto zanedlouho mění a odborníci začínají ve svých studiích ohledně efektivit NNO zohledňovat i nefinanční ukazatele, právě prostřednictvím bodování vybraných kritérií; vznikají první vícerozměrné modely. Jaká kritéria ovšem zohlednit, aby NNO splňovaly standart efektivit? V průběhu let tak bylo navrhováno množství kritérií, jejichž naplnění by mělo pomoci NNO, aby se dala považovat za efektivní. Nejčastěji se tak posuzuje efektivita organizování a plánování, dosahování cílů, spokojenost zaměstnanců či veřejný obraz NNO. V rámci finančních ukazatelů se zohledňuje pouze poměr vstupů a výstupů (Baruch & Ramalho, 2006).

Stále však neexistují univerzální kritéria k posuzování efektivit NNO; vždy záleží na autorovi studie. Herman a Renz (2008) upozorňují na to, že stanovit univerzální standart efektivit je možné jen na základě srovnání více podobně zaměřených NNO mezi sebou navzájem. Zároveň se odkazují na svou starší tezi, kde uvedli, že je třeba, aby efektivitu organizací srovnávali lidé se stejným pojetím efektivit, na základě stejných kritérií a se stejným vztahem k NNO. V opačném případě by i přes použití stejných hodnotících kritérií byly výsledky neporovnatelné (Herman & Renz, 1999). Lacy a kol. (2012) uvádějí, že standardizovat kritéria pro hodnocení efektivit NNO je však pro samotné organizace neúčinné, význam mají jen při srovnávání více organizací navzájem. Každá NNO by si tak dle autorů měla vytvořit vlastní kritéria.

Počet a obsah kritérií tedy dále narůstá - úměrně s rozšiřováním kompetencí NNO a potřebou pracovníků organizací srozumitelně prezentovat výsledky své činnosti veřejnosti i vlastním

podporovatelům. Nezřídka se proto stávalo, že NNO sběrem a vyhodnocováním dat pro hodnocení efektivity, vyčerpala více zdrojů, než chtěla a nezbýval tak čas, energie nebo finance na vedení vlastních projektů (LeRoux & Wright, 2010; Liket & Maas, 2013). Do budoucna je proto nutné definovat kritéria jednoznačně; jejich počet by ale zároveň neměl v rámci analýzy efektivity přesáhnout rozumnou mez. Vícerozměrné modely totiž budou užitečné, jen pokud budou uživatelsky přívětivé (Lecy & kol., 2012).

Měření efektivity v neziskovém sektoru je tak velmi individuální a náročná záležitost. Některé NNO k němu proto stále přistupují z ekonomického hlediska, protože vytvořit vlastní model měření efektivity není v jejich finanční, časové ani personální kompetenci (Carman & Fredericks, 2010). Jak bylo ale prokázáno i na příkladu The Nature Conservancy, hodnocení efektivity na základě finančních a nefinančních ukazatelů má svá pozitiva. V následujícím textu jsou proto uvedeny návrhy zahraničních i tuzemských autorů, jak přistupovat k výběru vhodných kritérií, která by měla efektivní NNO naplňovat.

3.1.1 Hodnocení efektivity NNO z pohledu zahraničních autorů

Ještě v 90. letech minulého století, měla finanční analýza i na zahraničním poli hodnocení efektivity NNO dominantní postavení. Z hlediska nefinančních kritérií byla v minimu případů hodnocena organizace NNO, naplňování cílů a její pověst. Tento model, ale mnohým odborníkům nevyhovoval, proto se snažili vytvořit nový, komplexnější, systém hodnocení.

Kushner a Poole, ve své studii z roku 1996, představují model čtyř kumulativních kritérií – jedná se o spokojenost podporovatelů, získávání zdrojů, zhodnocení vnitřních procesů NNO a dosahování cílů. Model zároveň vysvětluje důležitost vztahu mezi těmito kritérii, který spočívá právě v jejich kumulaci; autoři se domnívají, že spokojenost podporovatelů vede k efektivnějšímu získávání zdrojů, což vede k efektivnějšímu průběhu interních procesů, čímž je snadněji dosahováno cílů. Naplnění těchto čtyř kritérií tak vede k celkové efektivitě organizace (Kushner & Poole, 1996). Autorům je ale vyčítána nejednoznačnost kritérií i vztah mezi nimi (Herman & Renz, 1999).

Již o rok později Herman a Renz zveřejňují své závěry a nabízí vlastní seznam kritérií. Mezi kritéria pro hodnocení efektivity řadí finanční řízení NNO, získávání zdrojů, poskytované programy, vztahy s veřejností a médii, spolupráci s komunitou, práci s dobrovolníky, řízení lidských zdrojů, vztahy s vládou a činnost správní rady NNO (Herman & Renz, 1997). Autoři však ve své pozdější práci z roku 1999 připouští, že i tento model má svá negativa.

Spatřují je hlavně v osobě hodnotitele, jehož vnímání posuzovaných kritérií může být zkresleno. Navíc podotýkají, že hodnocená organizace může některá kritéria naplňovat, naopak s plněním jiných může mít značné obtíže. Proto ani analýza, ve které jsou kromě ekonomických aspektů zahrnuty i ty abstraktněji měřitelné, nemá úplně stoprocentně vypovídající hodnotu o efektivitě dané NNO. Je proto důležité, aby čtenatel hodnocení nesoudil efektivitu NNO podle celkového výsledku analýzy, ale aby se seznámil i s dílčími výsledky. I přesto se však shodují, že je tento způsob hodnocení efektivitu u NNO vhodnější, než pouhá finanční analýza (Herman & Renz, 1999).

V roce 2004, Sowa a kol., popisují ve své práci model MIMNOE (Multidimensional and Integrated Model of Nonprofit Organizational Effectiveness), který sleduje proměnné v oblasti managementu a programu NNO. Zohledněna je tak např. kapacita managementu, lidské zdroje, spokojenost zaměstnanců i podporovatelů, účinnost programů a mnohá další kritéria. Autoři vyzdvihují komplexnost modelu a to, že je založený na odborných studiích. Jeho prostřednictvím je také možné zjistit, jak nahlíží na efektivitu NNO jednotlivé zainteresované strany. Přiznávají ale, že užití modelu v praxi, by bylo velmi náročné a nákladné.

V posledním desetiletí se zahraniční autoři shodují, že důležitými kritérii pro měření efektivitu, zejména z hlediska podporovatelů NNO, je ztotožnění se s cíli organizace, její pověst a plánování do budoucna. Podporovatelé ale také velmi oceňují transparentnost organizace a její přístupnost, co se týče komunikace s organizací nebo zvolených komunikačních prostředků. Z pohledu samotných organizací je významným kritériem efektivitu schopnost NNO získat finanční a lidské zdroje (Amagoh, 2015; Carman & Fredericks, 2010; Liket & Maas, 2013).

3.1.2 Hodnocení efektivitu NNO z pohledu tuzemských autorů

Podobným směrem se vydávají i čeští odborníci, kteří se zabývají neziskovým sektorem. Přestože jsou i tuzemské NNO hodnoceny převážně na základě finančních analýz, protože finanční ukazatele jsou snadno měřitelné a dostupné ve výročních zprávách organizací, mnozí autoři nabízí vlastní seznamy kritérií, která by měla naplňovat efektivitu NNO.

Na efektivitu organizace a její hodnocení může mít vliv mnoho vnějších a vnitřních faktorů. Dle Rektořika (2007) se mezi vnější faktory řadí například politické uspořádání společnosti, fungování trhu, konkurenční prostředí uvnitř sektoru nebo způsob financování NNO. Z vnitřních faktorů zmiňuje právě strukturu organizace, odbornost a schopnosti pracovníků, míru

transparentnosti aj. Dle autora, je na vedení organizace, aby si sama určila kritéria, jimiž pak může vyjadřovat míru vlastní efektivity. Tato kritéria by měla zmíněné faktory zohledňovat.

Šedivý a Medlíková (2017) popisují jako efektivní NNO úspěšnou a prosperující organizaci, která má srozumitelné poslání, má funkční statutární orgány (správní radu), strategicky plánuje, má vícezdrojové financování a fundraisera, je vidět a slyšet, rozvíjí firemní kulturu, má jasné vnitřní procesy a pravidla a zajímá se o budoucnost a je schopna odhadnout změny.

Boukal a kol. (2015) uvádí, že aby bylo možné hodnotit efektivitu organizace, je nejprve nutné efektivitu organizace definovat, dále vymežit kritéria efektivity a zájmové skupiny, vůči nimž je efektivita hodnocena. Autoři však zdůrazňují, že i finanční analýza má stále své místo, protože NNO se dnes stále častěji zabývají i vedlejší výdělečnou činností, která je hlavně v případě NNO velmi důležitým zdrojem financí a často pomáhá organizaci přežít. Mezi nefinanční kritéria, která se dají u NNO posuzovat, pak řadí počet a význam pravidelných přispěvatelů v čase, vývoj počtu podpořených subjektů v čase, diverzifikaci zdrojů příjmů, princip a kvalitu fundraisingu, propagaci NNO a hodnocení její účinnosti, spolupráci s jinými tuzemskými nebo zahraničními NNO či zjišťování potřeb cílových skupin. Mezi relevantní kritéria dále řadí životaschopnost/udržitelnost NNO, schopnost organizace plnit její poslání a cíle či schopnosti a motivovanost zaměstnanců NNO. Tato kritéria jsou ovšem relevantní pouze z pohledu vedení či zaměstnanců organizace.

Pokud chceme hodnotit efektivitu z pohledu podporovatelů NNO, je nutné zvolit kritéria, která jsou podporovatelé schopni adekvátně posoudit. Boukal a kol. (2015) jako příklad takovýchto kritérií uvádí marketing NNO (zahrnuje pověst NNO, identifikování se podporovatele s danou organizací, schopnost NNO využít konkurenční výhodu apod.), fundraising (přístup NNO k podporovatelům, komunikaci, apod.) a transparentnost organizace (např. jak daná NNO podává zprávy o výsledcích své činnosti, důvěryhodnost takových zpráv apod.)

4 PERCEPCE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Percepce, jiným slovem vnímání, je definována jako proces, při kterém dochází u člověka k odrážení reality na základě smyslových orgánů. Prostřednictvím smyslů přijímáme informace o okolí, součástí procesu percepce je i vyhodnocení těchto informací a naše následná reakce na ně. Celý proces je však výrazně ovlivněn zkušenostmi člověka – s přibývajícím věkem začíná být vnímání reality zkreslováno preferencemi, hodnotami či postoji dané osoby. Každý tak vnímá své okolí nezávisle na ostatních, percepce je tedy silně individuální proces (Hartl & Hartlová, 2015).

Vnímání neziskových organizací je samo o sobě tématem, které ve společnosti vyvolává rozpory. Odborníci vyzdvihují roli NNO jako propojovacího můstku mezi trhem, státem, domácnostmi a jednotlivci; NNO jsou totiž instituce, které podporují veřejné blaho či podporují sdružování občanů a plnění společných potřeb. Zároveň vnímají NNO jako instituce, které vyplňují mezeru v poskytování služeb, sloužících k rozvoji společnosti, často upevňují ve společnosti morální hodnoty (Krechovská a kol., 2018). Na jednu stranu je tak činnost některých NNO velmi oceňovaná, většinou společností zejména co se týče služeb ve zdravotnictví či sociální sféře. Na druhé straně ve společnosti existuje množství kritiků většiny NNO. Ti NNO vyčítají netransparentnost jejich činnosti, její neúčelnost nebo to, že NNO za svou činnost a získané prostředky nepřebírají odpovědnost. Důsledkem těchto stížností je, že důvěra většinové společnosti k NNO poklesla (Amagoh, 2015; Carman & Fredericks, 2010; Edwards & Hulme, 1996).¹⁰

Přesto je zde stále značná skupina lidí, která NNO podporuje a zapojuje se do jejich činností. Co je k tomu, navzdory (autory výše zmiňovanému) postoji většinové společnosti k NNO, vede? Amagoh (2015) uvádí, že důvodem může být nespokojenost této části společnosti se stavem v určité oblasti. Pokud tedy tito jedinci vnímají činnost státu nebo ziskových subjektů jako nedostatečnou, vytváří se prostor pro neziskový sektor (Stejskal & kol., 2012). Tím, že NNO pokrývají širokou škálu oblastí, nabízí podobně smýšlejícím lidem možnost jednoduše se angažovat ve vybrané problematice. Pokud je tedy daný jedinec nespokojený se stavem životního prostředí, má možnost stát se podporovatelem NNO v ochraně přírody, pokud je

¹⁰ Relativně nízkou míru důvěry k neziskovým organizacím potvrzuje i zpráva Centra pro výzkum veřejného mínění, které zkoumalo v září 2019 důvěru veřejnosti k vybraným institucím veřejného života. Neziskové organizace měly ve srovnání s ostatními institucemi třetí nejhorší výsledek (CVVM, 2019).

nespokojen s dodržováním lidských práv, může se stát podporovatelem NNO zainteresované v ochraně lidských práv apod.

Přesto nemají NNO vyhráno. To, zda se jim podaří ke své činnosti přitáhnout zájem dostatečného počtu podporovatelů, a tím zajistit chod organizace a jejích projektů, závisí na mnoha proměnných. Tou nejdůležitější je právě to, jak je daná NNO vnímána. Velmi jednoduše se totiž může stát, že vnímání NNO jejím podporovatelem bude narušeno nebo ovlivněno většinou. Zvláště pokud ona organizace není veřejností příliš dobře přijímána nebo pokud problematika, kterou se organizace zabývá, není společností vnímána jako důležitá (Amagoh, 2015).

Většina NNO by se tak měla naučit nakládat s faktory, které mohou ovlivnit její percepci. Percepce NNO konkrétní osobou totiž může být ovlivněna celou řadou vlivů. Kromě faktorů souvisejících se samotným vnímajícím, jako je jeho či její věk, víra, vzdělání, rodinné poměry, hodnoty, preference či přesvědčení aj., se na procesu vnímání podílí i vnější faktory - většinová společnost a její nálady, politická situace, stav ekonomiky nebo média. Právě vnější faktory mají mnohdy největší vliv na vnímání konkrétní problematiky (Rektořík, 2007). Pokud je totiž něco vnímáno jako celospolečenský problém, je zde větší šance, že společnost bude mít na jeho řešení zájem a bude mít i k organizacím, které ho nabízejí, pozitivnější přístup. Významnou úlohu ve formování společnosti tak mohou mít nejen média, ale i postoje a směřování státu. Vliv mohou mít samozřejmě i samy NNO.

Zainteresované strany se proto již také snaží s lidským vnímáním pracovat; mohou tak mít podíl na tom, jak společnost vnímá danou problematiku a naklonit si možné podporovatele. Těmito způsoby ovšem dochází nejen k ovlivnění procesu percepce, při přílišném nátlaku může docházet i k podpoře vzniku různých forem narušení vnímání a způsobit tak opačný efekt – objevují se stereotypy, předsudky či haló efekt¹¹ (Hayes, 2003). Toto narušení pak může negativně ovlivnit nejen samotnou organizaci, ale i celou oblast, ve které organizace působí.

¹¹ Haló efekt označuje zkreslení vnímání jiného člověka, značky apod. na základě prvního a jediného dojmu či zkušenosti. Může se jednat o pozitivní nebo negativní zkušenost, která ovlivní vnímajícího tak, že potlačuje další zkušenosti, i když mohou být zcela opačné (Hartl & Hartlová, 2015).

4.1 Percepce efektivity neziskové organizace

Vnímání a chápání efektivity je tedy také velmi individuální záležitostí. I tady značně záleží na preferencích daného jedince, na jeho výchově či vzdělání. Obecně je tedy vnímání toho, co je efektivní a co ne, abstraktní představou, formovanou celospolečenským územ; konkrétní percepce efektivity je vytvářena interakcí zkušeností a úsudku jedince a vlivu jeho okolí. I přesto, že se tedy jedná o jakýsi sociální konstrukt, je efektivita a zejména její měření důležitou součástí většiny lidských činností (Herman & Renz, 1999).

O efektivitě často slyšíme při srovnávání organizací či jejich činností, věta „to je efektivnější, než tamto“ může mít pro porovnávané strany klíčový význam. Lidé jsou totiž zvyklí srovnávat již od útlého věku (často sami sebe s okolím, nejčastěji s těmi, kteří jsou zosobněním cílů, kterých chceme také dosáhnout), proto mu přikládáme velký význam (Hayes, 2003). Pokud tedy společnost označí něco za efektivní a současně je toto tvrzení i podloženo (např. finanční analýzou), ze sociální konstrukce a abstraktního pojmu se rázem stává objektivní realita. Může se tak stát, že toto prvotní označení pak bude v dané oblasti považováno za standart efektivity a většinová společnost tak bude jakoukoli odchylku od tohoto standartu vnímat jako neefektivnost, což by pro danou stranu mohlo mít negativní důsledky (Herman & Renz, 1999). To, jestli je nějaká organizace vnímána jako efektivní nebo neefektivní, je tak pro ni samotnou nesmírně důležité.

Pokud se zaměříme na nestátní neziskové organizace, to jestli jsou vnímány veřejností pozitivně nebo negativně a jestli je jejich činnost hodnocena jako efektivní, má často vliv na celou jejich existenci. NNO se ve většině případů (jak již bylo zmiňováno výše) spoléhají na dary a příspěvky od svých podporovatelů. Pokud by tedy byla daná organizace svými podporovateli negativně vnímána a její činnost by byla hodnocena jako neefektivní, mohlo by zde být reálné riziko, že nezíská tolik prostředků, kolik potřebuje k financování své struktury a svých projektů, což by mohlo vést k nenaplnění cílů organizace, nebo i k jejímu zániku (Amagoh, 2015). Naopak, pokud je daná NNO obecně, i širší společností, než jen jejími podporovateli, považována za efektivní a má dobrou pověst, je zde vyšší pravděpodobnost, že nebude mít potíže se sháněním příspěvků a grantů, že se jí bude dařit naplňovat své cíle, její pracovníci zůstanou motivovaní apod. V zájmu NNO tedy je, aby byly vnímány co nejlépe (Šedivý & Medlíková, 2017).

Vedení mnohých organizací si tuto skutečnost již uvědomuje, proto se snaží využívat různé prostředky k ovlivnění lidské percepce. I přes to, že jsou tyto strategie často vytvářeny na

základě sociologických a psychologických výzkumů, ne vždy musí být úspěšné. Jak už bylo zmiňováno, i při vnímání efektivity totiž vždy záleží na tom, jak proces percepce probíhá u konkrétní osoby. Vliv na tento proces má ovšem i vzájemné postavení organizace a dané osoby (Šedivý & Medlíková, 2017). Jinak totiž vnímá efektivitu její vedení, jinak řadoví zaměstnanci nebo dobrovolníci, odlišný postoj mohou mít podporovatelé a úplně jiný většinová společnost. Tato skutečnost je navíc ztížena faktem, že ani sami lidé z daných skupin většinou nevědí, proč něco označují jako efektivní. Často dokáží říct, zda je něco efektivní, chybí jim ale argumenty, kterými by svůj výběr zdůvodnili. Zajímavostí je, že se naopak všechny skupiny dokáží rychle shodnout na tom, co je neefektivní (Herman & Renz, 1999).

Jelikož je ale současná západní společnost postavena na konzumním stylu života a lidé v ní jsou celý život konfrontováni s trhem a čísly, i NNO mají ve většině případů sklony chovat se jako běžný tržní subjekt. Tím mohou také bezděčně formovat přístup společnosti k efektivitě. Příkladem tak může být strategie NNO New Profit Inc. Zaměstnanci této NNO jsou odměňováni dle hospodářského výsledku organizace. Sama organizace tak vysílá signál, že finanční úspěch je pro ni přednější než filantropické aktivity. Podporovatelé i zaměstnanci by tedy mohli snadno nabýt dojmu, že je důležité podpořit to, co má potenciál být ziskové, nikoliv to, co má morální hodnotu (Herman & Renz, 1999). Pokud by tedy zainteresované strany měly hodnotit, jak vnímají tuto organizaci a její efektivitu, dá se předpokládat, že by se zaměřovali spíše na finanční stránku efektivity a za efektivní by označili organizaci v případě, že by měla dobrý ekonomický výsledek.

Dalším příkladem jak mohou samy NNO ovlivnit percepci efektivity ekonomickým směrem, je poskytování „protislužeb.“ Některé NNO totiž často za příspěvek poskytují výhody pro dáorce či drobné upomínkové předměty. Podobné signály ze strany NNO však ve společnosti mohou posilovat přesvědčení, že každý dobrý skutek by měl být odměněn nějakou protislužbou. Strategie NNO tak může v lidech posilovat rozvoj podmiňovacích reflexů, které mohou mít opět vliv na to, jak konkrétní osoba bude vnímat realitu (Herman & Renz, 1999). Obdobný přístup NNO popisují i jiní autoři. Některé NNO své podporovatele například motivují možnostmi podílet se na jejím vedení, pokud se v rámci organizace angažují více než jiní (Drucker, 1994). Důsledkem takového chování by pak mohlo být, že potenciální dárci, přispívající spíše příležitostně, by v případě chybějící protislužby, nepřispěli. Je také pravděpodobné, že by organizaci, neposkytující podobné „protislužby,“ hodnotili její podporovatelé negativněji.

NNO často vsázejí i na charizmatičnost vedení organizace. Může se jednat o ředitele, fundraisera nebo člena správní rady, který vystupuje za organizaci. Lidé, kteří se s ním setkávají, pak mají často tendenci vnímat organizaci tak, jak vnímají tuto osobu. Pokud ji a její činnost tedy vnímají jako efektivní, hodnotí tak i celou organizaci (Liket & Maas, 2013).

Přesto můžeme v posledních dekáдах pozorovat nový, sílící fenomén. Zejména mladší ročníky a altruisticky smýšlející lidé se stále více orientují i na jiné než ekonomické vidění světa. Množství lidí tak vnímá efektivitu nejen ekonomicky, ale jako komplexní pojem. Zohledňují tak i schopnost NNO přilákat nové dobrovolníky či rozšířit vědomí o problematice mezi většinovou společností. Rozhodující je i míra transparentnosti organizace nebo její přístup k podporovatelům (Liket & Maas, 2013). Pro mladší generace je pak důležitá např. možnost získávat od organizace aktuální informace a komunikovat s ní skrze jednoduše dostupné komunikační kanály.

I když bychom hodnocení vnímání efektivity NNO zúžili jen na jedince zainteresované v neziskovém sektoru, stejně by existoval předpoklad, že tito lidé budou vnímat efektivitu v rozličných pojetích. Svou roli bude mít i příslušnost jedinců k jednotlivým zapojeným stranám, protože se dá předpokládat, že v rámci ní sdílí podobné preference a hodnoty. Teoreticky, by tedy bylo zcela logické, kdyby zaměstnanci a vedení tíhli spíše k finanční rovině efektivity. Tím, že má NNO dobré ekonomické výsledky, je zabezpečen přísun financí na další projekty i na chod samotné organizace. Naopak u dobrovolníků by se dalo předpokládat, že preferují spíše samotnou filantropickou činnost, to jestli má NNO dobré finanční ukazatele, pro ně pravděpodobně nebude příliš určující. Tato představa o realitě je ale z části založena právě na předsudcích o jednotlivých stranách. I přes příslušnost k některé ze skupin totiž může mít konkrétní osoba zcela jiné vnímání efektivity. V praxi je proto důležité, věnovat se daným osobám individuálně a zjistit, jaký je jejich konkrétní přístup k vnímání efektivity (Šedivý & Medlíková, 2017).

4.1.1 Percepce efektivity neziskové organizace jejími podporovateli

Pokud tedy chceme zkoumat percepci efektivity z pohledu podporovatelů organizace (myšleno fyzických osob), je klíčové určit, v jakých oblastech jsou podporovatelé schopni efektivitu posuzovat.¹²

Finanční stránka NNO lze posoudit docela snadno, na základě výroční zprávy. Pokud se ale jedná o nefinanční ukazatele, je nutné je pečlivě zvolit. Mělo by se jednat o oblasti, s nimiž podporovatelé přicházejí běžně do styku, které mají ambici ovlivnit jejich vnímání řešené problematiky a NNO, či které je motivují k podpoře. Amagoh (2015), Boukal a kol. (2015), Carman a Fredericks (2010) a Liket a Maas (2013) se shodují, že se jedná zejména o následující oblasti:

- **Aktivity organizace**
 - Zahrnují programy, kampaně či jiné činnosti, kterými se NNO snaží upozornit na problematiku, které se věnuje, nebo které vedou k řešení problematiky. Měly by být adekvátní k poslání organizace, podporovatelé by na nich měli nějakým způsobem participovat.
 - Jsou hrazeny i z příspěvků podporovatelů, ti by s aktivitami tedy měli být nějakým způsobem seznámeni.
- **Cíle organizace**
 - Cíle by měly být v souladu s posláním organizace; NNO by měla produkovat vhodnou činnost a aktivity, aby tyto cíle naplnila.
 - Cíle by měly být srozumitelné, naplnitelné; měly by být dlouhodobého i krátkodobého charakteru, protože jen tak je možné mluvit o udržitelnosti organizace do budoucna.
 - Podporovatel by měl být s těmito cíli ztotožněn a vnímat je pozitivně.
- **Pověst/značka organizace**
 - Pokud má organizace dobrou pověst a její činnost má pozitivní ohlas, značně to zvyšuje její důvěryhodnost, což může kladně ovlivňovat vnímání její efektivity. Potenciální i stálí podporovatelé tak mohou být rádi

¹² viz. Hodnocení efektivity v neziskovém sektoru

spojování s kvalitní značkou organizace, hodnota jejich příspěvků může být vyšší.

- **Přístupnost organizace**

- Přístupnost NNO vyjadřuje, jak organizace přistupuje ke komunikaci s podporovateli i veřejností. Zohledňuje komunikační kanály, aktuálnost informací, jejich dohledatelnost a pravdivost. Hodnoceno může být také to, jak organizace reaguje na dotazy jednotlivců, jak přistupuje k podporovatelům apod.

- **Transparentnost organizace**

- Transparentností NNO se rozumí, jak daná NNO podává zprávy o výsledcích své činnosti. Sleduje se také důvěryhodnost takových zpráv a jejich přístupnost. V rámci transparentnosti mohou podporovatelé i zhodnotit, jak je NNO informuje o nakládání s jejich příspěvky.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CÍLE A HYPOTÉZY

Hlavním cílem bakalářské práce je najít odpověď na otázku, jak podporovatelé vybraných neziskových organizací v ochraně přírody vnímají efektivitu „své“ neziskové organizace a jaký mají k organizaci postoj. Odpovědi by mělo přinést realizované dotazníkové šetření. Aby byla ale odpověď ohledně efektivit relevantní, je nutné zjistit i to, jaký postoj mají respondenti k efektivitě jako takové, z jakého úhlu pohledu ji vnímají. Jak plyne z tvrzení uvedených v teoretické části, je totiž velmi složité paušalizovat vnímání efektivit, byť by se v případě respondentů jako členů jedné skupiny dalo očekávat, že jejich postoj bude podobný, ne-li stejný. Cílem dotazníkového šetření je proto přiblížit pohled respondentů na efektivitu obecně a na efektivitu jimi zvolené neziskové organizace ve vybraných oblastech.

Dalším cílem bakalářské práce je navržení možností, které by mohly vést k zlepšení fungování organizací, čímž by mohly přispět ke zvýšení jejich efektivit – z tohoto důvodu jsou v rámci dotazníku obsaženy i otázky ohledně motivace respondentů k přispívání NNO, na aktivity NNO, na formu a pravidelnost příspěvků apod.

Cíle práce:

- Zjistit, zda respondenti vnímají efektivitu v ekonomické či širší rovině.
- Zjistit, jak podporovatelé neziskových organizací v ochraně přírody vnímají efektivitu činností neziskové organizace.
- Zjistit, jak jsou české neziskové organizace v ochraně přírody vnímány svými podporovateli.
- Vytvořit návrhy, které by mohly přispět ke zlepšení fungování daných NNO ve vybraných oblastech a tím i ke zvýšení jejich efektivit.

Hypotézy:

- Pokud je činnost NNO považována za efektivní, lidé ji podporují.
- Pokud podporovatelé důvěřují NNO a její činnosti, podporují ji navzdory postojům většinové společnosti.
- Pokud hodnotí efektivitu pouze jedna ze zainteresovaných stran (zde podporovatelé NNO) platí, že postoj k efektivitě této skupiny lidí je stejný.

6 METODIKA PRÁCE

Jako podklad pro vypracování teoretické části byla použita dostupná literatura na téma neziskových organizací. Informace o neziskových organizacích a jejich fungování a postavení na trhu byly přebrány z odborné literatury, která nabízí ucelený náhled na tuto oblast. Toto pak bylo doplněno literaturou ve formě skript, určených pro jedince pohybující se v neziskovém sektoru. Problematika efektivity, jejího měření a její percepce podporovateli NNO byla zpracována na základě výše uvedených publikací, s přispěním vědeckých článků a studií, doplněných o internetové zdroje.

Praktická část práce je založena na dotazníkovém šetření. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaký mají respondenti vztah k NNO, kterou podporují a jak vnímají její efektivitu. Dotazníkové šetření proběhlo v období ledna až dubna 2020 mezi podporovateli vybraných NNO. Nástrojem pro šíření dotazníku mezi respondenty byla sociální síť Facebook. Sociální sítě jsou v současné době jedním z hlavních komunikačních kanálů, který využívá více než 94 % českých uživatelů internetu (AMI Digital & STEM/MARK, 2019), a organizace zde veřejně prezentují své aktivity, které jsou tak pro lidi snadno dostupné. Konkrétně Facebook je pak nejvyužívanější sociální sítí v tuzemsku, opakovaně ho navštěvuje 83,5% jeho uživatelů (AMI Digital & STEM/MARK, 2019).

Výběr NNO v ochraně přírody zahrnutých do dotazníkového šetření probíhal ve třech krocích. Prvním krokem byl předvýběr, kdy vznikl výchozí seznam organizací. Tento prvotní seznam obsahoval organizace doporučené webovými stránkami o České republice, provozovanými Ministerstvem zahraničních věcí ČR,¹³ webovými stránkami České inspekce životního prostředí,¹⁴ a organizací Zelený kruh, která zastřešuje neziskový sektor.¹⁵ Do výchozího seznamu bylo zařazeno 22 organizací. V dalším kroku byla stanovena kritéria pro finální výběr NNO. Pro výběr jsem zvolila dvě kritéria: existence výroční či jiné finanční zprávy za rok 2018 a existence profilu dané NNO na sociální síti Facebook,¹⁷ s počtem alespoň 500 fanoušků, k 1. 11. 2019. Vydávat výroční zprávu většině NNO udává zákon; pro všechny organizace je vydávání výroční či jiné finanční zprávy důležitým nástrojem pro

¹³ Dostupné zde: <https://www.mzv.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Ekologicke-organizace>

¹⁴ Dostupné zde: <http://www.cizp.cz/Neziskove-organizace>

¹⁵ Dostupné zde: <https://www.zelenykruh.cz/>

¹⁶ Zahrnuty byly jen NNO se zaměřením pouze na ochranu přírody.

¹⁷ Toto kritérium bylo zvoleno, kvůli zamýšlenému šíření dotazníku skrze Facebook.

představení její činnosti veřejnosti. Rok 2018 jsem zvolila z důvodu co největší aktuálnosti. Existence profilu NNO na Facebooku byla klíčová pro distribuci dotazníku, podmínka alespoň 500 fanoušků byla stanovena kvůli relevanci šetření. Ve třetím, posledním kroku, byl proveden výběr NNO na základě určených kritérií. Prvnímu kritériu nevyhověly pouze dvě organizace, které nedodaly finanční zprávu ani poté, co jsem jejich zástupce kontaktovala e-mailem. Druhému kritériu nevyhovělo 5 organizací, z toho 3 nedisponovaly profilem na vybrané sociální síti. Oběma podmínkám vyhovělo 15 organizací, jejichž podporovatelé byli následně zahrnuti do dotazníkového šetření.

Tabulka 3: Výběr NNO pro dotazníkové šetření. Zeleně zvýrazněny organizace vyhovující zvoleným kritériím, červeně a fialově označeny důvody nevyhovění. Zdroj autorka

Výběr NNO pro dotazníkové šetření k BP <i>Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody</i>		
Název organizace	Existence výroční či jiné finanční zprávy za rok 2018	Počet To se mi líbí (FB) k 19.10.2019 15:00
Arnika	zveřejněna na webových stránkách NNO	7406
Beleco	na vyžádání e-mailem	501
Bioinstitut - Institut pro ekologické zemědělství a rozvoj krajiny	zveřejněna na webových stránkách NNO	nemá FB
CALLA, sdružení pro záchranu prostředí	zveřejněna na webových stránkách NNO	954
Centrum pro dopravu a energetiku	zveřejněna na webových stránkách NNO	nemá FB
Česká společnost entomologická	na vyžádání e-mailem	752
Česká společnost ornitologická	zveřejněna na webových stránkách NNO	14607
Česká společnost pro ochranu netopýrů	zveřejněna na webových stránkách NNO	2037
Český svaz ochránců přírody	zveřejněna na webových stránkách NNO	7884
Čisté nebe o.p.s.	zveřejněna na webových stránkách NNO	4389
Děti Země	nedodali	1317
Ekologický institut Veronica	zveřejněna na webových stránkách NNO	6917
Greenpeace CZ*	zveřejněna na webových stránkách NNO	86639
Hnutí Brontosaurus	zveřejněna na webových stránkách NNO	4937
Hnutí Duha	zveřejněna na webových stránkách NNO	16493
Koalice pro řeky	zveřejněna na webových stránkách NNO	605
Nadace Partnerství	zveřejněna na webových stránkách NNO	6409
Rosa	bez odezvy	750
Sdružení Krajina	zveřejněna na webových stránkách NNO	269
Sít ekologických poraden STEP	na vyžádání e-mailem	340
Sít středisek ekologické výchovy Pavučina, z.s.	zveřejněna na webových stránkách NNO	nemá FB
STUŽ - Společnost pro trvale udržitelný život	na vyžádání e-mailem	1300

Dotazníkové šetření bylo koncipováno na základě poznatků z teoretické části, obsaženy jsou tak otázky ohledně všech nefinančních ukazatelů, na kterých se shodují daní autoři. Dotazy tedy zahrnují oblasti ohledně aktivit, cílů, značky/pověsti, přístupnosti a transparentnosti organizací. Doplněny jsou o otázky, které umožní vytvořit návrhy pro zlepšení fungování organizací. Dotazníkové šetření je rozděleno do šesti částí.

V první části, nazvané *Motivace k podpoře neziskové organizace v ochraně přírody*, je zjišťováno, kterou NNO respondent podporuje, jak se k podpoře dostal, kolik času podporování věnuje, co ho podněcuje k podpoře NNO apod. Účelem této části je získat ucelený obraz stimulech, které dotazovaného vedou k podpoře dané NNO. Otázky z druhé části, pojmenované *Prostředky neziskové organizace v ochraně přírody*, jsou orientovány na formu příspěvků organizaci a na transparentnost a informovanost respondenta ohledně nakládání s nimi. Cílem této části je odhalit, jakým způsobem dotazovaný NNO podporuje (finančně

či nefinančně) a zda ví, na co jsou jeho příspěvky použity; otázkou také je, jestli by se chování dotazovaného změnilo, pokud by věděl, že většina příspěvku jde na chod organizace. Třetí část, *Efektivita neziskové organizace v ochraně přírody*, se věnuje již samotné efektivitě i efektivitě respondentem zvolené NNO v oblastech jako je viditelnost organizace a jejích aktivit, nakládání s financemi, komunikace, transparentnost, vzdělávací činnost a v mnoha dalších; zařazena byla i modelová situace. Smyslem otázek je zjištění, zda dotazovaný vnímá a hodnotí efektivitu pouze v ekonomické rovině, nebo v širších souvislostech. Ve čtvrté části, nazvané *Komunikace neziskové organizace v ochraně přírody*, respondenti zodpovídají dotazy ohledně komunikace NO a jejích komunikačních kanálů; součástí této části je i percepce vybraných facebookových příspěvků NNO respondentem. Cílem otázek je odhalit, s kterou formou komunikace jsou dotazovaní nejvíce spokojeni. V páté části, pojmenované *Aktivity neziskové organizace v ochraně přírody*, je zjišťováno, jaké aktivity daná NNO nabízí, zda se jich respondent účastní a zda je považuje za důležité pro ochranu přírody. Do této části jsou zařazeny i otázky ohledně důvěry dotazovaného k organizaci. Účelem těchto otázek je prozkoumat postoj podporovatele k těmto aktivitám i k NNO. Šestá část slouží k identifikaci respondentů, jejím smyslem je při vyhodnocování určit, nakolik je která skupina spokojena s efektivitou vybraných NNO; šetření je anonymní.¹⁸

Odpovědi dotázaných budou vyhodnoceny ve dvou fázích. V první fázi se budu věnovat zejména sekci *Efektivita neziskové organizace v ochraně přírody*. Nejprve zjistíme pomocí reakcí respondentů na modelové situace a následnými doplňujícími dotazy postoj k efektivitě (co si představují pod tímto pojmem, jak ho vnímají); následně pomocí jednoduchého výpočtu určíme pořadí vybraných činností NNO, které mohli dotázaní oznámkovat na základě své spokojenosti s jejich efektivitou. Druhá fáze hodnocení dotazníkového šetření bude věnována vytvoření návrhů, které by mohly přispět ke zlepšení fungování daných NNO ve vybraných oblastech a tím i ke zvýšení jejich efektivit; tyto návrhy budou vytvořeny na základě odpovědí respondentů zaznamenaných ve zbylých sekcích dotazníku, zaměřím se zejména na oblasti, které v předchozí fázi získaly od respondentů nejnižší hodnocení efektivit. Odpovědi respondentů budou následně v rámci diskuze vyhodnoceny a porovnány s poznatky z teoretické části.

¹⁸ Podrobněji viz. Příloha č. 1: Dotazník – BP Percepce efektivit neziskových organizací v ochraně přírody

7 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

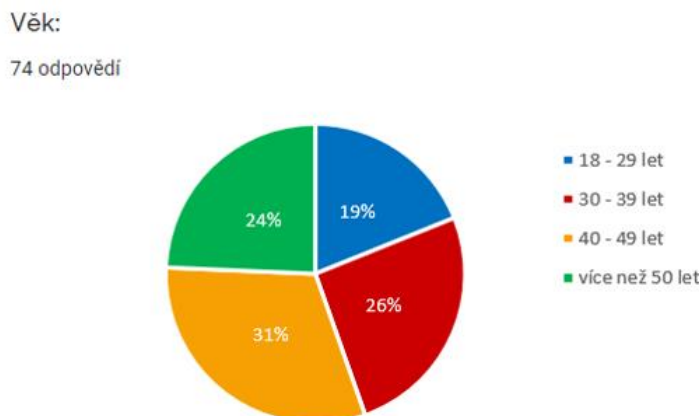
Jak vyplývá z teoretické části práce, měření efektivity neziskových organizací a vnímání efektivity lidmi jsou poměrně těžko uchopitelná témata. Zatím totiž neexistuje žádný standardizovaný postup, který by vedl k porovnatelnému měření efektivity napříč neziskovými organizacemi, a pokud zde i byly snahy o jeho vytvoření, podobné pokusy pak narážely na rozdílné vnímání efektivity a jejích atributů jednotlivci. Zainteresovaní autoři se proto shodují, že pro relevantnost jednotlivých studií a prací ohledně efektivity NNO, je tak nejdůležitější určit specifickou úzkou skupinu dotazovaných a konkretizovat oblasti, které tito vybraní lidé budou schopni posoudit. Uskutečněného dotazníkového šetření se proto účastnili pouze podporovatelé NNO, nikoli jiné skupiny (např. veřejnost apod.); činnosti, které posuzovali, byli pečlivě zvoleny tak, aby je tato skupina byla schopna relevantně ohodnotit. Oslovení podporovatelé vybraných NNO tak dostali možnost vyjádřit se k činnosti organizací, uvést své důvody podpory, měli možnost zamyslet se nad efektivitou NNO v ochraně přírody a jejích aktivit aj.

7.1 Identifikace respondentů a NNO zapojených v dotazníkovém šetření

Pro zachycení kontextu je důležité identifikovat zúčastněné oslovené – tato zjištění následně usnadní pochopení percepce efektivity činností NNO respondenty. Zároveň budou tyto znalosti postojů oslovených nápomocné v druhé polovině praktické části, kde se na jejich základě pokusím vytvořit relevantní návrhy, které by organizacím mohly pomoci zlepšit fungování v některých oblastech jejich činnosti. Důležité je také seznámit se se zapojenými NNO. Jelikož dotazníkové šetření poskytovalo respondentům značný prostor pro vlastní vyjádření, počet původně zahrnutých NNO značně narostl; rozšířil se zejména o menší organizace, dále přibýly i NNO, které původními kritérii neprošly.

7.1.1 Identifikace respondentů zapojených v dotazníkovém šetření

Na základě dotazníkového šetření byly získány odpovědi od 74 respondentů, účastnilo se 37 žen a 37 mužů. Věk oslovených se pohyboval mezi 19 a 86 lety – dotazovaní by se dali dle věku rozdělit do čtyř skupin. Nejméně zastoupeni byli podporovatelé mezi 18-29 lety (celkem 14 lidí), další skupinu tvoří lidé mezi 30-39 lety (19 respondentů), nejvíce odpovídajících se pohybovalo v rozmezí 40-49 let (23) a poslední skupinou jsou lidé nad 50 let (patří sem 18 oslovených, z toho 5 je již v důchodovém věku nad 65 let).

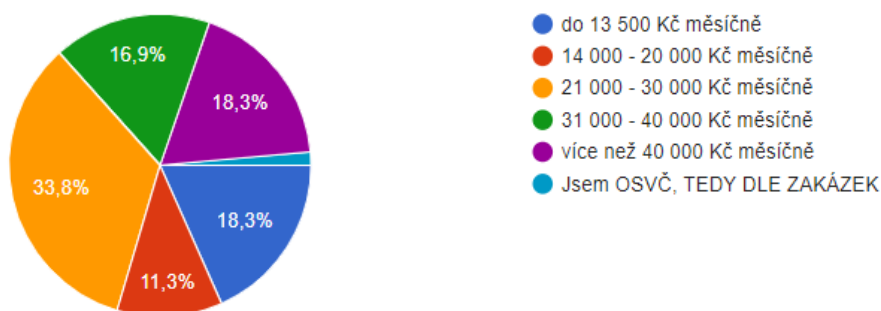

Obrázek 2: Rozdělení respondentů dle věku

Celkem 57 oslovených uvedlo, že mají vysokoškolské vzdělání, z toho má 25 respondentů vzdělání zaměřené přímo na životní prostředí nebo přírodní vědy. Střední vzdělání, ukončené maturitou, uvedlo 14 dotázaných, nejmenší skupinu tvořili lidé se středním odborným vzděláním nebo nižším (3 lidé).

Do které příjmové skupiny patříte?

71 odpovědí

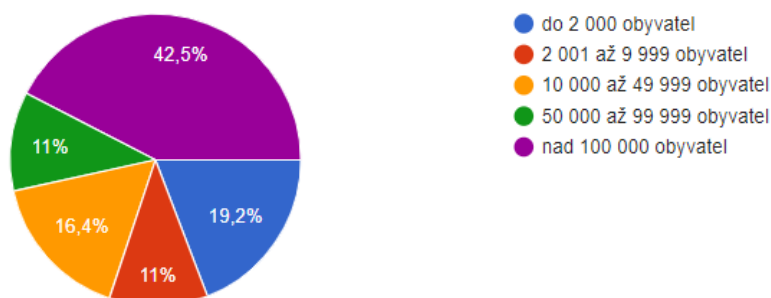

Obrázek 3: Rozdělení respondentů dle jejich měsíčního příjmu

Respondenti nejčastěji uváděli, že pracují jako zaměstnanci (40 z nich), 15 podporovatelů pracuje jako OSVČ. Dotazníkového šetření se dále zúčastnilo 9 studentů, 6 lidí pobírajících důchod a 4 nezaměstnaní. Nejvíce lidí se zařadilo do příjmové skupiny 21 000 – 30 000 Kč měsíčně (24 respondentů); do nejvyšší nabídnuté příjmové skupiny, nad 40 000 Kč měsíčně se přiřadilo 13 lidí, stejný počet z nich pak vydělává méně než 13 500 Kč. Celkem 12 osob pak uvedlo, že patří do skupiny s příjmem 31 000 – 40 000 Kč, nejméně respondentů (8) se zařadilo do příjmové skupiny 14 000 – 20 000 Kč měsíčně. Tři oslovení na otázku neodpověděli, jeden uvedl, že má nepravidelný příjem.

Kolik obyvatel má obec Vašeho bydliště?

73 odpovědi

Obrázek 4: Rozložení respondentů dle počtu obyvatel v obci bydliště

Většina respondentů je rezidentem města nad 100 000 obyvatel (31), druhá největší skupina (14 lidí) žije v obci do 2 000 obyvatel. Třetí největší zastoupení měly obce mezi 10 000 a 49 999 rezidentů, jako místo bydliště je uvedlo 12 odpovídajících. Celkem 8 oslovených žije v obci mezi 2 001 a 9 999 obyvateli, stejný počet z nich obývá obce mezi 50 000 a 99 999 rezidenty; jeden oslovený neuvedl žádnou možnost. Co se týče rozdělení respondentů dle krajů, nejčastěji byl zastoupen Jihočeský kraj (16 oslovených), hlavní město Praha (12), Jihomoravský kraj (10); Středočeský a Moravskoslezský kraj uvedlo jako místo bydliště shodně 8 oslovených. Šest odpovídajících označilo Zlínský kraj, z Královéhradeckého, Olomouckého a Pardubického kraje byli vždy tři respondenti; dva lidé uvedli Ústecký kraj. Nejméně dotázaných pochází z Vysočiny, Libereckého a Plzeňského kraje (vždy pouze 1).

Většina respondentů (54 lidí) uvedla, že kromě podpory NNO v ochraně přírody, podporují i jinak zaměřené neziskové organizace. Nadpoloviční počet dotázaných se přihlásil k podpoře tuzemských i mezinárodních NNO (39), 29 oslovených podporuje pouze tuzemské organizace. Co se týče životního stylu, který bývá spojován s pomocí přírodě (např. vegetariánství či veganství, třídění odpadu, lokální nákupy, zero waste¹⁹ nebo slow fashion²⁰), ke změně stravování se přihlásilo jen minimum lidí (respondenti se více přikláněli k vegetariánství); oslovení naopak hojně uváděli zájem o lokální nákupy a zero waste. Všichni dotázaní se zajímají o třídění odpadu, 68 osob odpad třídí, 6 se třídít snaží.

¹⁹ Zero waste = snaha o předcházení vzniku odpadů, materiály a výrobky jsou využívány opakovaně

²⁰ Slow fashion - oblečení, které nepodléhá trendům, je vyrobeno z kvalitních materiálů, převážně lokálními výrobci, vydrží déle, než oblečení z řetězců

Na otázku, zda jsou respondenti členy NNO, kterou podporují, odpovědělo 35 dotázaných. Ano, 14 lidí pak patří do klubu přátel/dárců organizace; zbylých 25 osob nevyužívá žádnou z forem členství v organizaci. Nejčastější motivací k podpoře NNO bylo přání respondentů, podílet se na ochraně přírody, zájem o aktivity organizace a možnost získávat informace o ochraně přírody přímo od zdroje. K výběru konkrétní NNO pak oslovené nejčastěji vedla blízkost činnosti dané organizace, její důvěryhodnost, to, že je organizace uznávána odborníky, či že má schopnost vyburcovat společnost. Dotázaní také uvedli, že k podpoře NNO se nejčastěji dostali sami, skrze přátele, zaujala je sama NNO, nebo je přivedla zájmová aktivita, škola či média (několik respondentů uvedlo sociální síť, někteří se k podpoře NNO dostali i díky cílené reklamě na Facebooku).

Nejčastější formou podpory je finanční příspěvek a účast na aktivitách organizace (roznos letáčků, šíření petic, dobrovolnictví apod.). Dle odpovědí respondentů je nejčastější formou finanční podpory členský příspěvek; dotázaní ovšem také uvedli, že často přispívají organizaci penězi i nad rámec tohoto příspěvku, případně nakupují zboží na podporu NNO. Oslovení také v několika případech uvedli, že organizacím přispívají svými znalostmi či dovednostmi, případně se přímo podílí na chodu organizace.

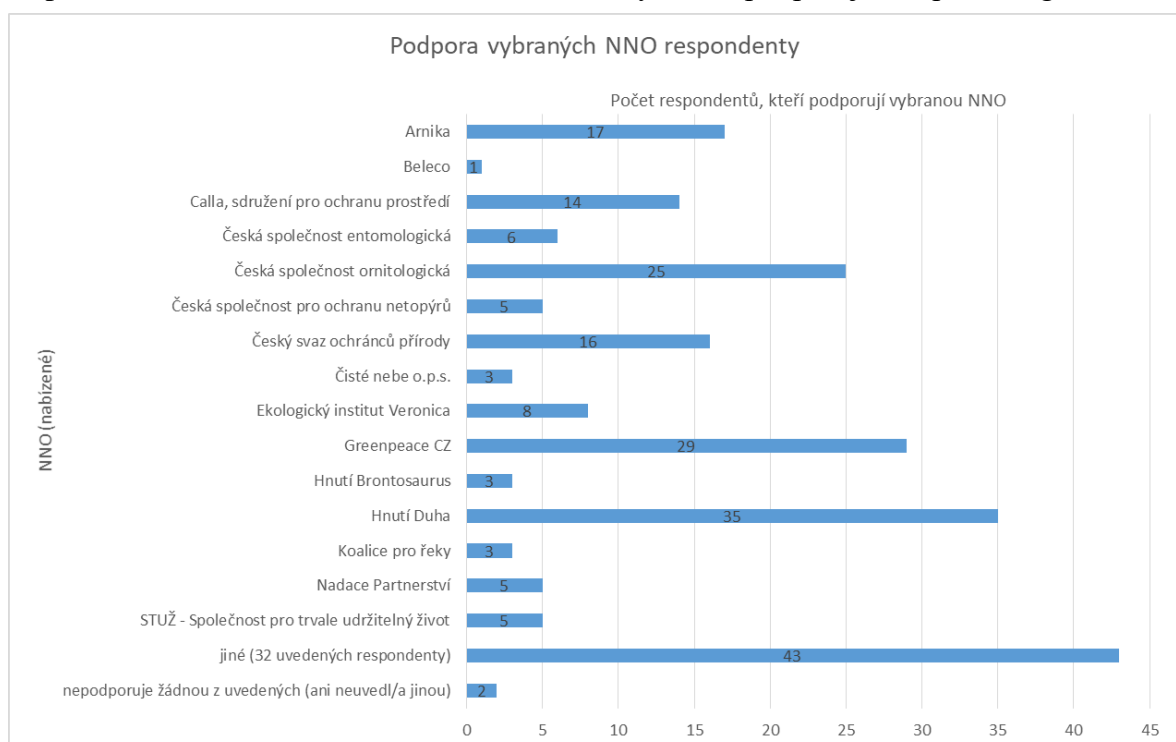
7.1.2 Identifikace NNO zapojených v dotazníkovém šetření

Tabulka 4: Konečný přehled podporovaných NNO v ochraně přírody

Podpora vybraných NNO respondenty	
NNO (nabízené)	Počet respondentů, kteří ji podporují:
Arnika	17
Beleco	1
Calla, sdružení pro ochranu prostředí	14
Česká společnost entomologická	6
Česká společnost ornitologická	25
Česká společnost pro ochranu netopýrů	5
Český svaz ochránců přírody	16
Čisté nebe o.p.s.	3
Ekologický institut Veronica	8
Greenpeace CZ	29
Hnutí Brontosaurus	3
Hnutí Duha	35
Koalice pro řeky	3
Nadace Partnerství	5
STUŽ - Společnost pro trvale udržitelný život	5
jiné (32 uvedených respondenty)	43
nepodporuje žádnou z uvedených (ani neuvedl/a jinou)	2

Oslovení měli na začátku dotazníku možnost vybrat si z 15 výše uvedených organizací tu, kterou podporují, případně mohli uvést další NNO, jejímiž jsou podporovateli. Jelikož byla

otázka otevřená, většina respondentů vybrala nebo uvedla více než jednu organizaci, z toho samotní respondenti do původního seznamu 14 organizací přidali 32 dalších; respondenti tedy zastupují 47 NNO v ochraně přírody. Organizace si rozdělily celkem 220 hlasů, z toho dva lidé napsali, že nepodporují žádnou z uvedených NNO a ani neuvedli jinou. Pouze 15 respondentů podporuje jen jednu organizaci; z toho 5 oslovených uvedlo, že podporují jen organizaci, kterou sami přidali do seznamu. Ostatní respondenti uváděli podporu kombinace nabízených organizací a těch, které mohli sami přidat; jeden z respondentů uvedl dokonce podporu 11 organizací (z toho dvě přidal k výběru z původně nabízených). Průměrný respondent tohoto dotazníkového šetření tak ve výsledku podporuje alespoň 4 organizace.

Obrázek 5: Grafické znázornění podpory vybraných NNO

Z původně nabízených organizací respondenti nejčastěji podporují Hnutí Duha (35), Greenpeace CZ (29) a Českou společnost ornitologickou (25). Nejméně hlasů dostala organizace Beleco (1). Možnosti přidat organizaci dle svého výběru využilo 43 dotázaných, výsledkem bylo navýšení počtu zahrnutých NNO o zmíněných 32 organizací. Většinu těchto organizací zmínil pouze jeden člověk, jen v šesti případech se na dané NNO shodli alespoň 2 respondenti.

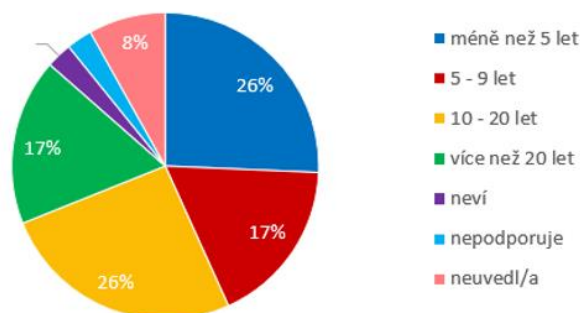
Tabulka 5: Přehled NNO, doplněných respondenty

Podpora NNO uvedených respondenty	
NNO - jiné (uvedené respondenty)	Počet respondentů, kteří uvedli danou NNO
Ametyst	1
Avaaz	1
Česká botanická společnost	1
Česká koalice pro ochranu biodiverzity	1
Česká společnost pro ekologii	2
Českomoravská myslivecká jednota	1
Český nadační fond pro vydru	1
Člověk v tísni	1
Čmelák	1
Děti Země	3
Ekocentrum Koniklec	1
Fórum ochrany přírody	1
Frank Bold	2
Hamerský potok	1
Junák - český skaut	1
Limity jsme my	4
místní iniciativy	1
Mladí ochránci přírody	1
Nádech z.s.	1
Oceán dětem	1
Platforma pro krajinu	1
Potravinová banka	1
Prales dětem	1
Přátelé přírody	4
Sagittaria z.s.	1
Taraxacum Praha	1
Trash Hero	1
Uklidme Česko	1
Větvení	1
XR	2
Zachraňme lipanu a pstruha potočního z.s.	1
Želvy v ohrožení	1

Co se týče délky podpory NNO v ochraně přírody, oslovení díky otevřené otázce uvedli široké spektrum, od jednoho měsíce po 40 let pomoci. Pro jednodušší vyhodnocení dotazníkového šetření byli následně respondenti rozčleněni do následujících skupin – méně než 5 let podpory NNO, 5 – 9 let, 10 – 20 let a více než 20 let podpory organizací (do poslední jmenované skupiny byli začleněni i respondenti, kteří uvedli neurčitý údaj, např. dlouhodobě, od dětství apod.).

Jak dlouho jste podporovatelem Vámi vybrané neziskové organizace?

70 odpovědí

Obrázek 6: Délka podpory NNO v ochraně přírody uvedená respondenty

Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů podporuje NNO buď v rozmezí 10 – 20 let, nebo méně než 5 let; v těchto skupinách je zařazeno vždy 19 podporovatelů. Podobná shoda panuje u skupiny 5 – 9 let podpory a více než 20 let podpory; je v nich zahrnuto shodně 13 osob. Velkou skupinu ovšem tvoří i lidé, kteří na otázku odpověděli, že neví (2), nepodporují NNO (2), nebo neodpověděli (6).

7.2 Percepce efektivity

Jak již bylo zmíněno výše v textu, jedním z klíčových aspektů percepce efektivity je zjištění, jestli respondenti vnímají efektivitu pouze v ekonomické rovině či v širších souvislostech. K tomuto účelu byla do dotazníku v sekci *Efektivita neziskové organizace v ochraně přírody* zahrnuta definice efektivity, kterou měli respondenti možnost posoudit, a dvě modelové situace, vykreslující oba tyto přístupy, z nichž měli dotazovaní možnost zvolit tu, která lépe vystihuje jejich představu o efektivní organizaci. Nejprve byly respondentům představeny právě modelové situace, aby přečtením definice nedošlo ke zkreslení vnímání.

7.2.1 Percepce efektivity zkoumaná pomocí modelových situací

Při tvoření modelových situací byly zohledněny oblasti zmiňované odborníky – v obou případech se tedy jedná o aktivitu NNO prospěšnou přírodě, modely se ale liší v přístupu k financím, komunikaci a propagaci aktivity, zapojení členů a veřejnosti a v míře transparentnosti. Následně měli respondenti možnost svůj výběr zdůvodnit – bylo jim nabídnuto šest možností (vždy tři charakteristické pro jednotlivý model), které mohli libovolně kombinovat; případně měli možnost se vyjádřit dle vlastního uvážení.

a) modelová situace č. 1

Organizace č. 1 získala částku 20 000 Kč. Za tuto částku se rozhodlo vedení organizace zakoupit sazenice jehličnatých stromů a vysázet je v místě nedávného polomu. Za pomoci členů organizace bylo vysázeno celkem 200 nových jehličnanů. (Informaci o této aktivitě si členové předali mezi sebou, faktura za jehličnany je uložena u pokladníka organizace, fotky z akce byly zveřejněny na facebookové stránce organizace.)

U této situace je kladen důraz na samotnou aktivitu prospěšnou přírodě, všechny finanční prostředky jsou použity pro nákup sazenic. Aktivita není dopředu nijak prezentována veřejnosti (až následně se o ní dozví fanoušci daného facebookového profilu), jedná se o aktivitu pouze se zapojením členů organizace. Faktura je dostupná na doptání u pokladníka.

b) modelová situace č. 2

Organizace č. 2 získala také částku 20 000 Kč. I vedení této organizace se rozhodlo zakoupit sazenice jehličnatých stromů a vysázet je v místě nedávného polomu. Vedení organizace č. 2 se ale rozhodlo zakoupit jen 100 sazenic a zbytek peněz se rozhodlo vynaložit na propagaci akce v médiích, na zaplacení fotografa a na zaplacení drobného občerstvení pro návštěvníky z řad veřejnosti. Cílem bylo nejen vysázet nové stromy, ale i zvýšit povědomí místních o ochraně přírody. Celkem tak bylo vysázeno 100 nových jehličnanů, akce se kromě členů organizace zúčastnili i zástupci a obyvatelé přilehlé obce. Fotky z akce byly zveřejněny na facebookové stránce organizace, ve zpravodaji obce i v regionálním deníku. Faktura za akci je dostupná na webu organizace.

Z této situace je patrné, že modelová organizace se nesoustředila jen na pomoc přírodě, ale i na přilákání veřejnosti k problematice, na což obětovala polovinu dostupných financí (náklady na fotografa, občerstvení, propagaci v médiích). Díky tomu se jí ale podařilo do akce zapojit místní obyvatele i samosprávu a dostat zprávu o pomoci přírodě nejen do svých, ale i místních a regionálních komunikačních kanálů. Faktura za akci je všem elektronicky dostupná na pár kliknutí myší.

Pokud obě situace srovnáme, je poměrně jasné, že pokud efektivitu vnímáme jako ekonomický pojem a hodnotíme ji tedy dle finančních kritérií (v kontextu ochrany přírody), organizace č. 1 bude efektivnější. Všechny prostředky investovala do sazenic a pomoci přírodě, zároveň se zanedbatelnými náklady zabezpečila i informace o akci (členové si je sdělili mezi sebou, fotografie byly zveřejněny na sociální síti); z hlediska transparentnosti je v pořádku i uložení faktury u pokladníka. Pokud ovšem efektivitu vnímáme jako komplexní pojem, efektivnější nám pravděpodobně bude připadat organizace č. 2, která sice na obnovu přírody využila jen polovinu prostředků, o její pomoci přírodě se ale díky placené propagaci mohla dozvědět široká veřejnost. Pokud jde o transparentnost, organizace č. 2 je také o krůček dál než organizace č. 1 – faktura je kdykoli všem online dostupná na webu, odpadá tak nutnost žádat pokladníka o nahlédnutí a s tím spojená časová prodleva.

Postoj dotazovaných k efektivitě, zkoumaný na základě modelových situací, byl hodnocen ve dvou fázích – nejprve prostým výběrem organizace 1 nebo 2 respondenty; následně byli odpovídající vyzváni, aby svůj výběr zdůvodnili pomocí zvolení jim nejsympatičtější kombinace šesti nabízených možností (případně se mohli sami vyjádřit).

Ke zdůvodnění výběru organizace č. 1 byly určeny tyto možnosti:

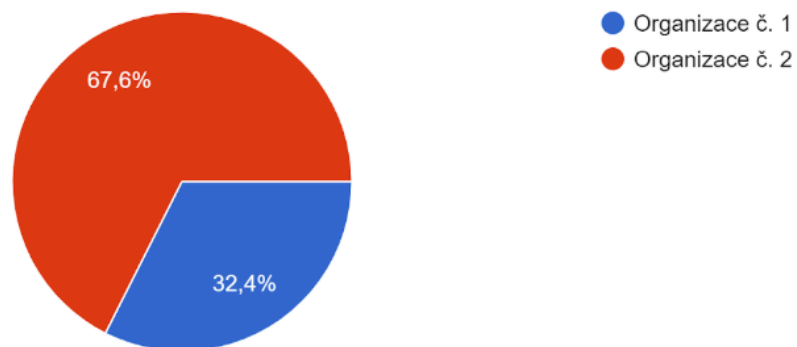
- aktivizovala členy organizace
- neplýtvala penězi na věci, které nesouvisí s ochranou přírody
- vysázela více stromů, i když měly obě organizace stejný rozpočet

Ke zdůvodnění výběru organizace č. 2 byly určeny tyto možnosti:

- je transparentní - zveřejnila fakturu za akci na svém webu
- přitáhla pozornost veřejnosti k problematice ochrany přírody
- šíří povědomí o akci organizace

Která z organizací podle Vás naložila se svými prostředky efektivněji?

74 odpovědí

Obrázek 7: Vnímání efektivity respondenty /na základě modelových situací/

Z grafu je patrné, že dvě třetiny respondentů označily za efektivnější organizaci č. 2 (pro tuto možnost hlasovalo 50 ze 74 dotazovaných); z toho se dá vyvodit, že většina oslovených se tedy kloní ke komplexnosti pojmu a nevnímají ho pouze v ekonomické rovině. Pokud se budeme ovšem soustředit na důvody, které k tomuto rozhodnutí respondenty vedly, zjistíme, že jsou velmi různorodé a v mnoha případech oslovení zdůvodňují svůj výběr možnostmi charakteristickými spíše pro organizaci, kterou ve výsledku nezvolili jako efektivnější.

Tabulka 6: Důvody respondentů pro označení organizace č. 1 za efektivnější;
*vlastní zdůvodnění

Důvody respondentů pro výběr organizace č. 1	
Důvod výběru	Počet respondentů
vysázela více stromů, i když měly obě organizace stejný rozpočet	16
neplýtvala penězi na věci, které nesouvisí s ochranou přírody	13
aktivizovala členy organizace	3
je transparentní - zveřejnila fakturu za akci na svém webu	2
přitáhla pozornost veřejnosti k problematice ochrany přírody	2
větší propagace není třeba*	2
šíří povědomí o akci organizace	1
nutnost označit jednu možnost	1

Když se zaměříme na 24 respondentů, kteří označili organizaci č. 1 jako tu efektivnější, je patrné, že hlavními důvody pro tuto volbu bylo lehce spočitatelné kritérium (vysázeli více stromů než druhá organizace) a využití peněz pouze pro pomoc přírodě, nikoli na propagaci apod. Přestože modelová akce byla zcela v kompetenci členů organizace, jen 3 respondenti to ve svém výběru zohlednili. Celkem v pěti případech pak dotazovaní zvolili možnosti charakteristické pro organizaci č. 2;²¹ dva respondenti se ve svém vlastním zdůvodnění shodli, že větší propagace není třeba, postačí informace od členů nebo prostřednictvím Facebooku. Jen jeden respondent vybral organizaci č. 1, protože musel vybrat jednu možnost. Z těchto výběrů tedy lze usuzovat, že za efektivnější organizaci č. 1 zvolili dotazovaní, kteří se kloní spíše k jednoduše hodnotitelným ukazatelům.

²¹ Jedná se o šíření povědomí o akci organizace, přitážení pozornosti veřejnosti k problematice ochrany přírody a uveřejnění faktury na webu organizace. Zvolení prvních dvou možností by se dalo vyložit jako odlišnost ve vnímání jednotlivců (i fotky, uveřejněné na profilu organizace až po akci, mohly oslovit veřejnost). Výběr možnosti zveřejnění faktury na webu organizace bude patrně výsledkem nepozornosti daného respondenta.

Tabulka 7: Důvody respondentů pro označení organizace č. 2 za efektivnější;
*vlastní zdůvodnění

Důvody respondentů pro výběr organizace č. 2	
Důvod výběru	Počet respondentů
přitáhla pozornost veřejnosti k problematice ochrany přírody	44
šíří povědomí o akci organizace	27
aktivizovala členy organizace	12
je transparentní - zveřejnila fakturu za akci na svém webu	9
nutnost označit jednu možnost	4
schvaluje oba přístupy, raději však volí org. č. 2°	3
organizace č. 2 uškodí méně	1
vysázela více stromů, i když měly obě organizace stejný rozpočet	0
neplýtvala penězi na věci, které nesouvisí s ochranou přírody	0

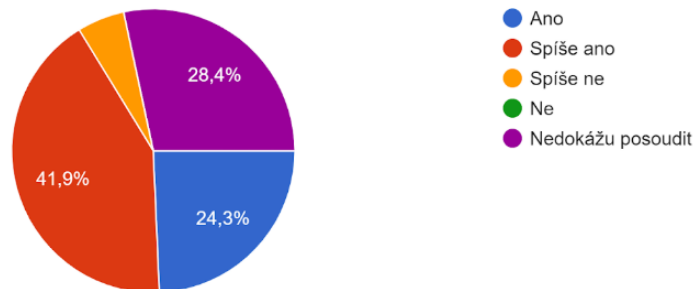
Pokud se budeme věnovat důvodům, které vedly většinu 50 dotazovaných k označení organizace č. 2 za efektivnější, zjistíme, že hlavním kritériem bylo pro oslovené právě přitažení pozornosti veřejnosti k problematice ochrany přírody. Nadpoloviční většina z nich jako druhý důvod určila šíření povědomí o akci organizace. Na třetím místě se překvapivě objevilo aktivizování členů organizace, tuto možnost zvolilo 12 lidí, přestože zapojení členů bylo charakteristické spíše pro první modelovou organizaci. Devět lidí ocenilo transparentnost organizace; tři lidé se shodli na tom, že by na pomoc životnímu prostředí stačil přístup první organizace, ale k chodu NNO je třeba i propagace, takže za efektivnější zvolili organizaci č. 2. Jeden dotazovaný zdůvodnil svoji volbu menší škodlivostí organizace č. 2 pro přírodu. Čtyři respondenti vybrali druhou organizaci, protože museli vybrat jednu možnost. Ze zvolených možností i individuálních odpovědí je patrné, že organizaci č. 2 vybrali jako efektivnější lidé, pro které je pomoc přírodě nejen o snadno spočitatelných aspektech a přímé pomoci ŽP, ale jsou pro ně důležité i faktory jako je společenská diskuze, veřejné povědomí o problematice apod., které mohou přispět ochraně přírody v dlouhodobějším horizontu.

7.2.2 Percepce efektivity zkoumaná pomocí definice efektivity a doplňkových otázek

Pro úplnost dotazníkového šetření byla mezi otázky vložena i definice efektivity, používaná pro účely NNO. Dle Boukala (2013) „*efektivitou nazýváme získání maximálního výstupu z jednotky vstupu.*“ Úkolem dotazovaných bylo odpovědět, zda s ní souhlasí.

Boukal 2013 definuje efektivitu takto: "Efektivitou nazýváme získání maximálního výstupu z jednotky vstupu." Souhlasíte s touto definicí?

74 odpovědí

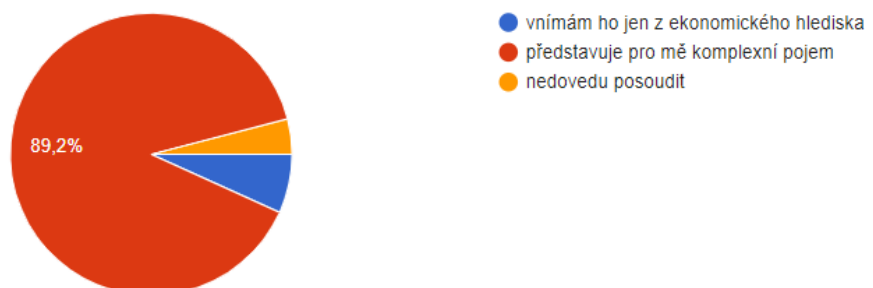

Obrázek 8: Vnímání definice efektivity

Graf ukazuje, že nejvíce oslovených (tedy 41,9 % = 31 respondentů) s definicí spíše souhlasí, 24,3 % (18 oslovených) s ní plně souhlasí. S definicí spíše nesouhlasilo 5,4 % oslovených (4 lidé), odpověď nesouhlasím, se neobjevila ani jednou. Velká skupina dotazovaných (28,4 % = 21 lidí) ovšem uvedla, že definici nedokáže posoudit. Vzhledem k tomu, že je definice velmi obecná a nedá se na jejím základě určit, zda je dotazovaný orientován jen na finanční ukazatele efektivity, nebo i na její širší kontext, byla tato část dotazníku doplněna i o dotazy na individuální postoj respondenta k efektivitě. Definice tak posloužila zejména jako pomůcka pro osloveného, která mu poskytla vhled do řešené problematiky. Pro zkoumání postoje respondentů k efektivitě tedy byla klíčová otázka č. 26, kdy měli respondenti přímo uvést své vnímání pojmu efektivita.

Když se řekne pojem efektivita, vnímáte ho jen z ekonomického hlediska (tj. hospodaření organizace) nebo pro vás představuje komplexní pojem, který zahrnuje i jiné roviny*?

74 odpovědí

Obrázek 9: Postoj respondentů k pojmu efektivita

Celkem 66 respondentů (89,2 % dotazovaných) se následně shodlo, že efektivita pro ně představuje komplexní pojem. Pouze 5 dotazovaných (6,8 %) uvedlo, že efektivitu vnímají pouze z ekonomického hlediska; 3 lidé uvedli, že pojem nedovedou posoudit (4,1 %).

Jelikož se dalo předpokládat, že někteří respondenti (v tomto případě většina) vybere možnost, že efektivita pro ně představuje komplexní pojem, v další otázce byli odpovídající, kteří tuto možnost zvolili, vyzváni, aby sami napsali, které konkrétní roviny je v souvislosti s pojmem efektivita napadají (kromě ekonomické). Dotazovaní jmenovali tyto roviny:

- cíle NNO
- dlouhodobý efekt aktivit NNO na ŽP
- důvěryhodnost/pověst značky organizace
- chod organizace
- informovanost podporovatelů
- inspirativnost
- propagace NNO
- spokojenost členů NNO
- spolupráce a kontakty (s jinými NNO, odborníky, samosprávami, aj.)
- time-management organizace
- transparentnost organizace
- vliv aktivit NNO na ŽP
- vliv na společnost
- vzdělávací a osvětová činnost
- zaujetí veřejnosti problematikou ochrany ŽP
- zisk nových členů, dárců a dobrovolníků

Oslovení se v této otevřené otázce nejčastěji shodovali, že efektivní je ta organizace, která je schopna jimi jmenované roviny svou činností naplňovat. Důležitým ukazatelem je pro dotazované zejména poměr vstupů a výstupů jednotlivých činností NNO, podstatná je vyváženost jednotlivých jmenovaných rovin.

Nejčastěji jmenovanou rovinou bylo zaujetí veřejnosti danou problematikou, případně schopnost inspirovat další jedince k pomoci ŽP. Mnozí to zdůvodňovali tím, že organizace se díky tomu může lépe podílet na spoluvytváření veřejného mínění a pozitivně tak ovlivňovat celou společnost, její myšlení a standarty, čímž může prospívat stavu celé společnosti. Další důležitou složkou efektivit je podle některých respondentů kladení si jasných cílů a

jejich následné plnění. S cíli souvisí i rovina time-managementu; podle dotazovaných by pracovníci a dobrovolníci NNO v ochraně přírody měli věnovat maximum času činnosti přímo prospěšné ochraně životního prostředí, nikoli fungování organizace jako takové. Dalším důležitým faktorem, podle kterého by respondenti posuzovali efektivitu, je trvalost pomoci přírodě – odpovídající se shodují, že aktivity NNO by s sebou měly přinášet dlouhodobý pozitivní vliv na stav ŽP. Podporovatelé se shodovali, že pro ně není důležitý okamžitě viditelný či hmatatelný výsledek počínání NNO, důležitá je právě permanentnost výsledku.

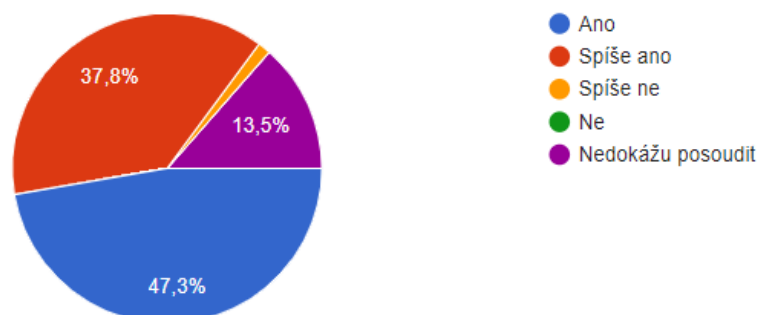
Někteří respondenti ovšem uvedli, že přestože efektivitu vnímají jako komplex různých faktorů, má pro ně důležitý vliv i ekonomická stránka efektivity, protože je neoddělitelnou součástí tohoto komplexu.

7.3 Percepce efektivity ve vybraných oblastech činnosti NNO

Z odpovědí respondentů je patrné, že většina z nich chápe efektivitu jako komplexní pojem, který má vypovídající hodnotu nejen o finanční stránce NNO, ale může být i důležitým nástrojem pro hodnocení přínosnosti aktivit organizace, její schopnosti zaujmout tématem veřejnost či najít nové dobrovolníky a dárcy. Nabízí se tedy otázka, zda má efektivita NNO vliv na rozhodnutí člověka, stát se podporovatelem dané organizace, nebo lidé NNO podporují „pouze“ kvůli jejímu zaměření a na podobné ukazatele, jako je efektivita, nedbají. Důležité proto bylo zjistit, zda podporované NNO naplňují představu svých podporovatelů o efektivitě; osloveným byla také k dispozici otevřená otázka, kde mohli svůj postoj zdůvodnit (využili ji pouze čtyři lidé).

Naplňuje nezisková organizace, kterou podporujete, Vaše vnímání efektivity?

74 odpovědí

Obrázek 10: Spokojenost respondentů s efektivitou jimi podporované organizace/í

Z grafu je patrné, že pro 47,3 % (35) dotazovaných jejich organizace splňuje jejich představu o efektivitě, dalších 37,8 % (28) se pak shodlo, že ji NNO spíše naplňuje. Dalo by se tedy

říct, že 63 ze 74 respondentů považuje podporovanou organizaci a její činnost v ochraně přírody za efektivní (byť někteří s výhradami). Jako zdůvodnění spokojenosti se objevil argument, že daná NNO formuje veřejné mínění, je zdrojem informací z oboru a aktivně se podílí na ochraně přírody výkupem pozemků, jiný respondent svou spokojenost přikládal důvěře k vedení organizace, založené na dlouholeté vzájemné známosti. Pouze jeden člověk se pak vyjádřil, že jím podporovaná organizace jeho představu o efektivitě spíše nenaplnuje, svou odpověď zdůvodnil malým dopadem činnosti NNO na veřejnost a její vzdělání. Zajímavý je ovšem fakt, že 13,5 % (10) dotázaných uvedlo, že podobnou problematiku nedovedou posoudit; jeden z nerozhodnutých respondentů svou odpověď zdůvodnil tak, že „vedení organizace se učí a proto dělá, co umí.“

Kromě této poněkud obecné otázky bylo následně dotazovaným nabídnuto ohodnotit efektivitu organizace v konkrétních oblastech její činnosti. Hodnocené oblasti byly zvoleny na základě doporučení odborných textů, jsou tedy zahrnuty činnosti, které mohou podporovatelé legitimně klasifikovat, protože s nimi přichází běžně do styku. Konkretizace oblastí činnosti NNO by mohla podporovatelům pomoci zodpovědět otázku efektivity; dotaz na efektivitu podporované NNO jako celku totiž mohl být pro některé oslovené příliš neurčitý. Jednotlivci tak měli možnost oznámkovat svou organizaci celkem ve 14 oblastech (seřazeny totožně jako při klasifikaci v dotazníku), hodnotilo se jako ve škole (tedy 1 – nejlepší hodnocení, 5 – nejhorší hodnocení).

a) viditelnost neziskové organizace a jejích aktivit v médiích

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

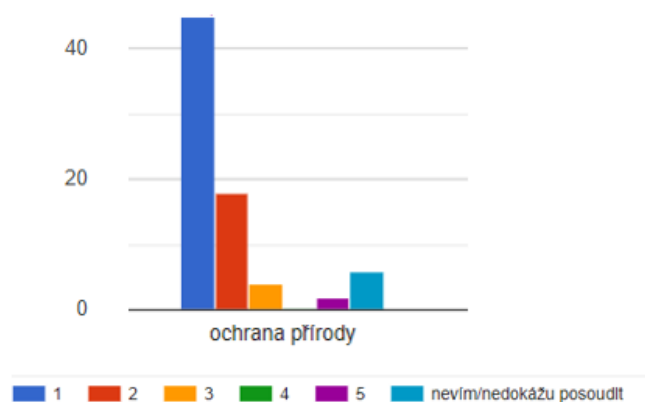

Obrázek 11: Hodnocení efektivity viditelnosti organizace a jejích aktivit v médiích

Viditelnost neziskové organizace a jejích aktivit v médiích je pro fungování NNO velmi důležitá. Jak se ukázalo i v předchozích odpovědích respondentů, schopnost organizace přitáhnout pozornost veřejnosti k problematice ochrany přírody a šíření povědomí o životním prostředí a jeho situaci, je mezi nimi velmi ceněna. Pro NNO tedy může být povzbudivé, že většina dotazovaných hodnotí efektivitu v této oblasti nadprůměrně (známky 1 a 2 udělilo 53 ze 74), jeden člověk udělil své organizaci známku 5. Pět oslovených uvedlo, že tuto oblast nedovedou posoudit nebo neví.

b) ochrana přírody

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

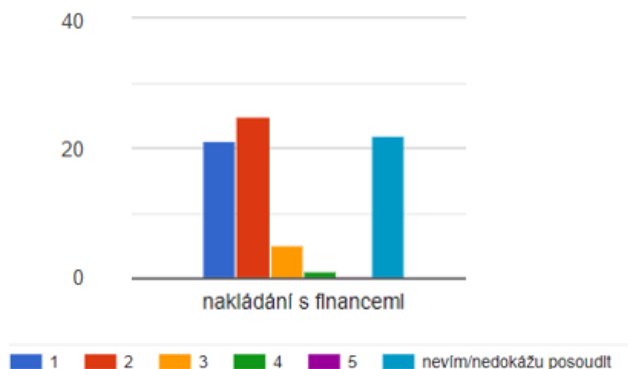

Obrázek 12: Hodnocení efektivit NNO při ochraně přírody

Pro NNO v ochraně přírody jsou činnosti spojené přímo s pomocí životnímu prostředí důvodem jejich existence; je proto klíčové, aby zejména členové a podporovatelé viděli v těchto aktivitách přínos přírodě, a aby činnost přinášela výsledky. Oslovení efektivitu NNO při ochraně přírody hodnotili opět nadprůměrně, známku 1 udělilo své organizaci 45 z nich, známkou 2 ji ohodnotilo 18 z nich. U dvou lidí jejich organizace v této kategorii propadly (udělili známku 5), pět respondentů uvedlo, že oblast nedovedou posoudit nebo neví.

c) nakládání s financemi

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

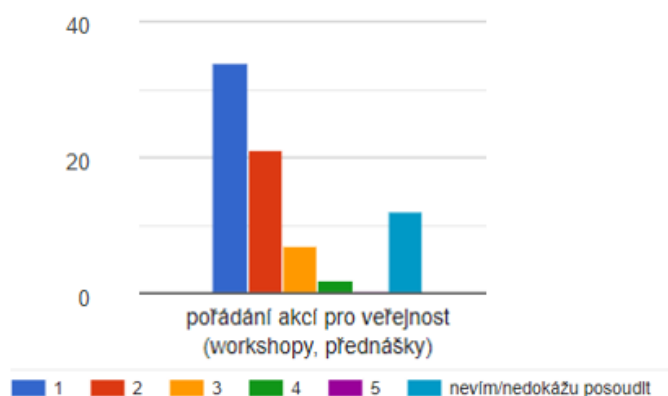

Obrázek 13: Hodnocení efektivity NNO při nakládání s financemi

Jelikož jsou respondenti podporovatelé NNO, a jsou tak i zdrojem části finančních prostředků, se kterými disponují NNO, je v zájmu organizací, aby podporovatelé nakládání s financemi hodnotili pozitivně, měli o něm povědomí apod. I tuto oblast známkovali oslovení stále nadprůměrně, známku 1 a 2 udělilo 46 z nich. K velkému nárůstu, oproti hodnocení předchozích oblastí, ale došlo u možnosti nevím/nedovedu posoudit – zvolilo ji celkem 22 dotázaných.

d) pořádání akcí pro veřejnost (přednášky, workshopy)

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

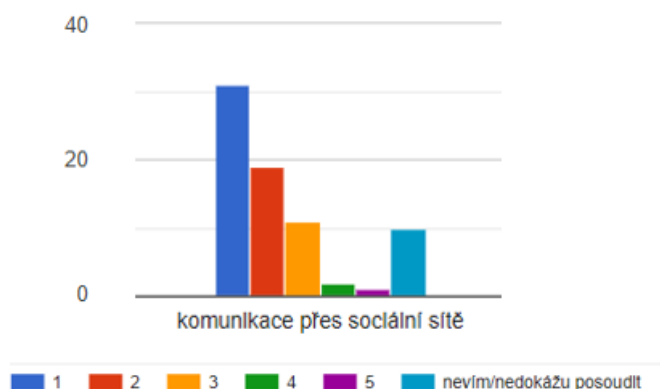
Obrázek 14: Hodnocení efektivity NNO v pořádání akcí pro veřejnost

Pořádání akcí pro veřejnost, např. ve formě přednášek, workshopů, aj., je pro NNO dobrá příležitost, jak šířit povědomí o ochraně životního prostředí. Společně s propagací sebe sama a své činnosti v médiích to může být další způsob, jak přilákat nové členy, dárce či dobro-

volníky, nebo „jen“ inspirovat dříve nezainteresované k odpovědnosti vůči životnímu prostředí. Stejně jako při předchozím hodnocení, nadpoloviční většina dotázaných hodnotila efektivitu své NNO v této kategorii nadprůměrně (33 známkovalo číslem 1, 21 číslem 2). Třetí největší skupinu tvořili lidé, kteří zvolil možnost nevím/nedovedu posoudit (celkem 12 oslovených).

e) komunikace přes sociální sítě

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

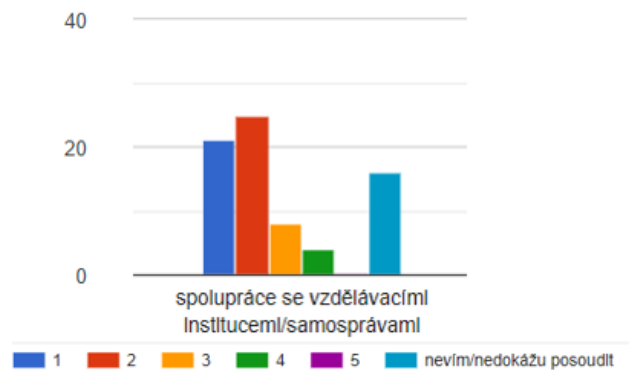

Obrázek 15: Hodnocení efektivitv NNO v komunikaci prostřednictvím sociálních sítí

Komunikace skrze sociální sítě umožňuje organizaci přinášet svým sledovatelům aktuální informace; sledovatelé k nim tak mají jednoduchý přístup kdykoli a kdekoli – zejména pro nejmladší generaci jsou tyto sítě hlavním zdrojem každodenních novinek a zpráv. Pro NNO představují sociální sítě další prostředek, jak prezentovat svou činnost široké veřejnosti, zároveň jsou důležitým komunikačním kanálem s podporovateli, členy a dárci. Efektivita komunikace organizací přes sociální sítě byla respondenty také hodnocena nadprůměrně; 31 oslovených udělilo své organizaci výborné hodnocení, 19 chvalitebné. Celkem 11 lidí zvolilo průměrné hodnocení, tedy známku 3. Jeden oslovený ohodnotil svou organizaci v této oblasti známkou 5, deset lidí uvedlo, že neví nebo nedokáže efektivitu v této kategorii posoudit.

f) spolupráce se vzdělávacími institucemi/samosprávami

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

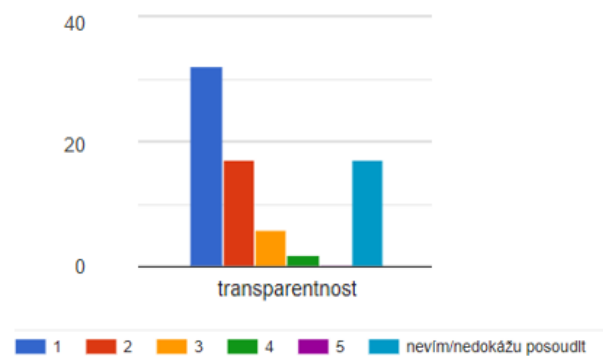

Obrázek 16: Hodnocení efektivity spolupráce NNO se vzdělávacími institucemi a samosprávami

Spolupráce se vzdělávacími institucemi či samosprávami může NNO opět pomoci v oslovení veřejnosti, může také usnadnit činnosti vedoucí k pomoci přírodě (spolupráce na projektech, apod.). Celkem 25 lidí ohodnotilo efektivitu této činnosti známkou 2, 21 oslovených ji považuje za výbornou (známka 1). Třetí nejčastější odpověď byla nevím/nedovedu posoudit, zvolilo ji 16 respondentů.

g) transparentnost

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

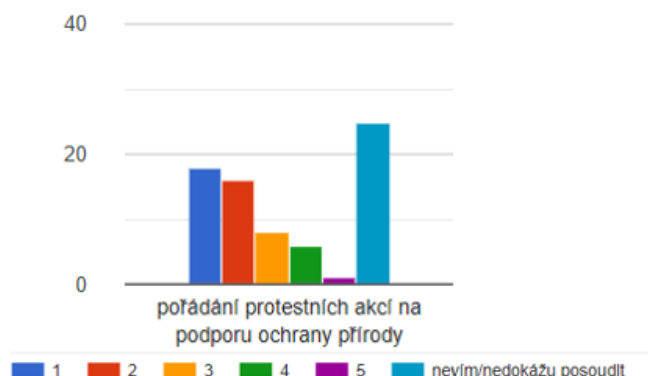

Obrázek 17: Hodnocení efektivity transparentnosti NNO

V případě NNO je transparentnost důležitá vlastnost – pokud je organizace označována za transparentní, zpravidla si představíme takovou, u které je snadno dohledatelné, kde sídlí, kdo ji vede, odkud a kam proudí její finance apod. Součástí je také aktuálnost a přehlednost komunikačních kanálů, které slouží zájemcům k dohledání kýžených informací. Nadpoloviční většina oslovených efektivitu své NNO v této oblasti hodnotila nadprůměrně, známku 1 udělilo 32 z nich, známku 2 přiřadilo 17 lidí. Stejný počet lidí jako známku 2, tedy 17, však uvedl, že neví nebo nedovedou danou oblast posoudit.

h) pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

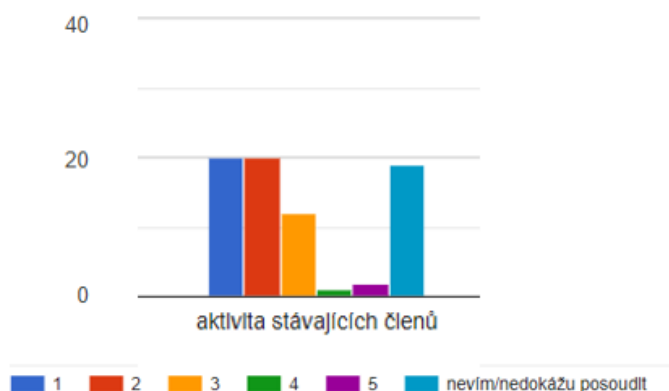

Obrázek 18: Hodnocení efektivitu pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody

Pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody je jednou z nejtradičnějších metod NNO v ochraně přírody, jak upozornit na environmentální problém; tato aktivita totiž zpravidla zajistí pozornost řady médií i širší veřejnosti, často ale kvůli své povaze představuje pro pořádající NNO negativní reklamu. Efektivitu této činnosti respondenti nejčastěji hodnotili výběrem možnosti nevím/nedokážu posoudit. Přesto ji známkou 1 ohodnotilo 18 lidí, známkou 2 udělilo 16 lidí, takže téměř polovina odpovídajících ji považuje do jisté míry za efektivní. Jeden člověk udělil této činnosti známkou 5.

i) aktivita stávajících členů

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

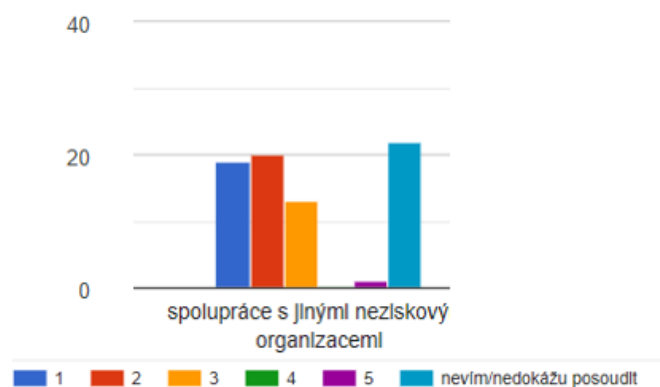
Obrázek 19: Hodnocení efektivitu aktivity členů NNO

Aktivity členů organizace mohou mít různou podobu – od odborné činnosti (publikace článků, příprava vzdělávacích programů či projektů, správa NNO), přes práci v terénu (monitoring organismů, účast na protestních akcích), po petiční či jinou činnost. Účelem všech

těchto aktivit je primárně ochrana přírody, může být ale klíčová i pro zisk dobrovolníků, dárců či šíření myšlenek dané NNO ve společnosti. V tomto případě respondenti nejčastěji udělili známku 1 a 2 (v obou případech ji vybralo 20 oslovených), třetí nejčastější byla možnost nevím/nedovedu posoudit (zvolilo ji 19 oslovených). Dva lidé označili efektivitu této činnosti za neefektivní (známka 5).

j) spolupráce s jinými neziskovými organizacemi

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

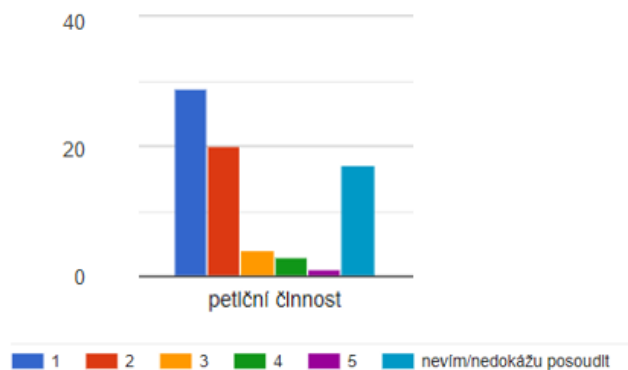

Obrázek 20: Hodnocení efektivity spolupráce NNO s jinými neziskovými organizacemi

Spolupráce NNO s jinými neziskovými organizacemi může dané organizaci přinést nové příležitosti (zapojení do nových projektů, sdílení odborníků a finančních prostředků, zdůraznění problematiky). NNO mohou při kooperaci také získat silnější pozici při jednání se samosprávami či institucemi. Respondenti nejčastěji odpověděli, že efektivitu spolupráce s jinou NNO nemohou posoudit (nebo neví, co zvolit). Nadpoloviční většina ale takovou spolupráci považuje za efektivní (19 oslovených uvedlo známku 1, 20 známku 2). Jeden oslovený udělil v této oblasti své NNO známku 5.

k) petiční činnost

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

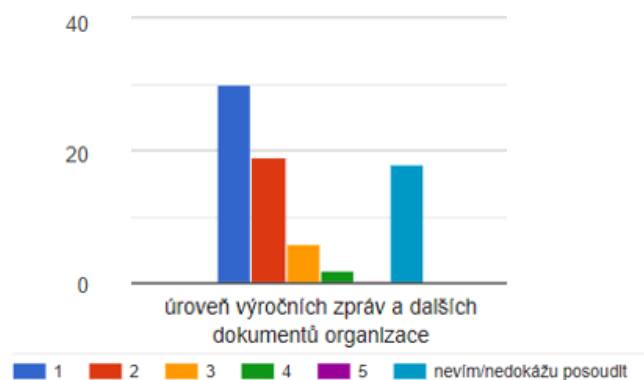

Obrázek 21: Hodnocení efektivity petiční činnosti NNO

Petiční činnost je, kromě pořádání protestních akcí, další typickou metodou NNO, jak upozornit na environmentální problémy; zároveň slouží k sesbírání podpisů lidí, kteří podporují snahu dané NNO řešit konkrétní situaci nepříznivou pro přírodu. Nejvíce oslovených udělilo své organizaci za tuto činnost známku 1 (29 lidí), 20 lidí zvolilo známku 2; třetí nejčastější volenou možností bylo opět nevím/nedovedu posoudit (17 oslovených). Jeden člověk hodnotí efektivitu své NNO v rámci petiční činnosti jako nedostatečnou (známka 5).

l) úroveň výročních zpráv a dalších dokumentů organizace

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

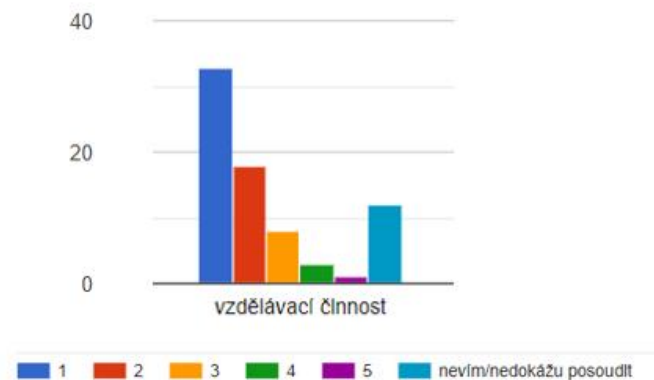
Obrázek 22: Hodnocení efektivity zpracování výročních zpráv a dalších dokumentů organizace

Úroveň výročních zpráv i jiných dokumentů, vydávaných organizací, zásadně ovlivňuje transparentnost organizace. Hodnotit se dá úroveň jejich zpracování, srozumitelnost, dostupnost atd. Většina respondentů je s činností svých organizací ohledně dokumentů spokojena,

hodnotí ji nadprůměrně (30 oslovených udělilo výborné hodnocení, 19 chvalitebné). Možnost nevím/nedokážu posoudit zvolilo 17 dotázaných.

m) vzdělávací činnost

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

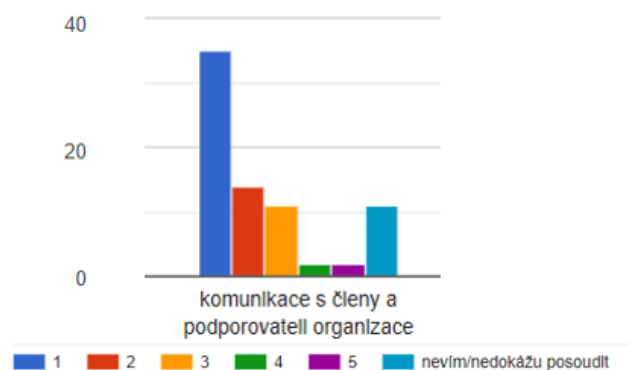

Obrázek 23: Hodnocení efektivitv vzdělávací činnosti NNO

Vzdělávací činnost je pro NNO dalším nástrojem, jak přitáhnout pozornost širší veřejnosti k problematice ochrany přírody. Nástrojem mohou být vzdělávací programy pro školy, veřejné přednášky či workshopy, publikační činnost členů organizace apod. Celkem 50 dotázaných tuto aktivitu NNO považuje za efektivní (33 lidí udělilo známku 1, 17 zvolilo hodnocení známkou 2); 12 respondentů vybralo možnost nevím/nedovedu posoudit. Jeden člověk svou NNO ohledně vzdělávacích aktivit hodnotí známkou 5.

n) komunikace s členy a podporovateli organizace

Jak hodnotíte efektivitu Vámi podporované neziskové organizace v následujících oblastech?

Obrázek 24: Hodnocení efektivitv komunikace s členy a podporovateli NNO

Komunikace s členy a podporovateli NNO je důležitá pro udržení jejich podpory. Komunikace zahrnuje komunikační kanály (jejich přehlednost, aktuálnost, dostupnost), sdělované

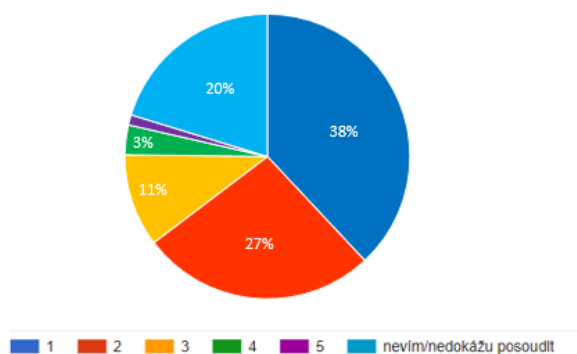
informace (jejich aktuálnost, pravdivost), pravidelnost komunikace, atd. Oslovení nejčastěji udělili hodnocení známkou 1 (34 dotázaných), 14 z nich efektivitu v této oblasti považují za chvalitebnou. Třetím nejčastějším hodnocením respondentů byla známka 3 nebo možnost nevím/nedovedu posoudit (obě shodně 11 respondentů); dva lidé jsou s efektivitou své NNO v této oblasti nespokojeni (známka 5).

Tabulka 8: Celková klasifikace efektivity ve vybraných oblastech činnosti NNO, z pohledu respondentů

Efektivita NNO ve vybraných oblastech (hodnoceno respondenty dotazníku)						
oblast	hodnocení/počet respondentů, kteří ho zvolili					
	1	2	3	4	5	nevím/nedovedu posoudit
viditelnost NNO a jejích aktivit v médiích	28	25	8	7	1	5
ochrana přírody	45	18	4	0	2	5
nakládání s financemi	21	25	5	1	0	22
pořádání akcí pro veřejnost (přednášky,...)	33	21	6	2	0	12
komunikace (soc. sítě)	31	19	11	2	1	10
spolupráce se vzděl. zařízeními/samosprávami	21	25	8	4	0	16
transparentnost	32	17	6	2	0	17
pořádání protestních akcí na podporu ochr. přír.	18	16	8	6	1	25
aktivita stávajících členů	20	20	12	1	2	19
spolupráce s jinými neziskovými organizacemi	19	20	12	0	1	22
petiční činnost	29	20	4	3	1	17
úroveň výr. zpráv a dalších dokumentů	30	19	6	2	0	17
vzdělávací činnost	33	17	8	3	1	12
komunikace s členy a podporovateli organizace	34	14	11	2	2	11

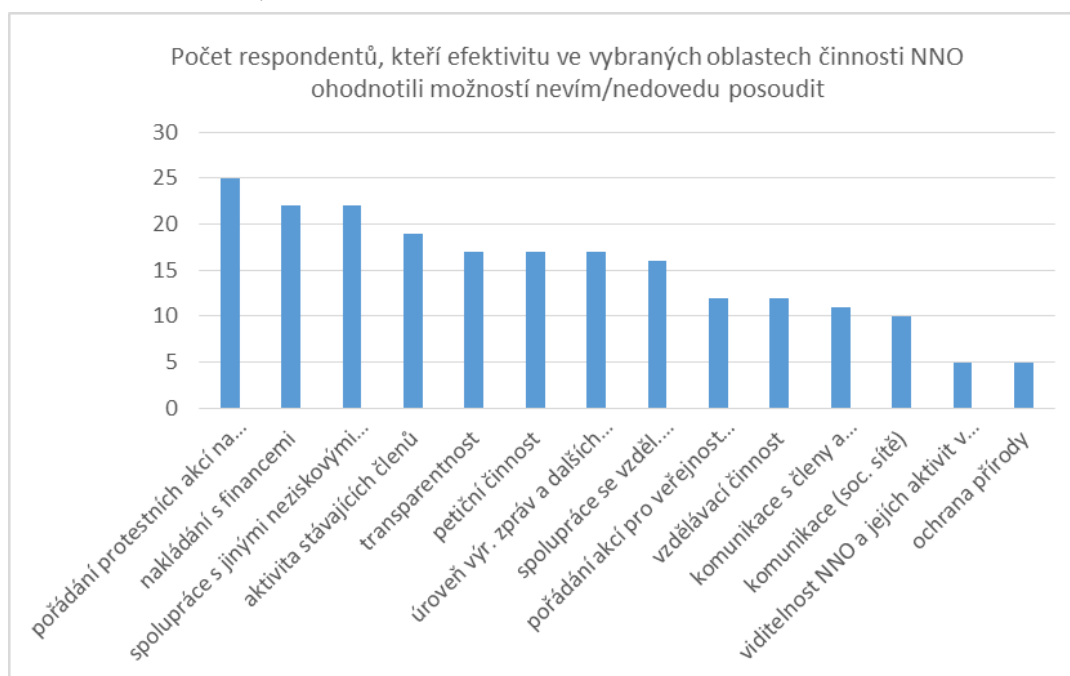
Z výše uvedené celkové tabulky vyplývá, že respondenti hodnotili efektivitu ve všech vybraných oblastech nadprůměrně, nejčastěji volili známky 1 a 2. Zajímavé ovšem je, že třetí nejčastější odpovědí dotázaných bylo nevím/nedovedu posoudit. Tato skutečnost může mít několik příčin – oslovený buď patří do skupiny 13,5 % podporovatelů (10 lidí), kteří již v předchozí otázce odpověděli, že efektivitu své neziskové organizace nedovedou posoudit, další možností je, že se o danou oblast činnosti NNO nezajímá nebo s ní nepřichází do kontaktu, nebo pro své hodnocení nemá dostatek podkladů.

Hodnocení efektivity ve vybraných oblastech činnosti NNO

Obrázek 25: Shrnutí hodnocení efektivity ve vybraných, respondenty klasifikovaných oblastech činnosti NNO

Pokud se podíváme na graf poměru udělených známek, známku 1 udělilo své organizaci 38 % oslovených, hodnocení 2 vybralo 27 %. Klasifikaci 3 zvolilo 11 % podporovatelů, 4 přiřadili 3 % dotázaných, nedostatečnou, tedy 5, udělilo pouhé 1 % lidí. Možnost nevím/nedovedu posoudit byla použita ve 20 % případů. Když toto číslo srovnáme s počtem nerozhodnutých (tzn. osob, které zvolili možnost nevím/nedovedu posoudit) u otázky na celkovou efektivitu dané NNO, kde tuto možnost zvolilo 13,5 % oslovených (tedy 10 osob), je patrný značný nárůst. Překvapivé je, že jen 3 lidé, kteří odpověděli již na dotaz na celkovou efektivitu, že neví/nedokáží posoudit, stejně odpověděli i na každou z otázek na efektivitu vybraných činností NNO. Zbylých 7 respondentů, kteří takto původně odpověděli, při konkretizaci dotazu vždy ohodnotilo jinou známkou alespoň tři oblasti; i u těchto osob převládalo hodnocení známkami 1 a 2.

Obrázek 26: Pořadí vybraných činností NNO, dle počtu nerozhodnutých (od největšího k nejmenšímu)

Z grafu je patrné, že zastoupení nerozhodnutých bylo nejvyšší při hodnocení efektivitu pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody (25), ohledně nakládání s financemi to bylo 22 odpovídajících. Stejný počet lidí zvolilo tuto možnost při známkování spolupráce s jinými NNO (také 22), 19 lidí takto klasifikovalo aktivitu stávajících členů organizace. Ve všech ostatních oblastech činnosti NNO udělilo tuto známku alespoň 10 osob, pouze ve dvou kategoriích, viditelnost NNO a jejích aktivit v médiích a ochrana přírody, tuto možnost zvolilo shodně jen 5 lidí.

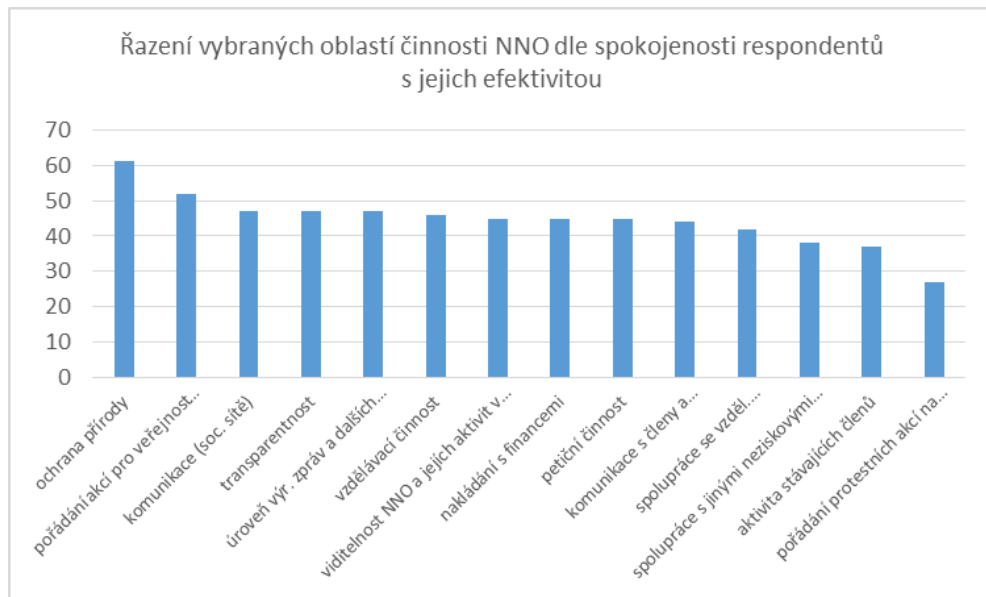
K zjištění, kterou oblast efektivit NNO pokládají respondenti za nejefektivnější, posloužil jednoduchý výpočet – množství lidí nespokojených s efektivitou NNO ve vybrané kategorii (oslovení, kteří hodnotili známkou 4 a 5) byli odečtení od počtu lidí, spokojených s efektivitou v dané oblasti (lidé, kteří udělili hodnocení 1 a 2); na osoby, které zvolili možnost 3 a nevím/nedovedu posoudit nebyl brán zřetel.

Tabulka 9: Výpočet pořadí vybraných oblastí dle spokojenosti respondentů s jejich efektivitou

Řazení vybraných oblastí činnosti NNO dle hodnocení jejich efektivit respondenty		
oblast	výpočet	
	1+2/4+5	rozdíl (1+2)-(4+5)
ochrana přírody	63/2	61
pořádání akcí pro veřejnost (přednášky,...)	54/2	52
komunikace (soc. sítě)	50/3	47
transparentnost	49/2	47
úroveň výr. zpráv a dalších dokumentů	49/2	47
vzdělávací činnost	50/4	46
viditelnost NNO a jejich aktivit v médiích	53/8	45
nakládání s financemi	46/1	45
petiční činnost	49/4	45
komunikace s členy a podporovateli organizace	48/4	44
spolupráce se vzděl. zařízeními/samosprávami	46/4	42
spolupráce s jinými neziskovými organizacemi	39/1	38
aktivita stávajících členů	40/3	37
pořádání protestních akcí na podporu ochr. přír.	34/7	27

Z tabulky je patrné, že největší počet hodnocení 1 a 2 získaly od respondentů kategorie ochrana přírody (63), pořádání akcí pro veřejnost (přednášky, workshopy; 54), viditelnost NNO a jejich aktivit v médiích (53), uspěla i komunikace přes sociální sítě a vzdělávací činnost (shodně 50). Naopak nejméně známek 1 a 2 získaly oblasti aktivita stávajících členů (40), spolupráce s jinými neziskovými organizacemi (39) a pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody (34).²² Pokud jde o součet udělených známek 4 a 5, nejvíce jich získaly oblasti viditelnost NNO a jejich aktivit v médiích (8) a pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody (7). Nejméně těchto známek bylo oslovenými zvoleno v kategoriích nakládání s financemi (1) a spolupráce s jinými neziskovými organizacemi (1).

²² Přestože na nerozhodnuté nebyl brán zřetel, je důležité si uvědomit, že tyto kategorie zároveň nejčastěji získaly známku nevím/nedovedu posoudit.

Obrázek 27: Pořadí vybraných oblastí činnosti NNO dle hodnocení jejich efektivity respondenty

Pomocí výpočtu bylo získáno v grafu znázorněné pořadí oblastí, které reflektuje spokojenost respondentů s jejich efektivitou. Oslovení nejlépe vnímají efektivitu svých NNO v kategorii ochrana přírody (61), na druhém místě je pořádání akcí pro veřejnost (52), třetí místo získala efektivita komunikace skrze sociální sítě, transparentnost a úroveň výročních zpráv a dalších dokumentů (shodně 47). Mezi ostatními kategoriemi, umístěnými ve středu tabulky, byly pouze jednotkové rozdíly. Na čtyřech posledních místech se sestupně umístily tyto oblasti – spolupráce se vzdělávacími zařízeními/samosprávami (42), spolupráce s jinými neziskovými organizacemi (38), aktivita stávajících členů (37) a pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody (27).

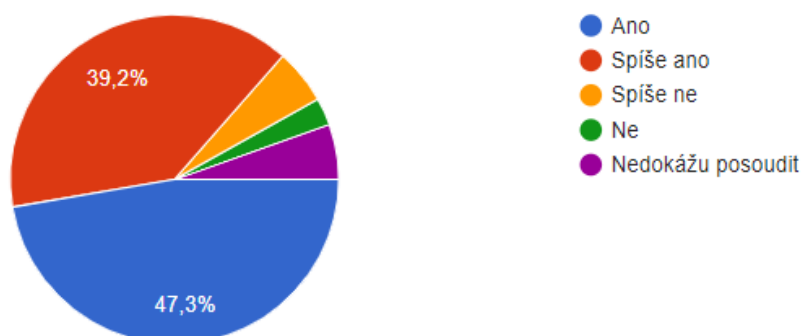
Navzdory pořadí je patrné, že 13 kategorií z celkových 14, získalo od nadpoloviční většiny respondentů hodnocení známkami 1 a 2, tzn., že je v každé kategorii udělilo vždy více než 37 lidí (pouze pořádání protestních akcí mělo součet těchto známek 34). Z toho se dá usoudit, že co se týče těchto činností NNO, zvolená skupina respondentů je až na výjimky alespoň z poloviny považuje za efektivní. S výjimkou první a poslední umístěné oblasti, je hodnocení efektivity ostatních kategorií vyrovnané, liší se buď v jednotkách, nebo se v případě některých oblastí úplně shoduje. Umístění čtyř kategorií na spodních místech žebříčku hodnocení jejich efektivity je pak ovlivněno zejména nízkým počtem udělených známek 1 a 2, respondenti zde častěji udělili hodnocení nevím/nedovedu posoudit.

7.4 Návrhová část

Z předchozího textu je patrné, že respondenti považují činnost daných NNO (až na výjimky) za efektivní. Tento pozitivní přístup dotazovaných k NNO ostatně potvrdily i odpovědi na otázku ohledně hrdosti oslovených na „svou“ NNO a důvěry k organizacím. Celkem 65 oslovených při známkování hrdosti na organizaci, udělilo známky 1 (47 lidí) a 2 (18 lidí). Co se týče důvěry respondentů k NNO, získaly organizace ještě lepší hodnocení, klasifikaci 1 a 2 zvolilo při hodnocení 69 oslovených (50 lidí přiřadilo známku 1, 19 lidí známku 2). Ani v jednom případě nebylo uděleno hodnocení 4 a 5. Většina respondentů také uvedla, že se souslovím *NNO v ochraně přírody* si pojí asociace jako je pomoc, nezištnost, altruismus, starost o budoucnost, konkrétní NNO, aktivismus, společenství lidí či nadšení a odpovědnost.

Vnímáte aktivitu neziskových organizací jako klíčovou v ochraně přírody?

74 odpovědí

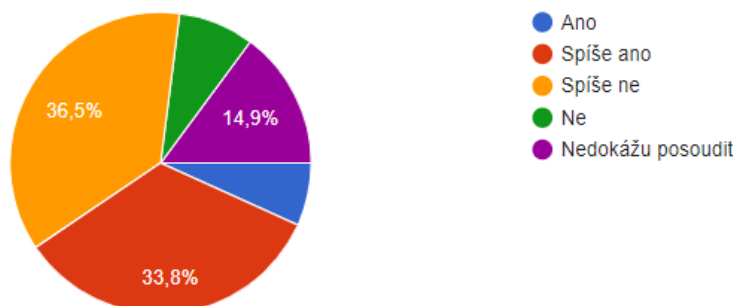

Obrázek 28: Vnímání přínosu aktivit NNO pro ochranu přírody

Z grafu je také patrné, že většina dotázaných vnímá aktivitu NNO, jako klíčovou v ochraně přírody. Možnost ano zvolilo 35 podporovatelů, spíše ano vybralo 29 lidí. Shodně 4 oslovení uvedli možnosti spíše ne a nedokážu posoudit, dva respondenti aktivity NNO jako klíčové pro ochranu přírody nevnímají. Zajímavé je, že lidé, kteří nevidí aktivity NNO v ochraně přírody jako klíčové, hodnotili efektivitu organizací v ochraně přírody převážně kladně (čtyři oz nich zvolili hodnocení 1, dva udělili známku 2), jedna osoba přiřadila této činnosti známku 5, tři lidé byli nerozhodnutí.

Myslíte si, že aktivity neziskových organizací v ochraně přírody mají podporu většinové společnosti?

74 odpovědí

Obrázek 29: Podpora aktivit NNO většinovou společností z pohledu respondentů

Paradoxní je, že navzdory svým kladným postojům k NNO téměř polovina respondentů uvedla, že si myslí, že aktivity NNO v ochraně přírody spíše nemají (27 oslovených) či nemají (6 oslovených) podporu většinové společnosti. O plné podpoře většinové společnosti bylo přesvědčeno pouze 5 dotázaných (zvolili možnost ano), že je aktivita spíše podporována si myslí 25 oslovených; 11 lidí uvedlo, že situaci nedokáží posoudit. Toto stanovisko podporují také negativní asociace se souslovím *NNO v ochraně přírody*, které v jednotkách případů oslovení uvedli; jednalo se např. o boj s větrnými mlýny, málo financí, status nežádoucích v ČR či negativní dopad činnosti NNO na vnímání ochrany ŽP.

Tato část práce je proto věnována oblastem, ve kterých byli respondenti při dotazování na efektivitu činnosti NNO nejvíce nerozhodní, či ji označili ze všech nabízených oblastí za nejméně efektivní. V obou případech by totiž i drobná změna mohla přispět buď k zlepšení postoje oslovených, nebo by mohla podporovatele více vtáhnout do dění v dané oblasti. Zároveň by zlepšení se v těchto oblastech mohlo pomoci i k vylepšení obrazu NNO v očích širší veřejnosti, protože se často jedná o činnosti, které jsou společnosti nejvíce viditelné. Návrhy na zlepšení fungování NNO ve vybraných oblastech jejich činnosti byly vytvářeny v souladu s odpověďmi, získanými v průběhu dotazníkového šetření; týkají se zejména těchto pěti oblastí:

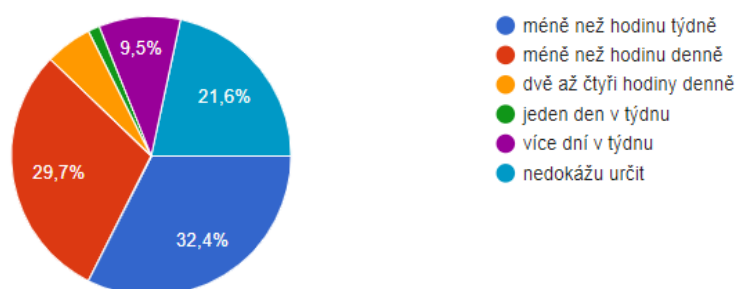
- aktivita stávajících členů
- nakládání s financemi
- pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody
- spolupráce s jinými neziskovými organizacemi
- spolupráce se vzdělávacími zařízeními/samosprávami

7.4.1 Aktivita stávajících členů

Aktivita stávajících členů obsadila z hlediska efektivity 13. místo ze 14 hodnocených činností, zároveň se jednalo o oblast, která získala od 19 oslovených hodnocení nevím/nedovedu posoudit (4. nejvyšší počet těchto hodnocení).²³ Respondenti byli ohledně této oblasti dotazováni na množství času, které věnují organizaci, jejich motivaci k podpoře a na aktivity, které jim NNO nabízí a jejich postoj k nim.

Odhadněte, kolik času věnujete podpoře neziskové organizace: (včetně sledování jejich sociálních sítí)

74 odpovědí

Obrázek 30: Množství času, které respondenti věnují podpoře NNO

Největší skupiny respondentů, tvoří podporovatelé, kteří podpoře NNO věnují méně než hodinu týdně (24 lidí), ti, kteří NNO věnují méně než hodinu denně (22 oslovených) a lidé, kteří přesný časový údaj nedovedou určit (16 dotázaných). Pouze minimum respondentů tráví podporou NNO více času, dvě až čtyři hodiny denně zvolili 4 z nich, 7 lidí podporuje svou organizaci více dní v týdnu, pouze jeden člověk zvolil možnost jeden den v týdnu.

Množství času, které oslovení členové NNO věnují podpoře organizace (včetně sledování jejích sociálních sítí)

Obrázek 31: Množství času, které oslovení členové NNO věnují podpoře organizace

²³ Jak již bylo zmíněno, 35 oslovených z celkových 74 respondentů jsou přímo členové NNO, 14 lidí je pak členem klubu přátel/dárců organizace.

Pokud se budeme soustředit pouze na respondenty, kteří uvedli, že jsou členy daných NNO (celkem 35 osob), zjistíme, že rozdělení do skupin, dle času věnovaného organizaci je relativně podobné. Nejvíce členů tráví podporou organizace méně než hodinu týdně (12 lidí), 8 osob nedokáže časovou dotaci NNO určit a 7 členů věnuje podpoře své organizace méně než hodinu týdně. Nárůst můžeme ale pozorovat v procentu osob, které tráví podporou NNO větší množství času; 5 oslovených členů věnuje své organizaci více dní v týdnu, 3 dvě až čtyři hodiny denně.

Pokud přihlídneme k aktivitám, které NNO svým podporovatelům nejčastěji nabízí (dle respondentů se jedná zejména o workshopy a přednášky, petiční akce, setkání členů, práce v terénu, výpravy do přírody, účast na monitoringu či na demonstracích a protestech), z řad členů se těchto aktivit účastní 33 odpovídajících (jeden se neúčastní, jeden neodpověděl). Členové nejčastěji odpověděli, že nejbližší jsou jim aktivity, věnující se osvětě (přednášky, workshopy, informování o nových trendech v ochraně ŽP; 18 členů) a práce v terénu (10 členů); zároveň jsou přesvědčeni, že právě tyto aktivity jsou klíčové pro ochranu přírody.

Pro zvýšení aktivity stávajících členů se nabízí několik řešení. Možností by bylo zaměřit se na aktivity, které samotní členové označují jako své oblíbené (více se jim věnovat, zvýšit frekvenci jejich konání), v případě této skupiny respondentů se jedná zejména o osvětovou činnost a práci v terénu. Jelikož se ale jedná o aktivity, které mohou být značně časově, finančně či materiálně nákladné, východiskem by mohla být právě zmiňovaná spolupráce s jinými NNO, vzdělávacími institucemi či samosprávami. V případě takového řešení ovšem mohou být překážkou právě dané spolupráce, jelikož k nim respondenti při hodnocení efektivitativy často zaujímali nerozhodný postoj.

Druhou možností, jak zvýšit aktivitu členů organizací, by mohlo být soustředění se NNO na čas, který jsou respondenti zvyklí věnovat podpoře ochrany přírody. Jelikož se v případě členů i běžných respondentů jedná spíše o kratší časové úseky (méně než hodinu denně nebo týdně), řešením by mohl být výběr aktivit, které mohou podporovatelé zvládnout v tomto časovém horizontu, buď přímo u sebe doma, nebo v blízkém okolí. Pokud bychom se soustředili např. na osvětovou činnost a práci v terénu, mohlo by se jednat např. o zhlédnutí organizací doporučeného snímku (respondent může odkaz dále šířit), zapojení se do pomoci přírodě v místě bydliště (např. sběr odpadu v nedalekém lese) apod.

Třetí možností, jak zaktivizovat stávající členy, je systém motivačních odměn. Může se jednat o různé formy výhod, od účasti na speciálních aktivitách (bonusové výpravy, setkání členů), získání upomínkových předmětů, po možnost podílet se na chodu organizace.

Pokud jste členem organizace, ocenil/a byste možnost, podílet se na směřování organizace prostřednictvím referenda o klíčových záležitostech? (např. ohledně realizace aktivit organizace, volba vedení apod.)

Obrázek 32: Postoj členů organizací k možnosti podílet se na chodu NNO

Na možnost podílet se na chodu organizace byli respondenti dotázáni, 18 z nich tuto možnost má (z toho 15 ji aktivně využívá). Téměř třetina respondentů (10) o tuto možnost ale nejeví zájem, dva respondenti by tuto možnost ocenili, pět je nerozhodných. Z těchto čísel vyplývá, že podílení se na směřování či chodu organizace je i v tuzemsku využívaný způsob, jak mohou členové NNO participovat na ochraně přírody.

7.4.2 Nakládání s financemi

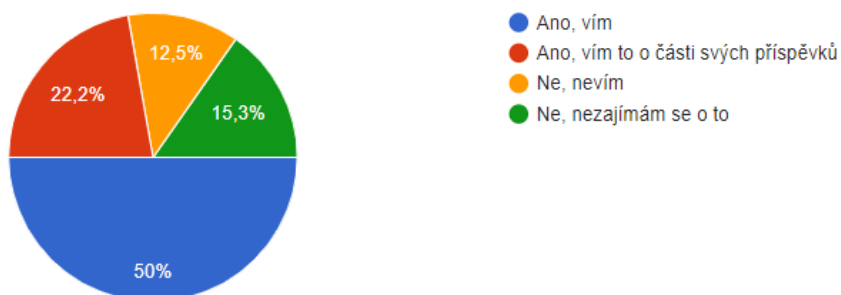
Nakládání s financemi se z hlediska efektivity umístila na 8. příčce ze 14 klasifikovaných. Co se týče počtu nerozhodnutých, tuto možnost zvolilo 22 lidí, což znamená, že nakládání s financemi z tohoto pohledu obsadilo předposlední místo. Pro vytvoření relevantních návrhů byly zpracovány odpovědi respondentů ohledně formy a pravidelnosti jejich příspěvku NNO, možnosti oslovených ovlivnit využití příspěvků a také otázky týkající se kanálů, kterými NNO nakládání s financemi svým podporovatelům komunikují.

Z odpovědí respondentů je patrné, že své NNO podporují kombinovanou formou – pouze 9 oslovených uvedlo, že využívají jen jeden způsob podpory; průměrný respondent tak využívá alespoň tři způsoby podpory. Mezi nejčastější formy podpory patří placení členských příspěvků (32 oslovených), šíření petic na ochranu přírody (také 32 lidí), 31 dotázaných se účastní aktivit organizace (s výjimkou protestních akcí), 31 osob posílá organizaci peníze nad rámec členského příspěvku. Co se týče pravidelnosti příspěvků, nejvíce lidí přispívá

měsíčně (26) a jednou za rok (24), 9 oslovených přispívá každý týden, 7 čtvrtletně, 5 oslovených uvedlo, že NNO přispívají v případě živelné či jiné katastrofy. Jen jedna osoba uvedla, že organizaci přispívá denně, dvě neodpověděly.

Víte, na co konkrétně jsou použity prostředky, kterými přispíváte neziskové organizaci?

72 odpovědí

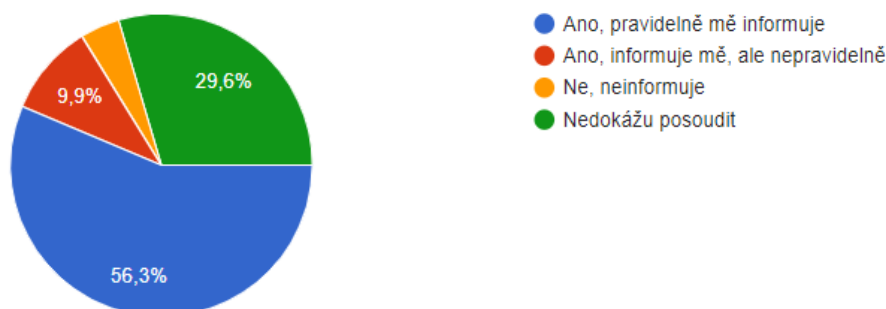

Obrázek 33: Povědomí respondentů o využití jejich příspěvků NNO

Z grafu je patrné, že většina oslovených (52) ví, na co byly jejich příspěvky použity, přestože 16 z nich to ví jen o části svých příspěvků. Skupina 9 oslovených uvedla, že o konkrétním užití svých příspěvků neví, 11 osob tato informace nezajímá (dva lidé neodpověděli). Pokud se zaměříme na možnosti oslovených ovlivnit směřování příspěvků, tuto příležitost má 45 osob, z toho 19 lidí může ovlivnit využití části svých příspěvků, 14 respondentů uvedlo, že přestože tuto možnost má, nechává rozhodnutí na NNO. O možnosti rozhodnout o svém příspěvku neví 19 podporovatelů, 3 lidé neodpověděli. Absenci této možnosti zmínilo 7 oslovených, celkem 5 z nich v předchozí otázce ale uvedlo, že vědí o využití svých příspěvků.

Informuje Vás nezisková organizace o nakládání s příspěvkem?

71 odpovědí

Obrázek 34: Informovanost respondentů o nakládání s příspěvkem ze strany NNO

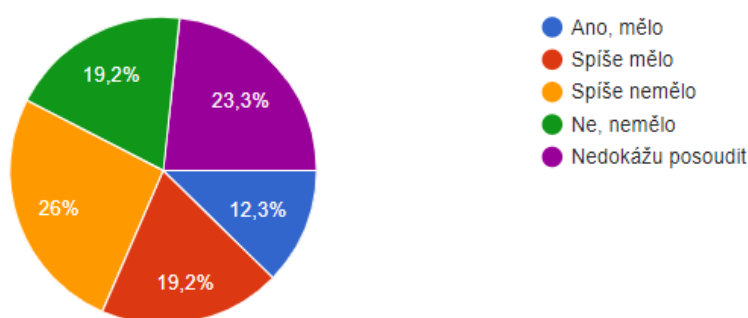
Ze strany NNO zaznamenalo informace o nakládání s příspěvkem 47 oslovených (podle 7 osob se jedná o nepravidelné informace), 3 lidé uvedli, že nejsou informováni. Skupina 21 osob tuto skutečnost nedokáže posoudit (3 lidé neodpověděli). Respondenti jako nejčastější

způsob sdělení této informace jmenovali výroční zprávu, e-mailovou komunikaci, zpravodaj organizace, členskou schůzi či kombinaci těchto informačních kanálů. Někteří oslovení dále uvedli, že mají možnost si tyto informace sami zjistit, buď doptáním u vedení organizace, na webu NNO nebo jejich sociálních sítích.²⁴ Dva dotázaní odpověděli, že o směřování příspěvků mají přehled díky tomu, že se mohou sami rozhodnout, na co budou využity.

Na základě odpovědí respondentů se zdá, že jejich vnímání nakládání s financemi by se dalo zlepšit dvěma způsoby – umožnit podporovatelům větší zapojení do rozhodování o příspěvcích, nebo zapracovat na informačních kanálech. Z reakcí oslovených je patrné, že lidé, kteří mají možnost ovlivnit využití svých prostředků, ji většina využívá. Otázkou ovšem je, jak náročné (a nákladné) by bylo vytvoření systému, který by podobné přímé směřování příspěvků umožňoval. Druhou neznámou pak je, jak by NNO řešila situaci, že by na některý segment její činnosti chtělo přispět pouze minimum podporovatelů.

Mělo by vliv na výši Vašeho příspěvku vědomí, že jeho nadpoloviční většina bude použita na financování chodu organizace?

73 odpovědí

Obrázek 35: Postoj respondentů k využití většiny příspěvku na chod NNO

Respondenti byli dotázáni, jak by přistoupili k situaci, kdy by věděli, že nadpoloviční výše jejich příspěvku bude použita na chod organizace. Téměř třetina oslovených uvedla, že by to výši jejich příspěvků ovlivnilo (9 osob) nebo spíše ovlivnilo (14 osob). Skupina 33 dotázaných odpověděla, že by to jejich příspěvky neovlivnilo (14 lidí) nebo spíše neovlivnilo (19 lidí); 17 odpovídajících situaci nedokáže posoudit, jeden člověk neodpověděl. Z odpovědí se dá usoudit, že v podobné situaci, kdy by podporovatelé rozhodovali o celé části svého

²⁴ Webové stránky a sociální sítě jsou dle respondentů nejvyužívanějším komunikačním kanálem NNO. Respondenti je považují za přehledné, naplněné srozumitelnými a aktuálními informacemi.

příspěvku, existuje riziko, že by NNO mohla přijít o část svých příjmů, v tomto případě i o část z nich, které jsou nezbytné pro chod organizace. Jako nejschůdnější varianta se tedy nabízí částečné ovlivnění využití příspěvků, kdy by měl podporovatel možnost předem určenou část svého daru věnovat na jemu nejsympatičtější účely, zatímco se zbytkem by hospodařila organizace, na základě svého uvážení a potřeb.

Pokud budeme uvažovat o druhé možnosti, tedy o vylepšení informačních kanálů, z hlediska informovanosti respondentů o nakládání NNO s financemi je patrné, že nadpoloviční většina je pravidelně informována organizací o využití svých příspěvků, případně mají možnost si informace dohledat; z odpovědí respondentů je také zřejmé, že jsou seznámeni i s konkrétními informačními kanály. Jako zdroj informací o nakládání s příspěvkem byla oslovenými nejčastěji zmiňována výroční zpráva; ve srovnání s ostatními komunikačními kanály organizace (webové stránky, soc. sítě, zpravodaj, letáky) ji ale nejméně lidí označilo za přehlednou (37 osob), byla také označena za nejmíň využívaný zdroj informací (19 osob). Řešením by tedy mohlo být zpřehlednění výročních zpráv NNO, nebo uvedení informací o nakládání s financemi (v jiné formě než je výroční zpráva) na webových stránkách či sociálních sítích, které jsou preferovanými komunikačními kanály respondentů s organizacemi.

7.4.3 Pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody

Pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody bylo dle hodnocení respondentů nejméně efektivní činností ze všech hodnocených – necelá polovina (34) oslovených udělilo této kategorii známku 1 nebo 2, největší podíl měli na klasifikaci nerozhodnutí, kterých bylo 25 (nejvíce ze všech hodnocených činností); tato činnost se tak umístila na 14. místě ze 14 hodnocených kategorií. Návrhy byly vytvořeny na základě odpovědí respondentů na otázky ohledně aktivit nabízených organizací a postoje respondentů k NNO a jejím příspěvkům na sociální síti.

Z reakcí dotázaných na téma protestních akcí či demonstrací na podporu ochrany přírody je patrné, že oslovení k nim mají většinou zdrženlivý postoj. Celkem 27 osob uvedlo, že jim jejich organizace tuto formu podpory ochrany přírody nabízí, pouze 7 oslovených ale odpovědělo, že se jich účastní (z toho 4 jsou přímo členové NNO). Čtyři lidé označili demonstrace a protesty za jim nejbližší aktivitu (3 z nich nevyužívají žádnou formu členství), pouze jeden z respondentů, kteří tuto činnost označili jako preferovanou, ji nevnímá jako klíčovou v ochraně přírody.

Protestní akce a demonstrace jsou jednou z mála aktivit NNO, které získávají více prostoru v médiích, a mohou se tak jevit jako stěžejní aktivita organizací v ochraně přírody. Veřejnost o nich také nezdídká bývá informována s negativní konotací, často s důrazem na aktivismus zúčastněných, který není širší společností přijímán příliš pozitivně (ČTK, 2019). Z odpovědí oslovených ale plyne, že oni samotní se k významu této aktivity staví jinak – pouze 4 lidé ze 7, kteří se účastní demonstrací a protestů, označili jako důvod podpory NNO schopnost organizace burcovat společnost, pouze jeden zmínil viditelnost aktivit v médiích. Důvodem rezervovaného postoje respondentů k této aktivitě a její efektivitě, tak může být právě nepoměr vstupů a výstupů této činnosti. Organizace prostřednictvím podobných akcí sice získá na určitý čas pozornost veřejnosti a její členové a podporovatelé mají možnost projevit svůj názor, čímž mají šanci pomoci přírodě; na druhou stranu je zde riziko, že utrpí veřejná pověst NNO (jednotlivě i celku) a lidé k ní v budoucnu mohou přistupovat s předsudky. Tento předpoklad potvrzují i odpovědi respondentů ve čtvrté části dotazníku, kdy měli oslovení uvést, jak na ně působí facebookové příspěvky tří organizací.²⁵ Příspěvek č. 2 je věnován petici proti prodeji a za uzavření elektrárny v Počeradech, autor příspěvku expresivními výrazy popisuje současná i budoucí rizika elektrárny. Tento příspěvek nejvíce oslovil 22 lidí z celkových 74 dotázaných; respondenti ho hodnotili jako nejméně přátelský a neutrální, chválili u něj ovšem snahu o osvětu; tento příspěvek měl dle hodnotitelů také největší schopnost rozproudit diskuzi (i když na základě negativně působícího příspěvku).

Ke zlepšení postoje podporovatelů i veřejnosti by tak mohlo přispět informování o této činnosti prostřednictvím nezávislých médií, která by aktivitu NNO a její účel oznámila věcně, bez nežádoucích konotací. Druhým řešením by mohla být větší medializace ostatních aktivit NNO, nabízela by se totiž šance, že protesty a demonstrace v očích veřejnosti ztratí svůj statut zásadní aktivity NNO v ochraně přírody. Tyto změny by se následně mohly pozitivně odrazit i na postojích podporovatelů.

7.4.4 Spolupráce s jinými neziskovými organizacemi

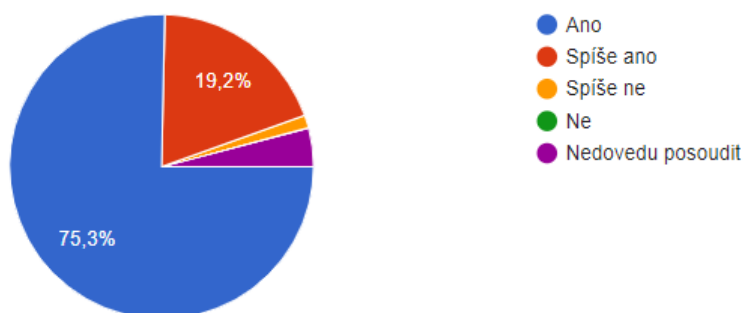
Spolupráce s jinými neziskovými organizacemi se dle známkování efektivitativy umístila na 12. příčce ze 14. Důvodem byl zejména vysoký počet nerozhodnutých (22 osob, společně s nakládáním s financemi druhý nejvyšší počet v této kategorii). K vytvoření relevantních návrhů

²⁵ Podrobněji viz. Příloha č. 1: Dotazník – BP Percepce efektivitativy neziskových organizací v ochraně přírody

posloužili reakce respondentů na přímou otázku ohledně spolupráce různých NNO a postoje oslovených k NNO.

Myslíte si, že by se neziskové organizace v ochraně přírody měly navzájem podporovat? (tzn. spolupracovat na projektech, sdílet své aktivity, apod.)

73 odpovědí

Obrázek 36: Postoj respondentů k vzájemné podpoře NNO

Z grafu je patrné, že na otázku, zda by se měly NNO v ochraně přírody podporovat (např. formou spolupráce na projektech, sdílení svých aktivit, apod.), odpověděli téměř všichni dotázaní kladně (55 ano, 14 spíše ano), 3 lidé nedovedou situaci posoudit, jeden člověk se spoluprací nesouhlasí (jeden neodpověděl).

Jelikož účastníci dotazníkového šetření z velké části podporují více než jednu organizaci a zároveň je většina nakloněna spolupráci napříč NNO, důvodem nerozhodnosti může být buď malá informovanost podporovatelů o současném stavu spoluprací v sektoru ochrany přírody, nebo může být příčinou také těžko uchopitelné hodnocení společné pomoci přírodě (např. zda spolupráce pomoc usnadnila, jestli byly výsledky práce organizace díky kooperaci s jinými NNO výraznější, apod.). Jako neoptimálnější řešení této problematiky se tak jeví větší informovanost podporovatelů o výsledcích spolupráce s jinými NNO ze strany organizací, jejichž součástí by mohlo být zdůraznění přínosů a překážek spolupráce (vždy pro konkrétní projekt) – tak by měl každý z nerozhodnutých respondentů větší šanci udělat si na situaci konkrétní názor.

Příkladem úspěšné a jednoduché spolupráce mezi NNO může být např. sdílení svých aktivit na sociálních sítích, kterou 13 respondentů uvedlo jako svůj zdroj informací o činnosti podporovaných NNO. Dalšími možnostmi, kde by mohlo docházet ke spolupráci NNO, jsou zejména společné projekty (např. spolupráce při petiční činnosti nebo při vytváření vzdělávacích materiálů apod.), zakládání platformů či konsorcií na podporu ochrany ŽP, pořádání společných výjezdních zasedání a konferencí, nebo sdílení know-how. Sdílení aktivit jednak

sníží náklady (finanční, časové,...) jednotlivých NNO, zároveň je pravděpodobné, že se při zapojení více organizací zvýší povědomí o konkrétní aktivitě i mezi nezapojenou veřejností, dočká se pozornosti médií atd.

7.4.5 Spolupráce se vzdělávacími zařízeními/samosprávami

Spolupráce se vzdělávacími zařízeními či samosprávami z hlediska efektivity obsadila 11. místo ze 14 hodnocených; k tomuto umístění přispěl podobně jako v předchozích případech počet nerozhodnutých (16 respondentů). Návrhy byly vytvořeny v souladu s odpověďmi oslovených na dotazy ohledně podpory NNO státem a postoje respondentů k NNO a jejím příspěvkům na sociální síti.

Co se týče spolupráce se vzdělávacími zařízeními, 7 respondentů zmínilo, že k podpoře NNO je přivedla škola, 10 osob uvedlo zájmovou aktivitu (skaut apod.). Celkem 13 lidí uvedlo, že konkrétní organizaci podporují právě kvůli jejím vzdělávacím aktivitám. Skupina 54 oslovených se také shodla, že NNO v ochraně přírody jsou pro ně nejčastějším zdrojem informací o problémech v životním prostředí (32 z nich čerpá informace od NNO v kombinaci s poznatky z odborných publikací, od odborníků či vyučujících). Tyto skutečnosti tak potvrzují přístup respondentů k efektivitě pořádání akcí pro veřejnost (přednášky, workshopy), které bylo hodnoceno jako 2. nejefektivnější činnost, samotná vzdělávací činnost NNO se pak umístila na 6. místě. Vysvětluje se i oblíbenost osvětové činnosti mezi dotázanými a důležitost, kterou jí přikládají.

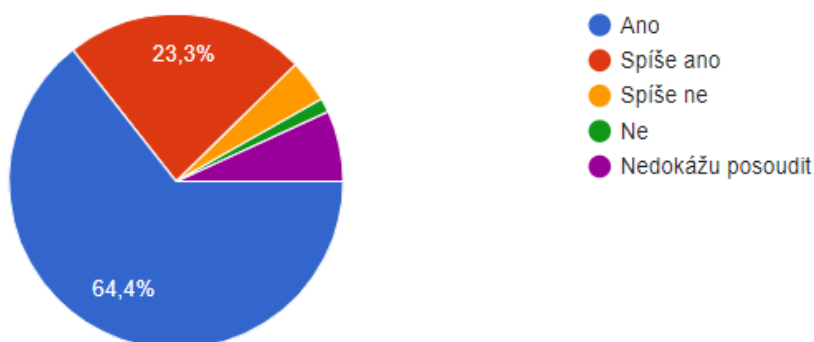
Spolupráce NNO se samosprávami může mít různou formu, její možnosti definuje stát v rámci dokumentu RVNNO *Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 – 2020*.²⁶ Organizacím v tomto dokumentu stát garantuje mimo jiné účast zástupců NNO v RVNNO, možnost účastnit se připomínkových řízení (např. při územním plánování), apod. NNO často spolupracují se samosprávami zejména při řešení environmentálního problému nebo při živelné katastrofě na území obce, kdy mohou NNO nabídnout odborníky či materiální prostředky a lidské zdroje, nebo prostor ve svých informačních kanálech. Častou formou spolupráce, kde bývá zapojen stát, bývá také kooperace mezi NNO a státními pod-

²⁶ Dostupné zde: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/4_statni_politika.pdf

niky (např. Lesy České republiky, s. p.) či organizačními složkami státu (např. Technologická agentura České republiky), spolupráce bývá podobného rázu jako se samosprávami. Na společný projekt státního podniku a NNO byl zaměřen 3. příspěvek, který měli respondenti možnost posuzovat v rámci percepce facebookových příspěvků organizací, ve čtvrté části dotazníku.²⁷ Tento příspěvek oslovil nejvíce oslovených (celkem 37; důvodem některých respondentů byla právě ukázka spolupráce), na hodnotitele působil přátelsky, navíc měl ze všech příspěvků největší ambici přilákat nové dárcy. Dotázaní příspěvek hodnotili jako nejlepší i co se týče osvěty, kvitovali také schopnost příspěvku rozpravit diskuzi.

Myslíte si, že by měl stát více podporovat nestátní neziskové organizace?

73 odpovědí

Obrázek 37: Názor respondentů na větší podporu NNO státem

I přes garance státu a již probíhající spolupráce se státními institucemi a podniky, si většina oslovených myslí, že by měl stát organizace více podpořit. Jak vyplývá z grafu, 47 osob odpovědělo na otázku, zda by měl stát NNO více podpořit, možnost ano, 17 spíše ano. Pět respondentů je nerozhodnutých, 3 si myslí, že stát by NNO spíše neměl více podporovat, jeden člověk s větší podporou nesouhlasí. Odpovídající nejčastěji uváděli, že si podporu státu představují spíše jako soubor opatření, který by NNO zjednodušil fungování či výběr prostředků od dárců – např. aby stát umožnil lidem darovat část z daní na dobročinné účely (19 oslovených), usnadnění byrokracie (14 osob), o větší zapojení NNO do činnosti samospráv by stálo 13 lidí. Skupina 16 respondentů na druhou stranu uvedla, že jako podporu si představují zvýšení dotací pro NNO.

²⁷ Podrobněji viz. Příloha č. 1: Dotazník – BP Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody

Z postojů respondentů je patrné že spolupráci NNO a vzdělávacích zařízení či samospráv (případně státu) podporovatelé vítají. Nabízí se tedy, že nerozhodnutí respondenti mají o této spolupráci málo informací, nebo podobná spolupráce přináší složitěji uchopitelné výsledky. V případě spolupráce se samosprávami se na postoji oslovených může odrážet také to, že ze strany státu vnímají malou podporu. Ze strany NNO se jako prostředek ke zlepšení nabízí více informovat své podporovatele o společných projektech (pomocí preferovaných informačních kanálů) či frekventovanější spolupráce na projektech s odborníky či celými vzdělávacími institucemi; ze strany státu by se pak mohlo jednat o větší podporu v oblastech zmíněných oslovenými.

8 DISKUZE

Tato část textu je věnována porovnání výsledků dotazníkového šetření s poznatky odborníků uvedenými v teoretické části a potvrzení či vyvrácení zmíněných hypotéz. Jsem si vědoma toho, že výsledky, ke kterým jsem díky dotazníkovému šetření dospěla, jsou platné pouze pro daný zkoumaný vzorek a nelze je zobecnit.

8.1 Srovnání poznatků odborníků s výsledky dotazníkového šetření

Pokud bychom aktuálně chtěli hodnotit, jak je podporovateli vnímána efektivita NNO, stejně jako u samotného hodnocení efektivit bychom nejprve museli pracovat se způsoby pojetí efektivit z pohledu hodnotitelů, na čemž se shodovali i zmiňovaní autoři. Přestože drtivá většina organizací i dnes hodnotí svou efektivitu na základě finančních ukazatelů, pro komplexní analýzu efektivit NNO je nutné, aby byla při hodnocení zohledněna i nefinanční kritéria. Tuto tezi zdůrazňují již na přelomu tisíciletí Herman a Renz (1999), potvrzují ji i současnější autoři, např. Lecy a kol. (2012) či Liket a Maas (2013) – lidé se totiž mohou přiklánět nejen k finančnímu pojetí efektivit, ale i k abstraktnímu pojetí či k jejich kombinaci; jako efektivnější tedy může být vyhodnocena např. organizace, která naplňuje své cíle, nikoli ta, která má největší zisk.²⁸ Toto tvrzení autorů potvrdili i respondenti dotazníkového šetření, pouze 5 z nich uvedlo, že efektivitu vnímají pouze z ekonomického hlediska (3 nedovedli posoudit), ostatní podporovatelé odpověděli, že efektivitu vnímají jako komplexní pojem, zohledňují pak zejména roviny jako je dosahování cílů organizace, vliv a efekt aktivit NNO na přírodu, spokojenost členů organizace, vzdělávací a osvětovou činnost, vliv na společnost, důvěryhodnost NNO aj. Toto stanovisko oslovených bylo potvrzeno i při hodnocení modelových situací, 67,6 % podporovatelů zvolilo jako efektivnější modelovou organizaci č. 2, jejíž chování nebylo z ekonomického hlediska příliš hospodárné, mělo spíše přidanou hodnotu v oslovení veřejnosti.

Jestliže se zaměříme na konkrétní činnosti NNO, ve kterých měli respondenti možnost hodnotit efektivitu, výběr těchto činností zohledňuje doporučení autorů – byly tedy vybírány činnosti, s kterými přichází vybraní respondenti běžně do styku (komunikace, úroveň doku-

²⁸ Jako tomu bylo v případě NNO The Nature Conservancy (Sawhill & Williamson, 2001).

mentů, osvětová činnost apod.), kategorie, u kterých se nepředpokládá dostatečná informovanost běžných podporovatelů (např. chod organizace, spokojenost členů aj.), nebyly zařazeny. Zároveň nebyl přebrán žádný z modelů, které citovaní autoři uváděli ve svých pracích, jelikož např. Lecy a kol. (2012) uvádí, že kvůli nedostatku podobných studií neexistuje jediný uznávaný způsob, jak efektivitu měřit. Protože největší podporu odborné veřejnosti má hodnocení efektivity na základě známkování či bodování jednotlivých kritérií (v rámci různých studií bylo nejčastěji využíváno), pro hodnocení efektivity byl respondentům nabídnut stejný model – tedy soupis činností NNO, které následně oslovení hodnotili známkami od 1 do 5 (jako ve škole), případně hodnocením nevím/nedovedu posoudit. Kritéria byla na doporučení autorů stejná pro všechny NNO, jelikož šlo o srovnání efektivity hodnocených činností. Pokud by šlo o hodnocení efektivity jednotlivých NNO, bylo by dle Lecyho a kol. (2012) na místě vytvořit specifická kritéria pro každou z nich.

Z hlediska hodnocení efektivity vybraných činností respondenty je patrné, že v klasifikovaných oblastech nadpoloviční většina z nich považuje činnost své NNO za efektivní (s výjimkou pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody, kterou kladně hodnotilo jen 34 lidí). V literatuře se uvádí, že zdánlivě i malé škobrtnutí NNO v hodnocených oblastech, může vnímání podporovatelů silně ovlivnit. Rizikovou skupinou jsou zejména potenciální či sporadická podporovatelé (Šedivý & Medlíková, 2017). Skupina našich respondentů byla tvořena jak členy (35 osob) a členy klubu přátel/dárců (14), tak podporovateli, bez členského vztahu k organizaci (25). Právě poslední část skupiny podporovatelů by se tak mohla jevit jako ta, která bude nejnáchylnější na chování organizace a výsledky jejích činností. Tato skutečnost může být reflektována tím, že v rámci dotazníkového šetření bylo v této skupině největší procento nerozhodnutých (vzhledem k podporovatelům, kteří mají k NNO nějakou formu členského vztahu). Čím je tato situace způsobena? Pravděpodobné je, že největší vliv má čas, věnovaný podporovatelem organizaci. Nečlenové uvedli jako nejčastější časovou dotaci organizaci a jejím aktivitám méně než hodinu týdně. Je tedy pravděpodobné, že se z časových důvodů nedostanou ke všem informacím o činnosti NNO, proto nemohou efektivitu těchto činností relevantně posoudit. Hrozbu pro udržení přízně těchto podporovatelů by tedy mohlo představovat téměř jakékoli vybočení NNO. Šedivý a Medlíková (2017) zmiňují, že i taková maličkost jako je nepřehlednost webových stránek může vnímání NNO poškodit a odradit tak dárce či podobnou skupinu podporovatelů bez pevnějšího vztahu k organizaci. Zejména NNO, které jsou závislé na příspěvcích dárců a podporovatelů, by proto těmto oblastem měly dle autorů věnovat zvýšenou pozornost.

Z reakcí respondentů je ale patrné, že i tuzemské NNO jsou si vědomé těchto rizik a proto se snaží být se svými podporovateli v kontaktu, případně se je snaží motivovat k podpoře. Dotázaní tak v průběhu šetření zmínili více než 10 komunikačních kanálů, které NNO využívají k šíření povědomí o svých aktivitách. Kromě respondenty oblíbených sociálních sítí a webových stránek, byly jako zdroje informací jmenovány zpravodaje, letáčky, e-maily, kontakt s členy organizace, informace od přátel NNO apod. Jako motivaci pak některé NNO umožňují svým podporovatelům konkrétní směřování jejich příspěvků (nebo jejich části), některé NNO umožňují svým členům participovat na rozhodování o směřování organizace, které jako jednu z variant stimulace podpory zmiňoval Drucker (1994).

8.2 Posouzení hypotéz

Hypotéza č. 1: Pokud je činnost NNO považována za efektivní, lidé ji podporují.

Pokud bychom chtěli hypotézu vztáhnout na srovnání činnosti jednotlivých NNO a na jejím základě následně tvrdit, že je některá ze zahrnutých NNO efektivnější než druhá, a proto je více podporovaná, v případě tohoto dotazníkového šetření to nebude možné. Respondenti jsou totiž roztrženi napříč spektrem organizací, některé NNO navíc podporují pouze jednotlivci – závěry by tak nebyly relevantní. Tato skutečnost je zapříčiněna technickými problémy při šíření dotazníku, kdy byl dotazník odeslán několika desítkám podporovatelů NNO skrze soukromou zprávu na sociální síti Facebook; správci Facebooku byl ale označen jako spam/riziko pro komunitu, dalšímu šíření dotazníku tímto způsobem již bylo zabráněno. Šetření tak bylo dále realizováno díky menší či větší spolupráci ze strany pracovníků 15 původně vybraných NNO (dotazník sdíleli svým podporovatelům na facebookové stránce organizace a do přátelenských facebookových skupin, nebo e-mailem), či díky pomoci akademických pracovníků fakulty.

Jestliže však vztáhneme hypotézu na to, jak respondenti hodnotili efektivitu vybraných činností NNO, posoudit ji bude jednodušší. Z odpovědí získaných během dotazníkového šetření je patrné, že nadpoloviční většina oslovených hodnotí efektivitu 13 činností ze 14 kladně. Proto by bylo snadné tvrdit, že hypotéza platí – jelikož je činnost NNO efektivní, lidé ji podporují.

Když ale zohledníme počet nerozhodnutých respondentů, nelze už toto tvrzení jednoznačně potvrdit. Když navíc vezmeme v potaz odpovědi dotázaných na další otázky, zjistíme, že nejčastějším důvodem pro podporu NNO v ochraně přírody je snaha podporovatelů podílet

se na pomoci ŽP, oceňují aktivity organizace, chtějí získávat informace od relevantního zdroje, v pomoci přírodě vidí smysl apod. Konkrétní organizaci pak nejčastěji podporují, protože jim je blízká (činností, hodnotami) nebo jí důvěřují. Žádný z respondentů ovšem v odpovědi nezmínil efektivitu, pokud na ni nebyl tázán.

Hypotéza proto z mého pohledu nelze potvrdit ani vyvrátit, dle mého názoru by na tuto otázku mohlo odpovědět šetření s využitím kvalitativní metody výzkumu, např. rozhovor s respondenty. Vznikla by tak možnost se oslovených doptat na podobná nejednoznačná zjištění, zároveň by odpadli technické nesnáze s šířením dotazníkového šetření.

Hypotéza č. 2: Pokud podporovatelé důvěřují NNO a její činnosti, podporují ji navzdory postoji většinové společnosti.

Co se týče všeobecné percepce NNO, organizace v ochraně přírody mají na trhu velmi specifické postavení i vzhledem k NNO v jiných oblastech. Tato specifčnost spočívá do jisté míry v jejich funkci, která je z velké míry advokační. Veřejnost si je tak díky médiím asociuje zejména s aktivismem (různé protestní akce, demonstrace) či s jejich účastí na připomínkových řízeních při územním plánování (zdržení či prodražení staveb, kvůli řešení připomínek apod.). Často jsou proto většinovou společností vnímány negativně, dokonce mnohem negativněji než ostatní NNO.²⁹ Přesto je v praxi ochrana přírody doménou neziskového sektoru (Veríssimo & kol., 2018).

Proč tedy lidé podporují NNO v ochraně přírody? Důvodem této skutečnosti může být právě fakt, že v praxi se pomocí ŽP zabývají primárně NNO – lidem může chybět zapojení státu či ziskových subjektů v této oblasti, proto se obrací na neziskový sektor (Amagoh, 2015; Stejskal & kol., 2012). Tyto teze odborníků ostatně potvrdili i respondenti, většina z nich totiž uvedla, že hlavní motivací, proč podporují NNO v ochraně přírody, je přání oslovených podílet se skrze organizaci na pomoci přírodě. Většina dotázaných také uvedla, že činnost NNO považují za klíčovou v ochraně přírody.

Téměř polovina podporovatelů ovšem zároveň uvedla, že si je vědoma malé podpory aktivit NNO nezainteresovanou veřejností. Tato informace by mohla nahrát tezi Amagoha (2015), která říká, že pro organizace je stěžejní právě to, jak je vnímána, tzn., že pokud ji veřejnost

²⁹ Tyto negativní postoje společnosti k NNO a aktivismu potvrzují mimo jiné zprávy CVVM (2019) i ČTK (2019).

vnímá negativně, nebo je její činnost vnímána jako nedůležitá, bude narušena i percepce ze strany podporovatele. Respondenti ovšem i přes vědomí malé podpory veřejnosti, uváděli, že svým organizacím důvěřují a jsou na ně hrdí. Navzdory postoji veřejnosti, se tak těmto organizacím podařilo vybudovat širokou základnu podporovatelů, která se se ztotožňuje s danou NNO a její činností, což je dle Boukala (2013) primární k zisku příspěvků i dárců a k udržení si podporovatelů.

Hypotéza o podpoře NNO, založené na důvěře podporovatelů v organizaci a její činnost, nikoli na postoji veřejnosti k NNO, tak byla díky odpovědím respondentů potvrzena.

Hypotéza č. 3: Pokud hodnotí efektivitu pouze jedna ze zainteresovaných stran (zde podporovatelé NNO) platí, že postoj k efektivitě této skupiny lidí je stejný.

V případě tohoto dotazníkového šetření hodnotili efektivitu NNO pouze jejich podporovatelé. Dalo by se tedy předpokládat, že podporovatelé budou do určité míry tvořit homogenní skupinu – budou sdílet podobné hodnoty, ideje a přesvědčení, což se jeví jako hlavní důvod jejich podpory NNO v ochraně přírody. Odlišnosti plynoucí z rozdílného věku, pohlaví, vzdělání apod. by se tak mohly zdát zcela zanedbatelné. Na základě těchto předpokladů se zdá hypotéza jako pravdivá.

V praxi se ovšem ukázalo, že podobné vnímání dané skupiny je opravdu jen výsledkem předsudků. Je proto třeba se věnovat vnímání a postojům jednotlivců, jak zmiňovali Šedivý a Medlíková (2017), a nesoudit zapojené na základě příslušnosti ke skupině. Zapojená skupina respondentů (jak již bylo zmíněno výše v textu) byla tvořena členy NNO (35 osob), členy klubu přátel/dárců (14) a podporovateli, bez členského vztahu k organizaci (25). Přestože se 66 osob napříč těmito třemi uskupeními shodla, že efektivita pro ně zahrnuje více rovin, než jen tu ekonomickou, a činnosti NNO hodnotili vesměs kladně, rozdíly mezi nimi byly patrné.

Jako řešení situace se nabízí vztáhnout hypotézu zvlášť na každou část podporovatelů. Z jejich reakcí je ale patrné, že i při takovémto posouzení hypotézy by se mezi podporovateli našly významné rozdíly, protože ani v tomto případě nebyl jejich názor na efektivitu stejný.

Tato hypotéza byla tedy dotazníkovým šetřením vyvrácena, potvrdily se názory odborníků, že k hodnotitelům efektivit je nutno přistupovat individuálně.

ZÁVĚR

Činnost NNO v ochraně přírody je v praxi, z hlediska odborné veřejnosti i zainteresovaných osob, klíčová pro podporu životního prostředí. Ochrana přírody se totiž řadí mezi oblasti, které nejsou pro klasické ziskové organizace příliš atraktivní, míra angažovanosti státu v této problematice také není na příliš vysoké úrovni. Pro fungující ochranu přírody se tedy jeví jako nezbytné, aby zapojené NNO nadále pokračovaly ve své činnosti. Aby mohla aktivita těchto organizací i nadále pokračovat, je třeba získat a udržet podporovatele, kteří svými příspěvky umožní jejich chod. K tomu je ale třeba případně i stávající podporovatele pravidelně informovat o přínosu a smyslu prováděných činností – jen tak si organizace může zajistit přísun jejich příspěvků. Tuzemské i zahraniční NNO proto začaly hledat způsob, jak tyto skutečnosti lidem co nejsrozumitelněji představit; po vzoru organizací ziskového sektoru tedy využívají finančních ukazatelů, mimo jiné i ukazatele efektivity.

Účelem této bakalářské práce bylo představení vývoje koncepce a hodnocení efektivity NNO a jejího vnímání podporovateli organizací, které bylo následně v praktické části ověřeno pomocí dotazníkového šetření mezi fyzickými podporovateli tuzemských NNO v ochraně přírody. Co se týče koncepce efektivity, autoři shodně uváděli, že hodnocení efektivity nejčastěji probíhá pomocí ekonomických ukazatelů (např. zisk organizace, množství majetku, rentabilita apod.). Autoři ale opět shodně namítali, že tato forma hodnocení efektivity není pro NNO vhodná, jelikož nezohledňuje přidanou hodnotu činností NNO. Zároveň souhlasí i tím, že finanční analýza je oblíbená hlavně díky své jednoznačnosti, pro nefinanční hodnocení efektivity totiž ještě nebyl proveden dostatek studií a neexistují tak jednoznačná kritéria, která by měla nefinančně hodnocená efektivní NNO naplňovat. Při nefinančním hodnocení navíc existují rizika ovlivnění výsledku hodnocení právě díky odlišnému vnímání efektivity jednotlivci (jak potvrdilo i vyvrácení hypotézy o stejném vnímání efektivity skupinou se stejným postavením vůči NNO), rizikem je i ovlivnění percepce efektivity vlivem většiny (tato hypotéza se ovšem v dotazníkovém šetření nepotvrdila).

V rámci práce byly stanoveny čtyři cíle, všechny se podařilo naplnit. Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno, že zúčastnění respondenti vnímají efektivitu spíše v širší, než ekonomické rovině, zároveň bylo zjištěno, že podporovatelé hodnotí efektivitu vybraných činností NNO nadprůměrně – nejlépe byla hodnocena efektivita ochrany přírody a pořádání akcí pro veřejnost. Ze 14 hodnocených činností bylo 13 hodnoceno nadpoloviční většinou známkami 1 a 2. Nepotvrdila se ovšem hypotéza, že by efektivita měla zásadní vliv na podporu NNO,

přestože odborníci uvádí, že pokud je organizace hodnocena jako efektivní, lidé ji lépe vnímají a jsou více ochotní jí přispět. Naplněn byl i cíl vytvořit návrhy na zlepšení v oblastech, které byly respondenty hodnoceny jako nejméně efektivní, byly vytvořeny pro pět oblastí činnosti NNO (aktivita stávajících členů, nakládání s financemi, pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody, spolupráce s jinými neziskovými organizacemi a spolupráce se vzdělávacími zařízeními/samosprávami).

Posledním cílem práce bylo zjistit, jak jsou české neziskové organizace v ochraně přírody vnímány svými podporovateli. Z reakcí oslovených vyplynulo, že podporovatelé podporovaným organizacím důvěřují a jejich činnost kvitují, většina z nich ji považuje za klíčovou pro ochranu přírody. Důvodem k podpoře je zejména sdílení hodnot (pomoc přírodě, respekt k budoucnosti) vyznávaných organizací a blízkost jejich aktivit dotázaným. Tyto odpovědi potvrzují, že navzdory často negativnímu postoji veřejnosti k neziskovému sektoru, se NNO v ochraně přírody podařilo vytvořit stabilní základnu podporovatelů.

Dle mého názoru se i přes naplnění cílů práce i vyvrácení a potvrzení hypotéz, jedná o téma, které by si zasloužilo větší pozornost, mělo by být ze strany odborníků i NNO více prozkoumáno. Ať už se jedná o nejednoznačné pojetí nefinančního hodnocení efektivity, nebo o vysoký počet nerozhodnutých respondentů při hodnocení efektivity, existuje stále celá řada neznámých, jejichž osvětlení by mohlo pomoci k zlepšení percepce neziskového sektoru i jeho efektivity.

Zpracování tématu mi umožnilo nahlédnout do pro mě nové problematiky, která mě velmi zaujala; odborné publikace mi pomohly rozšířit si obzory ohledně možností ochrany přírody, včetně řízení pomoci přírodě. Pokud by měla být práce v budoucnu rozšířena, pro získání dat bych na základě zkušeností, nabytých při zpracování této bakalářské práce, doporučila spíše kvalitativní výzkum. Osobní kontakt s respondenty by mi totiž umožnil doptat se zúčastněných na nejednoznačné odpovědi a zároveň bych tak pravděpodobně získala ještě lepší představu o jejich vnímání efektivity.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- AMAGOH, Francis. *Improving the credibility and effectiveness of non-governmental organizations*. *Progress in Development Studies*. 2015, 15(3), 221-239. DOI: 10.1177/1464993415578979. ISSN 1464-9934. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1464993415578979>
- AMI DIGITAL a STEM/MARK. *AMI Digital Index 2019* [online]. 2019 [cit. 2020-01-11]. Dostupné z: https://www.mediaguru.cz/media/8881/media_adi2019_final.pdf
- BARUCH, Yehuda a Nelson RAMALHO. *Communalities and Distinctions in the Measurement of Organizational Performance and Effectiveness Across For-Profit and Nonprofit Sectors*. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 2006, 35(1), 39-65. DOI: 10.1177/0899764005282468. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764005282468>
- BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4487-2.
- BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009, 303 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 9788024516509.
- BOUKAL, Petr, Jindřich ŠPIČKA a Hana VÁVROVÁ. *Diskuse k hodnocení úspěšnosti nestátních neziskových organizací*. Projekt Best Practise. Praha: VŠE, 2015. [cit. 2019-01-26]. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/download.php?lang=cz&jnl=eam&pdf=273.pdf>
- BRUYNINCKX, Hans, 2018. *Změna životního prostředí: znalosti jsou klíčem ke zmírnění dopadů na obyvatele a přírodu*. Evropská agentura pro životní prostředí [online]. EU, 2018(2) [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/cs/articles/zmena-zivotniho-prostredi-znalosti-jsou>
- CARMAN, Joanne G.a Kimberly A. FREDERICKS. *Evaluation Capacity and Nonprofit Organizations*. *American Journal of Evaluation*. 2010, 31(1), 84-104. DOI: 10.1177/1098214009352361. ISSN 1098-2140. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1098214009352361>
- CVVM, 2019. *Důvěra k vybraným institucím veřejného života: tisková zpráva*. Praha: Akademie věd ČR, v.v.i (Sociologický ústav). Dostupné také z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5011/f9/po191008.pdf

- ČTK, 2019. *Služby českých neziskovek se zlepšují, lidé je ale vnímají hůře, uvádí zpráva americké agentury*. IROZHLAS [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2020-06-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/neziskove-organizace-vychodni-evropa-index-udrzitelneho-rozvoje_1910311633_tzr
- DRUCKER, Peter Ferdinand. *Řízení neziskových organizací: Praxe a principy*. Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-856-0338-1.
- EDWARDS, Michael a David HULME. *Beyond the magic bullet: NGO performance and accountability in the post-cold war world*. West Hartford, Conn.: Kumarian Press, c1996. ISBN 15-654-9052-5.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-802-6208-730.
- HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8763-9.
- HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C. H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-298-4.
- HERMAN, Robert D. a David O. RENZ. *Multiple Constituencies and the Social Construction of Nonprofit Organization Effectiveness*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. 1997, 26(2), 185-206. DOI: 10.1177/0899764097262006. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764097262006>
- HERMAN, Robert D. a David O. RENZ. *Theses on Nonprofit Organizational Effectiveness*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. 1999, 28(2), 107-126. DOI: 10.1177/0899764099282001. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764099282001>
- HERMAN, Robert D. a David O. RENZ. *Advancing nonprofit organizational effectiveness research and theory: Nine theses*. Nonprofit Management and Leadership. 2008, 18(4), 399-415. DOI: 10.1002/nml.195. ISSN 10486682. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/nml.195>
- INDEPENDENT GROUP OF SCIENTISTS appointed by the Secretary-General. *Global Sustainable Development Report 2019: The Future is Now – Science for*

Achieving Sustainable Development, 2019, United Nations, New York. Dostupné také z: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf

- IPCC, 2020. *The IPCC and the Sixth Assessment cycle*. Switzerland: The Intergovernmental Panel on Climate Change. Dostupné také z: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2020/05/2020-AC6_en.pdf
- KRECHOVSKÁ, Michaela, Pavlína HEJDUKOVÁ a Dita HOMMEROVÁ. *Řízení neziskových organizací: klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3075-2.
- KUSHNER, Roland J. a Peter P. POOLE. *Exploring structure-effectiveness relationships in nonprofit arts organizations*. *Nonprofit Management and Leadership*. 1996, 7(2), 119-136. DOI: 10.1002/nml.4130070203. ISSN 10486682. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/nml.4130070203>
- LECY, Jesse D., Hans Peter SCHMITZ a Haley SWEDLUND. *Non-Governmental and Not-for-Profit Organizational Effectiveness: A Modern Synthesis*. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 2012, 23(2), 434-457. DOI: 10.1007/s11266-011-9204-6. ISSN 0957-8765. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1007/s11266-011-9204-6>
- LEROUX, Kelly a Nathaniel S. WRIGHT. *Does Performance Measurement Improve Strategic Decision Making? Findings From a National Survey of Nonprofit Social Service Agencies*. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 2010, 39(4), 571-587. DOI: 10.1177/0899764009359942. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764009359942>
- LIKET, Kellie C. a Karen MAAS. *Nonprofit Organizational Effectiveness*. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 2013, 44(2), 268-296. DOI: 10.1177/0899764013510064. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764013510064>
- NADACE NEZISKOVKY.CZ [online]. Praha [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: <https://www.neziskovky.cz/>
- NECHYBUJTE.CZ [online]. Brno: Lingea, 2018 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/>

- RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015 – 2020*. In: Praha: Česká republika, 2015, III. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/statni_politika.pdf cit. In: Nadace Neziskovky.cz [online]. Praha [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: https://www.neziskovky.cz/clanky/511_692/fakta_typy-neziskovych-organizaci/
- REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. Manažer. ISBN 978-80-86929-25-5
- SALAMON, L. M. a H. K. ANHEIER. *The Emerging Sector Revisited: A Summary Revised Estimates*. 1999. CNP The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project: Phase II. cit. In: Nadace Neziskovky.cz [online]. Praha [cit. 2020-01-27]. Dostupné z: https://www.neziskovky.cz/clanky/511_692/fakta_typy-neziskovych-organizaci/
- SAWHILL, John C. a David WILLIAMSON. *Mission Impossible?: Measuring Success in Nonprofit Organizations*. Nonprofit Management and Leadership. 2001, 11(3), 371-386. DOI: 10.1002/nml.11309. ISSN 1048-6682. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1002/nml.11309>
- SOWA, Jessica E., Sally Coleman SELDEN a Jodi R. SANDFORT. *No Longer Unmeasurable? A Multidimensional Integrated Model of Nonprofit Organizational Effectiveness*. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. 2004, 33(4), 711-728. DOI: 10.1177/0899764004269146. ISSN 0899-7640. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764004269146>
- STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9.
- ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2017. Manažer. ISBN 978-80-271-0249-5
- UNITED NATIONS, 2019. *UN Report: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'*. Paris: United Nations. Dostupné také z: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

- VERÍSSIMO, Diogo, Hamish A. CAMPBELL, Simon TOLLINGTON, Douglas C. MACMILLAN, Robert J. SMITH a Petr HENEBERG. *Why do people donate to conservation? Insights from a 'real world' campaign*. PLOS ONE. 2018, 13(1). DOI: 10.1371/journal.pone.0191888. ISSN 1932-6203. Dostupné také z: <http://dx.plos.org/10.1371/journal.pone.0191888>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FO Fyzická osoba

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NNO Nestátní nezisková organizace

PO Právnícká osoba

RVNNO Rada vlády pro nestátní neziskové organizace

ŽP Životní prostředí

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování. Překresleno dle Rektořika (2007)11
- Obrázek 2: Rozdělení respondentů dle věku39
- Obrázek 3: Rozdělení respondentů dle jejich měsíčního příjmu39
- Obrázek 4: Rozložení respondentů dle počtu obyvatel v obci bydliště.....40
- Obrázek 5: Grafické znázornění podpory vybraných NNO42
- Obrázek 6: Délka podpory NNO v ochraně přírody uvedená respondenty43
- Obrázek 7: Vnímání efektivity respondenty /na základě modelových situací/46
- Obrázek 8: Vnímání definice efektivity.....49
- Obrázek 9: Postoj respondentů k pojmu efektivita.....49
- Obrázek 10: Spokojenost respondentů s efektivitou jimi podporované organizace/í.....51
- Obrázek 11: Hodnocení efektivity viditelnosti organizace a jejích aktivit v médiích.....52
- Obrázek 12: Hodnocení efektivity NNO při ochraně přírody53
- Obrázek 13: Hodnocení efektivity NNO při nakládání s financemi.....54
- Obrázek 14: Hodnocení efektivity NNO v pořádání akcí pro veřejnost.....54
- Obrázek 15: Hodnocení efektivity NNO v komunikaci prostřednictvím sociálních sítí55
- Obrázek 16: Hodnocení efektivity spolupráce NNO se vzdělávacími institucemi a samosprávami.....56
- Obrázek 17: Hodnocení efektivity transparentnosti NNO.....56
- Obrázek 18: Hodnocení efektivity pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody.....57
- Obrázek 19: Hodnocení efektivity aktivity členů NNO57
- Obrázek 20: Hodnocení efektivity spolupráce NNO s jinými neziskovými organizacemi58
- Obrázek 21: Hodnocení efektivity petiční činnosti NNO.....59
- Obrázek 22: Hodnocení efektivity zpracování výročních zpráv a dalších dokumentů organizace59
- Obrázek 23: Hodnocení efektivity vzdělávací činnosti NNO60

- Obrázek 24: Hodnocení efektivity komunikace s členy a podporovateli NNO.....60
- Obrázek 25: Shrnutí hodnocení efektivity ve vybraných, respondenty klasifikovaných oblastech činnosti NNO61
- Obrázek 26: Pořadí vybraných činností NNO, dle počtu nerozhodnutých (od největšího k nejmenšímu)62
- Obrázek 27: Pořadí vybraných oblastí činnosti NNO dle hodnocení jejich efektivity respondenty.....64
- Obrázek 28: Vnímání přínosu aktivit NNO pro ochranu přírody65
- Obrázek 29: Podpora aktivit NNO většinou společností z pohledu respondentů.....66
- Obrázek 30: Množství času, které respondenti věnují podpoře NNO67
- Obrázek 31: Množství času, které oslovení členové NNO věnují podpoře organizace67
- Obrázek 32: Postoj členů organizací k možnosti podílet se na chodu NNO ..69
- Obrázek 33: Povědomí respondentů o využití jejich příspěvků NNO.....70
- Obrázek 34: Informovanost respondentů o nakládání s příspěvkem ze strany NNO.....70
- Obrázek 35: Postoj respondentů k využití většiny příspěvku na chod NNO..71
- Obrázek 36: Postoj respondentů k vzájemné podpoře NNO74
- Obrázek 37: Názor respondentů na větší podporu NNO státem.....76

SEZNAM TABULEK

- Tabulka 1: Typologie NNO v ČR dle funkcí. Zpracoval Sekretariát RVNNO na základně usnesení vlády ČR č. 608/2015. Zdroj: Nadace Neziskovky.cz.13
- Tabulka 2: Statistika počtu NNO v letech 2014-2017, rozděleno dle právní formy NNO. Překresleno dle Nadace Neziskovky.cz. Zdroj dat: ČSÚ14
- Tabulka 3: Výběr NNO pro dotazníkové šetření. Zeleně zvýrazněny organizace vyhovující zvoleným kritériím, červeně a fialově označeny důvody nevyhovění. Zdroj autorka36
- Tabulka 4: Konečný přehled podporovaných NNO v ochraně přírody41
- Tabulka 5: Přehled NNO, doplněných respondenty43
- Tabulka 6: Důvody respondentů pro označení organizace č. 1 za efektivnější; *vlastní zdůvodnění47
- Tabulka 7: Důvody respondentů pro označení organizace č. 2 za efektivnější; *vlastní zdůvodnění48
- Tabulka 8: Celková klasifikace efektivity ve vybraných oblastech činnosti NNO,61
- Tabulka 9: Výpočet pořadí vybraných oblastí dle spokojenosti63

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha P I: Dotazník – BP Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK – BP PERCEPCE EFEKTIVITY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V OCHRANĚ PŘÍRODY

Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody

Dobrý den,

jmenuji se Daniela Komínková a jsem studentka třetího ročníku oboru Řízení environmentálních rizik na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Tento dotazník slouží jako podklad pro praktickou část mé bakalářské práce na téma "Percepce efektivity neziskových organizací v ochraně přírody." Cílem práce je zjistit, jak podporovatelé a členové neziskových organizací v ochraně přírody vnímají efektivitu "své" organizace.

Součástí dotazníku jsou i otázky ohledně Vaší motivace k podpoře neziskové organizace a ohledně formy Vašich příspěvků. Do druhé poloviny dotazníku jsou zařazeny otázky týkající se komunikace organizace a jejích aktivit. Získané odpovědi mi pomohou vytvořit relevantní návrhy vedoucí ke zvýšení efektivity neziskových organizací v ochraně přírody.

Doba vyplnění dotazníku by Vám neměla zabrat více než 15 minut. Dotazník je zcela anonymní, prosím Vás o upřímné odpovědi.

Děkuji Vám za čas, strávený nad vyplněním tohoto dotazníku.

***Povinné pole**

Motivace k
podpoře
neziskové
organizace
v ochraně
přírody

Otázky v této části dotazníku jsou zaměřeny na motivaci respondentů k podpoře neziskových organizací v ochraně přírody. Slovem "podpora" se pro účely tohoto dotazníku rozumí darování finančních nebo jiných prostředků vybrané neziskové organizaci, šíření povědomí o organizaci (tj. roznos materiálů organizace, pravidelné sdílení či komentování příspěvků organizace na sociálních sítích, apod.) nebo aktivní účast na aktivitách organizace.

1. Které neziskové organizace, zabývající se ochranou přírody, podporujete? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Arnika
- Beleco
- CALLA, sdružení pro záchranu prostředí
- Česká společnost entomologická
- Česká společnost ornitologická
- Česká společnost pro ochranu netopýrů
- Český svaz ochránců přírody
- Čisté nebe o.p.s.
- Ekologický institut Veronica
- Greenpeace CZ
- Hnutí Brontosaurus
- Hnutí Duha
- Koalice pro řeky
- Nadace Partnerství
- STUŽ - Společnost pro trvale udržitelný život

Jiné: _____

2. Podporujete i organizace, které se zaměřují na jinou činnost než je ochrana přírody? (např. rozvojová pomoc, sociální pomoc apod.)

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne

3. Podporujete jen tuzemské nebo i mezinárodní organizace působící na území České republiky?

Označte jen jednu elipsu.

- tuzemské
- mezinárodní
- obojí

4. Jsou následující tvrzení v souladu s Vaším životním stylem?

Vysvětlivky: Zero waste - snaha o předcházení vzniku odpadů, materiály a výrobky jsou využívány opakovaně; Slow fashion - oblečení, které nepodléhá trendům, je vyrobeno z kvalitních materiálů, převážně lokálními výrobci, vydrží déle, než oblečení z řetězců

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	Ano	Ne	Snažím se o to	Nevím, o co se jedná
třídím odpad	☐	☐	☐	☐
jsem vegetarián	☐	☐	☐	☐
jsem vegan	☐	☐	☐	☐
nakupuji lokálně	☐	☐	☐	☐
zajímám se o zero waste	☐	☐	☐	☐
zajímám se o slow fashion	☐	☐	☐	☐

5. Co Vás napadne jako první, když se řekne "nezisková organizace v ochraně přírody"? (dále v dotazníku uváděna už jenom jako nezisková organizace)

6. Jak dlouho jste podporovatelem Vámi vybrané neziskové organizace?

7. Jste členem Vámi podporované neziskové organizace? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Jsem pouze členem klubu přátel/dárců organizace

8. Odhadněte, kolik času věnujete podpoře neziskové organizace: (včetně sledování jejích sociálních sítí)

Označte jen jednu elipsu.

- méně než hodinu týdně
 méně než hodinu denně
 dvě až čtyři hodiny denně
 jeden den v týdnu
 více dní v týdnu
 nedokážu určit

9. Kdo Vás přivedl k podpoře neziskové organizace? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- škola
 rodina
 přátelé
 zájmová aktivita (skaut apod.)
 influenceri
 sama nezisková organizace
 zajímám se sám od sebe
 masmédiá (TV, tisk aj.)

Jiné: _____

10. Z jakého důvodu podporujete neziskovou organizaci? (vyberte max. tři možnosti) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- chci se podílet na ochraně životního prostředí
 chci se podílet na dobré věci, ochrana přírody mi byla nejsympatičtější
 líbí se mi aktivity organizace
 jsem součástí od dětství
 společně strávený čas s blízkými
 chci získávat informace o ochraně přírody přímo od zdroje
 chci ulevit svému svědomí

Jiné: _____

11. Co Vás vede k podpoře Vámi vybrané organizace? (vyberte max. tři možnosti) *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- je mezinárodní
- činnost organizace je mi blízká
- je tradiční
- pomáhá v mém regionu
- burcuje společnost
- organizace je uznávaná odborníky
- spojuje lidi
- líbí se mi její aktivity ohledně vzdělávání
- její aktivity jsou viditelné v médiích
- smysluplné trávení volného času
- organizace na mě působí důvěryhodně

Jiné: _____

12. Pokud jste členem organizace, ocenil/a byste možnost, podílet se na směřování organizace prostřednictvím referenda o klíčových záležitostech? (např. ohledně realizace aktivit organizace, volba vedení apod.)

Označte jen jednu elipsu.

- ano, ocenil/a, vybraná organizace mi to v současnosti neumožňuje
- vybraná organizace mi to umožňuje, pravidelně hlasuji
- vybraná organizace mi to umožňuje, ale hlasování se neúčastním
- nemám zájem o tuto možnost
- nedokážu posoudit

Prostředky
neziskové
organizace v
ochraně
přírody

Účelem otázek v této části dotazníku je získat představu o tom, jakým způsobem respondenti vybranou neziskovou organizaci podporují, jak často k podpoře dochází a jestli mají povědomí o konkrétním využití jejich příspěvků.

13. Jak konkrétně podporujete danou neziskovou organizaci (jakými prostředky)? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- platím členský příspěvek
- penězi (nad rámec členského příspěvku)
- podílím se na řízení organizace
- poskytuji jí své znalosti a dovednosti
- účastním se aktivit organizace (jiných než demonstrací)
- materiálně (tj. jinak než penězi) - poskytuji sazenice, ubytování, aj.
- jsem dobrovolník
- účastním se demonstrací
- kupuji si zboží na podporu organizace
- zvyšuji povědomí o organizaci (roznos letáčků, pravidelné sdílení příspěvků na sítích)
- jsem pasivním fanouškem, info z Facebooku mám jen pro svou potřebu
- šířím mezi ostatními petice na ochranu životního prostředí

Jiné: _____

14. Jak často přispíváte neziskové organizaci?

Příspěvkem organizaci se rozumí nejen finanční či materiální podpora, ale i dobrovolnická práce pro organizaci nebo sdílení její činnosti.

Označte jen jednu elipsu.

- denně
- týdně
- měsíčně
- čtvrtletně
- jednou ročně
- v případě živelné či jiné katastrofy

15. Víte, na co konkrétně jsou použity prostředky, kterými přispíváte neziskové organizaci?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, vím
- Ano, vím to o části svých příspěvků
- Ne, nevím
- Ne, nezajímám se o to

16. Můžete ovlivnit, jak je s Vašimi příspěvky naloženo?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, můžu to ovlivnit
- Ano, můžu to ovlivnit, ale nechávám to na organizaci
- Můžu to částečně ovlivnit
- Ne, nemůžu to ovlivnit
- Nevím

17. Informuje Vás nezisková organizace o nakládání s příspěvky?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, pravidelně mě informuje
- Ano, informuje mě, ale nepravidelně
- Ne, neinformuje
- Nedokážu posoudit

18. Pokud jste odpověděli na předchozí otázku "Ano, pravidelně mě informuje" nebo "Ano, informuje mě, ale nepravidelně," jak Vás nezisková organizace informuje o nakládání s prostředky?

Označte jen jednu elipsu.

- ve výroční zprávě
- ve zpravodaji organizace
- na členských schůzkách
- v e-mailu
- informaci si můžu vyžádat
- Jiné: _____

19. Myslíte si, že by se neziskové organizace v ochraně přírody měly navzájem podporovat? (tzn. spolupracovat na projektech, sdílet své aktivity, apod.)

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedovedu posoudit

20. Myslíte si, že by měl stát více podporovat nestátní neziskové organizace?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

21. Pokud jste odpověděli na předchozí otázku "Ano" nebo "Spíše ano," jak by podpora ze strany státu měla vypadat?

Označte jen jednu elipsu.

- zvýšit dotace nestátním neziskovým organizacím
- zjednodušit byrokracii
- umožnit lidem darovat část svých daní (např. 2%)
- více zapojit zástupce organizací do jednání samospráv
- Jiné: _____

22. Mělo by vliv na výši Vašeho příspěvku vědomí, že jeho nadpoloviční většina bude použita na financování chodu organizace?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, mělo
- Spíše mělo
- Spíše nemělo
- Ne, nemělo
- Nedokážu posoudit

**Efektivita
neziskové
organizace v
ochraně přírody**

Pomocí otázek v této části dotazníku zjistíme, jak respondent vnímá výraz efektivita. Dále se zaměříme na to, jestli respondentem zvolená nezisková organizace toto vnímání naplňuje.

Přečtěte si následující dvě modelové situace:

1) Organizace č. 1 získala částku 20 000 Kč. Za tuto částku se rozhodlo vedení organizace zakoupit sazenice jehličnatých stromů a vysázet je v místě nedávného polomu. Za pomoci členů organizace bylo vysázeno celkem 200 nových jehličnanů. (Informaci o této aktivitě si členové předali mezi sebou, faktura za jehličnany je uložena u pokladníka organizace, fotky z akce byly zveřejněny na facebookové stránce organizace.)

2) Organizace č. 2 získala také částku 20 000 Kč. I vedení této organizace se rozhodlo zakoupit sazenice jehličnatých stromů a vysázet je v místě nedávného polomu. Vedení organizace č. 2 se ale rozhodlo zakoupit jen 100 sazenic a zbytek peněz se rozhodlo vynaložit na propagaci akce v médiích, na zaplacení fotografa a na zaplacení drobného občerstvení pro návštěvníky z řad veřejnosti. Cílem bylo nejen vysázet nové stromy, ale i zvýšit povědomí místních o ochraně přírody. Celkem tak bylo vysázeno 100 nových jehličnanů, akce se kromě členů organizace zúčastnili i zástupci a obyvatelé přílehlé obce. Fotky z akce byly zveřejněny na facebookové stránce organizace, ve zpravodaji obce i v regionálním deníku. Faktura za akci je dostupná na webu organizace.

23. Která z organizací podle Vás naložila se svými prostředky efektivněji? *

Označte jen jednu elipsu.

- Organizace č. 1
- Organizace č. 2

24. Z jakého důvodu jste v předchozí otázce označil/a právě tuto organizaci jako efektivnější? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- vysázela více stromů, i když měly obě organizace stejný rozpočet
- je transparentní - zveřejnila fakturu za akci na svém webu
- přitáhla pozornost veřejnosti k problematice ochrany přírody
- neplýtvala penězi na věci, které nesouvisí s ochranou přírody
- šíří povědomí o akci organizace
- aktivizovala členy organizace

Jiné: _____

25. Boukal 2013 definuje efektivitu takto: "Efektivitou nazýváme získání maximálního výstupu z jednotky vstupu." Souhlasíte s touto definicí? *

BOUKAL, Petr a kol. Fundraising pro neziskové organizace. Praha: Grada Publishing, 2013.260 s. ISBN 978-80-247-4487-2. [citace s. 172].

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

26. Když se řekne pojem efektivita, vnímáte ho jen z ekonomického hlediska (tj. hospodaření organizace) nebo pro vás představuje komplexní pojem, který zahrnuje i jiné roviny*? *

*Jinými rovinami je myšlena např. transparentnost, veřejné povědomí o organizaci a jejích aktivitách, počet členů a dobrovolníků, aj.

Označte jen jednu elipsu.

- vnímám ho jen z ekonomického hlediska
- představuje pro mě komplexní pojem
- nedovedu posoudit

	1	2	3	4	5	nevím/nedokážu posoudit
pořádání akcí pro veřejnost (workshopy, přednášky)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
komunikace přes sociální sítě	☐	☐	☐	☐	☐	☐
spolupráce se vzdělávacími institucemi/samosprávami	☐	☐	☐	☐	☐	☐
transparentnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
pořádání protestních akcí na podporu ochrany přírody	☐	☐	☐	☐	☐	☐
aktivita stávajících členů	☐	☐	☐	☐	☐	☐
spolupráce s jinými neziskovými organizacemi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
petiční činnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
úroveň výročních zpráv a dalších dokumentů organizace	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vzdělávací činnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
komunikace s členy a podporovateli organizace	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Komunikace
neziskové
organizace v
ochraně přírody

Otázky v této části jsou zaměřeny na komunikační kanály organizace a to, jak respondent tyto kanály i komunikaci ze strany organizace, kterou podporuje, vnímá.

34. Pokud jste na předchozí otázku odpověděli, že Vám komunikační kanál nevyhovuje*, co konkrétně Vám na něm vadí?

*Tzn., že komunikační kanál je nepřehledný nebo jím sdělované informace jsou nesrozumitelné nebo neaktuální.

35. Odkud nejčastěji získáváte informace o problémech v životním prostředí? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- z médií
 od neziskové organizace, kterou podporuji
 od influencerů
 získávám je sám (např. sledováním stavu ovzduší aj.)
 od vyučujícího
 z odborných publikací
 z televizních dokumentů

Jiné: _____

36. Odkud nejčastěji získáváte informace o aktivitách neziskové organizace, kterou podporujete? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- z médií
 ze sociálních sítí organizace/jejích členů
 od influencerů
 osobně ze schůzek organizace
 osobně od ostatních členů organizace
 z letáčků, brožur či jiných materiálů vydávaných organizací

Jiné: _____

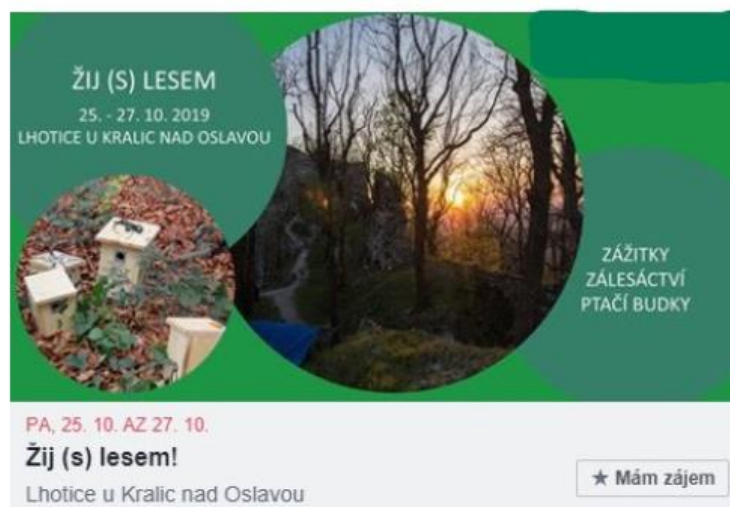
Prohlédněte si následující příspěvky neziskových organizací, zveřejněné na sociální síti Facebook:

Příspěvek č. 1

Vyraz na víkend do přírody a zároveň si pověs vlastní ptačí budku 🐦

Společně přespíme v lese 🌲 po tee-pee, postavíme jednoduchý přístřešek a zjistíme, jak si správně rozdělat oheň 🔥

Web akce: [dobrovolnicke-akce/detail/12548](#)

37. Jak podle Vašeho názoru působí tento příspěvek na sledující dané facebookové stránky?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nedokážu posoudit
přátelsky	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové členy	☐	☐	☐	☐	☐
snaží se o osvětu	☐	☐	☐	☐	☐
agresivně	☐	☐	☐	☐	☐
cílí pouze na stávající členy	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové dárce	☐	☐	☐	☐	☐
neutrálně	☐	☐	☐	☐	☐
rozproudí diskuzi o tématu	☐	☐	☐	☐	☐

Příspěvek č. 2

⚠ Seznamte se s Počerady. Vypustí tolik CO₂, co všechny nákladáky v ČR, je to největší zdroj toxické rtuti a je úplně zbytečná - ČR vyváží 2,5 krát více elektřiny než Počerady vyrobí.

🚫 DNES ČEZ představila svoje plány, jak chce utlumovat svoji uhelnou energetiku. Papírově to tak možná bude vypadat, když Počerady prodá, jenže realita je úplně jinde. Původně měla být elektrárna odstavena v roce 2023. Když ji ČEZ prodá Tykačovi, bude tahle zbytečná elektrárna v provozu další desítky let. Podle studie přitom ročně způsobí 111 předčasných úmrtí nejen na Mostecku, ale i v dalších oblastech ČR a za jejími hranicemi.

PODEPIŠTE VÝZVU proti prodeji a za uzavření špinavé a nebezpečné elektrárny Počerady ZDE [↗](#)

✅ ŠÍŘTE DÁL

38. Jak podle Vašeho názoru působí tento příspěvek na sledující dané facebookové stránky?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nedokážu posoudit
přátelsky	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové členy	☐	☐	☐	☐	☐
snaží se o osvětu	☐	☐	☐	☐	☐
agresivně	☐	☐	☐	☐	☐
cílí pouze na stávající členy	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové dárce	☐	☐	☐	☐	☐
neutrálně	☐	☐	☐	☐	☐
rozproudí diskusi o tématu	☐	☐	☐	☐	☐

Príspevek č. 3

🍁🌲 SÁZEJME STROMY, ALE S ROZMYSLEM

Lesy České republiky pořádají už zítra celostátní výsadbu stromů za podpory veřejnosti. Takovou akci vítáme, sami už desítky let za pomoci dobrovolníků přírodě pomáháme na Týdnech pro les a divočinu.

Zhruba čtvrtina stromků, které Lesy ČR vysadí, odumřou již v prvním roce výsadby. Pokud chcete sázet lesy smysluplně, tak, aby ty budoucí byly odolné, pestré a nepodlehly další kalamitě, přečtěte si zásady pro smysluplnou obnovu lesa.

👉 www.zachranmelesy.cz

Foto ze sázení v Městě Albrechtice: Martin Procházka

ZACHRANMELESY.CZ

Obnova lesů se na holinách nedaří, vysazované stromky tam masivně odumírají

39. Jak podle Vašeho názoru působí tento příspěvek na sledující dané facebookové stránky?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	souhlasím	spíše souhlasím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	nedokážu posoudit
přátelsky	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové členy	☐	☐	☐	☐	☐
snaží se o osvětu	☐	☐	☐	☐	☐
agresivně	☐	☐	☐	☐	☐
cílí pouze na stávající členy	☐	☐	☐	☐	☐
má ambici přilákat nové dárce	☐	☐	☐	☐	☐
neutrálně	☐	☐	☐	☐	☐
rozproudí diskuzi o tématu	☐	☐	☐	☐	☐

Nyní si prosím ještě jednou prohlédněte následující příspěvky z facebookových stránek vybraných neziskových organizací

Vyraz na víkend do přírody a zároveň si pověs vlastní praží budku ☺
Společně přispíme v lese 🌲 po les-poe, postavíme jednoduchý přístřešek a zjistíme, jak si správně rozoblat oheň 🔥
Web akce :dobrovolnicke-akce/detail/12540

ŽIJ (S) LESEM!
25. 11. 2019
Lhotice u Kralic nad Oslavou

Seznamte se s Počeradý. Vypustí toxik CO2, co všechny nákladně v ČR, je to největší zdroj toxické mrti a je úplně zbytečná - ČR vyváží 2,6 krát více elektřiny než Počeradý vyrobí.
DNES ČEZ předkládá svoje plány, jak chce utlumovat svůj uhelnou energetiku. Papírově to tak možná bude vypadat, když Počeradý produkuje jenže realita je úplně jiná. Původně měla být elektrárna odstavena v roce 2023. Když j ČEZ prodá Tykačovi, bude tamte zbylečná elektrárna v provozu další desítky let. Podle studie přitom ročně zplodí 111 pleštaných úmrtí nejen na Mostecku, ale i v dalších oblastech ČR a za jejími hranicemi.
PODEPIŠTE VÝZVU proti prodeji a za uzavření špinavé a nebezpečné elektrárny Počeradý ZDE
ŠÁŘTE DÁL.

ŠÁZEJME STROMY ALE S ROZMYSLEM
Lesy České republiky pořádají už zitra celostátní výsadbu stromů za podpory veřejnosti. Takovou akci vídáme, sami v už desítky let za pomoci dobrovolníků přikládáme pomůckami na Týdnech pro les a divočinu.
Zhruba čtvrtina stromků, které Lesy ČR vysadí, odumřou již v prvním roce výsadby. Pokud chcete sázení lesy smysluplné, tak, aby ty budoucí byly odolné, pevné a nepoškodily další kalamitě, přečtěte si zásady pro smyslupnou obnovu lesa
www.zachranmelesy.cz
Foto ze sázení v Mléžě Albrechtice: Martin Procházka

ČEZ CHCE PRODAT NEJSPÍKANĚJŠÍ TUZEMSKOU ELEKTRÁRNU UHLOBARONOVÍ TYKAČOVÍ
TEN JI CHCE PROVOZOVAT DALŠÍ DESÍTKY LET A VYDĚLÁVAT NA NAŠEM ZDRAVÍ

40. Který z příspěvků nejvíce oslovil Vás? *

Označte jen jednu elipsu.

příspěvek č. 1

příspěvek č. 2

příspěvek č. 3

41. Chtěl/a byste se k příspěvkům více vyjádřit?

Např. proč Vás oslovil právě ten, který jste označili? Chcete příspěvkům něco vytknout nebo na nich naopak něco vyzdvihnout?

Aktivity neziskové
organizace v
ochraně přírody

Tato část obsahuje otázky ohledně aktivit respondentem vybrané neziskové organizace. Jejich účelem je zjistit, jak je respondent s aktivitami spokojen.

42. Jste hrdí na Vámi podporovanou organizaci?

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5

Ano, jsem Ne, nejsem

43. Důvěřujete organizaci, kterou podporujete?

Označte jen jednu elipsu.

1 2 3 4 5

Plně jí důvěřuji Nevěřím jí

44. Jaké aktivity Vám zvolená organizace nabízí?

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- setkání členů (v klubovně či jinde)
- jednodenní či víkendové výpravy
- demonstrace a protesty
- petiční akce
- workshopy a přednášky
- benefiční akce, sbírky
- pomoc v zasažené lokalitě/práce v terénu
- účast na tvorbě propagačních materiálů, zpravodaje,...
- účast na monitoringu

Jiné: _____

45. Účastníte se aktivit, které jste zvolili v předchozí otázce?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, všech
- Ano, některých
- Ne, neúčastním se jich

46. Které aktivity neziskových organizací v ochraně přírody jsou Vám nejbližší? *

Označte jen jednu elipsu.

- osvětová činnost (přednášky, upozornění na nové trendy v ochraně přírody, aj.)
 - práce v terénu (výsadba stromů, pomoc po živelných pohromách, aj.)
 - demonstrace a protesty
 - sběr podpisů pod petice
 - Jiné: _____
-

47. Myslíte si, že Vámi preferované aktivity vedou ke zlepšení stavu životního prostředí? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

48. Myslíte si, že aktivity neziskových organizací v ochraně přírody mají podporu většinové společnosti? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

49. Vnímáte aktivitu neziskových organizací jako klíčovou v ochraně přírody? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

Identifikace
respondenta
dotazníku

Tyto otázky slouží k identifikaci respondentů, jejich účelem je vytvořit profil jejich osoby. Při vyhodnocování dotazníku díky nim můžeme určit, nakolik je která skupina dotazovaných spokojena s efektivitou neziskových organizací v ochraně přírody.

50. Pohlaví: *

Označte jen jednu elipsu.

muž

žena

51. Věk: *

52. Vzdělání: (nejvyšší ukončené) *

Označte jen jednu elipsu.

střední bez maturity nebo nižší

střední s maturitou

vyšší odborné

vysokoškolské zaměřené na životní prostředí nebo přírodní vědy

vysokoškolské s jiným zaměřením

53. Váš status je: *

Označte jen jednu elipsu.

student

výdělečně činný student

zaměstnaný

OSVČ

nezaměstnaný

důchodce

54. Do které příjmové skupiny patříte?

Označte jen jednu elipsu.

- do 13 500 Kč měsíčně
- 14 000 - 20 000 Kč měsíčně
- 21 000 - 30 000 Kč měsíčně
- 31 000 - 40 000 Kč měsíčně
- více než 40 000 Kč měsíčně
- Jiné: _____

55. Kolik obyvatel má obec Vašeho bydliště?

Označte jen jednu elipsu.

- do 2 000 obyvatel
- 2 001 až 9 999 obyvatel
- 10 000 až 49 999 obyvatel
- 50 000 až 99 999 obyvatel
- nad 100 000 obyvatel

56. Vyberte kraj vašeho bydliště *

Označte jen jednu elipsu.

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj
- Možnost 5

Děkuji za vyplnění dotazníku